

Kitapogatni körvonalait

*„Olyan ez, mint meghallani a csöndet.
Rácsodálkozni lassan a hiányra,
s e furcsa, üres boldogságba zárva
kitapogatni körvonalait.”*

Kovács Mikó Edina: A megváltatlan És, 2017. nov. 24.

GAZDASÁGI, TÁRSADALMI ÉS POLITIKAI FOLYAMATOK 2017

NEGYEDIK NEGYEDÉVÉBEN

Petschnig Mária Zita és Kéri László

Budapest, 2018. január 10.

TARTALOM

Bevezetés helyett.....	3
1. Az utolsó negyedév általános kérdései.....	3
1.1.Mi lesz, ha újra győz a Fidesz?.....	4
1.2.Mi lesz, ha nem győz a Fidesz?.....	6
1.3.A 2018-as választások tényleges feltételeiről.....	10
1.4.Hogyan lehetséges legyőzni a Fideszet?.....	11
2. A párt, a parlament és a kormány.....	15
2.1.A pártról.....	15
2.2.A parlamentről.....	18
2.3.A kormányról és kormányzásról.....	21
3. Média, kampány, Soros-őrület.....	23
3.1.A médiáról.....	23
3.2.Kampánykezdetek és feltételek.....	27
3.3.Az őszi nagy attrakciója: a Soros-ellenes kampány.....	30
3.3.1. A kampány őszi és téli menetéről.....	32
3.3.2. Van-e valami reális tartalma is?.....	36
4. Kormányzati rásegítés a választási kampányra.....	39
4.1.Béremelések.....	39
4.2.Nyugdíjasok kistafirozása.....	42
4.3.Amit a globális számok jeleznek.....	43
4.4.Kormányzati döntések év végén.....	44
5. A háztartások 2016-ra kialakult helyzete.....	47
6. Energiakérdések.....	50
6.1.Paksi fejlemények.....	50
6.2.A kormány beszáll a napenergia-termelésbe.....	53
6.3.Tállai András unortodoxiája.....	53
6.4.A Mátrai Erőmű megvétele.....	54
6.5.Újabb déli gázvezeték-építés terve.....	55
7. Külgazdasági kérdések.....	56
7.1.A kínai kapcsolat.....	56
7.2.Kereskedőházak bezárása.....	61
7.3.Az euróövezetbe való belépés kérdései.....	61
8. Bankügyek.....	64
8.1.Gránit Bank Zrt.....	64
8.2.Magyar Külkereskedelmi Bank.....	64
8.3.Magyar Nemzeti Bank.....	65
9. Letelepedési kötvény.....	68
10. Az állami kéményseprés összeomlása.....	72
11. Külpolitikai jegyzetek.....	74
12. Ellenzéki csoportkép – szétszéledés előtt.....	77
Zárszóként.....	84

Bevezetés helyett

Az év utolsó negyedéve úgy kezdődött, hogy október 2-án Botka László - némi meglepetésre – visszalépett a szocialista párt miniszterelnök-jelölti szerepétől. E látványos gesztus kellő élességgel mutatta meg az ellenzéki térfél számtalan olyan gondját, amelynek részletezésére majd a maga megfelelő helyén ki is fogunk térni. Az év úgy ért véget, hogy a legutolsó munkanapokon a kormány már megint sok-sok milliárdos osztogatással lepte meg az arra érdemes hazai és határon túli kedvelt klienseit. Erre is volt már példa, de a maga brutalitásával nagyon is alkalmas tett volt annak érzékeltetésére, hogy mi is történik a választások előtti hónapokban. Talán, túl sok is.

Még nekünk is, akik lassan már tizenkét éve írjuk rendszeresen a negyedévenkénti krónikákat. Úgy tudjuk, eddig még soha nem állítottunk össze ilyen nagy terjedelmű összegzőt, mégis az az érzésünk, hogy talán az oly' jelentős csöndet és az egyre kínosabb hiányt az itt következő nyolcvan oldalon sem tudtuk kellő pontossággal érzékeltetni. Ennyi oldalon sem.

1. Az utolsó negyedév általános kérdései

2017 utolsó hónapjaiban lassan minden egyéb témakört kiszorítottak a néhány hónap múlva megtartandó választások kapcsán előtölülő alapkérdések. Az év végén megszokott átfogó körképek is eltűntek, s a heti- és napilapok évvégi dupla-számaiban éppen úgy, mint a legolvasottabb portálok évvégi összeállításában leginkább a közelgő választások tétjeinek, esélyeinek latolgatása lett a kizárólagossá. A kormányzati médiapolitika által kevésbé befolyásolt - mára egyértelműen kisebbségi pozíciókba visszaszorult – orgánusok még viszonylag tág teret szántak az abbéli aggodalmaknak, hogy mi várható akkor, ha majd újra (immáron, sorrendben harmadszor is) győzedelmeskedne Orbán Viktor pártja. Ez a probléma számos, egymástól viszonylag könnyedén elválasztható kérdéscsoportot tett megfogalmazhatóvá. A könnyebb áttekinthetőség kedvéért ezt a sokadalmat öt alapvető kérdéssé formáltuk át.

1.1.Mi lesz, ha újra győz a Fidesz?

Válaszunkat a következő pontokban foglaljuk össze.

- Tucatnyi ilyen témakörű írást figyelembe véve, nem tűnik megoldhatatlan vállalkozásnak összeállítani az aggodalmak egybehangzó listáját. Eszerint a többségi vélemény az volt, hogy az elmúlt nyolc év során még véletleneknek tűnő, rögtönzéseknek tetsző hatalmi ötletek nagy-nagy valószínűséggel rendszerré állnának össze. Olyan rendszerré, amelynek a megtörésére, moderálására, megszelídítésére belátható időközön belül bizonyosan nem lehet sort keríteni. 2018 tavasza talán az utolsó esély arra, hogy az elmúlt évek legfontosabb torzulásait ki lehessen küszöbölni a demokratikus berendezkedés felszámolásától a médiumok függetlenségéig, a piaci viszonyokat szem előtt tartó érintkezésektől a nyugati orientációig, vagyis az összes fontos „rendszerelváltó vívmányt” helyre lehessen állítani.
- Az ilyen témájú elemzések abban is egyet értenek, hogy az újabb Fidesz-győzelem egyáltalán nem hozna konszolidációt; a leginkább várható következmény éppenséggel az eddig is kedvezőtlen jellegű fejlemények eskalációja lenne. Folytatódna hazánk nemzetközi elszigetelődése, kimaradnánk a várhatóan homogénné váló euro-övezet áldásaiból, a társadalom szociális szétesése még nagyobb arányokat öltene, a szegények még szegényebbekké válnának.
- Az elmúlt években megkezdődött, s a legutóbbi időkben szemérmetlen méreteket öltött korrupció valóban olyan rendszerképző folyamatá erősödhetne meg, amilyenek a rendszer fő ideológusának tartott Láncki András nevezte: vagyis az új rendszer lényegévé kristályosodna az, ami néhány tucatnyi család példátlan meggazdagodása nyomán eddig megfigyelhető volt.
- Ez utóbbi részjelenségeket általánosítva néhány elemző egyenesen valamifajta neofeudalizmus kialakulását látja végbe menni. Ennek lényege az lenne, hogy a társadalom legkülönbözőbb alrendszereiben az adott terület anyagi és emberi forrásai felett korlátlan rendelkezési jogosultságokat kaphatnak azok, akik mindezt a Központtól, még pontosabban szólva magától Orbán Viktortól szerzik meg. S e korlátlan rendelkezési lehetőségekért cserében feltétlen politikai lojalitással és ennek helybéli megvalósításával/fenntartásával tartoznak.
- Vannak olyan elemzők, akiket elsősorban a várható és hosszan tartó politikai apátia és közöny súlya aggaszt. Eme érvelés lényege, hogy az 1990 utáni világ egyik legalapvetőbb vívmánya éppen az a lehetőség volt, miszerint a leszerepelt, ilyen-olyan

csalódást okozó kormányzattól a társadalom többségének - a versengő pártrendszerekre épülő szabad választások eszközével - módja volt megszabadulni. Ezt az elvet törte meg a legutóbbi, a 2014. évi megmérettetés, s ha 2018-ban a társadalom kisebbségének segítségével megint hasonló eredmény születik, akkor a többség a politikai részvételhez fűződő hitét hosszú időre szükségképpen el fogja veszíteni. Helyette a beletörődés, az állampolgári felelősség hiánya és értelmetlen mivolta lesz az uralkodó érzelm – ez pedig csakis a szűkkörű uralkodói csoport hatalmon maradásának kedvezhet.

- Némileg e listához kapcsolódik az a definíciós vita, amely már évek óta tart, s a 2010 után kialakult rezsim fogalmi meghatározásáról szól. (E diskurzus különböző kísérleteiről, s ennek állomásairól korábbi összegzőink alkalmával rendre beszámoltunk, ezért ehelyütt még csak a vázlatos ismertetést sem tartjuk dolgunknak.) Az év végén jelentkezett Kornai professzor kötetű rendezett tanulmányaival, amelynek központi mondanivalója az Orbán-világ tudományos minősíthetősége volt, s amely feladatot Kornai János az 'autoriter berendezkedés' részletekbe menő definiálásával oldotta meg. A könyv megjelenése kapcsán több olyan interjú is megjelent a szerzővel, amely széles körben tette nemcsak ismertté, de lényegében többségi elfogadottság tárgyává is ezt a minősítést. Mindennek a korábbi megjegyzéseinkhez annyiban van köze, hogy az 'autoriter berendezkedés', az autokrata rezsim még nem diktatúra, de annak már számos jellegzetességét magában hordozza. Később át is alakulhat azzá, ha a külső és belső körülmények mindebben meg nem gátolják. Úgy tűnik, hogy az év végi elemzők ezt a meghatározást nemcsak átvették, de kellően gyümölcsöztetni is tudták, amennyiben a diktatórikus perspektívát össze tudták kötni az újbóli - immáron harmadszori-Fidesz-győzelem kilátásaival. /A legszélesebb körben ismertté válta gondolatmenete ez ügyben a HVG-nek adott nagy terjedelmű interjújából rekonstruálható

leginkább:http://hvg.hu/itthon/201745_kornai_janos_amagyar_allapotokrol_u_kanyarrol_autokraciáról_veszjelzesek#utm_source=hvg_daily&utm_medium=email&utm_campaign=newsletter2017_11_14&type-id=HvgDaily&user-id=4256870A&utm_content=normal

1.2. Mi lesz, ha nem győz a Fidesz?

Ebben a formában, ezt a kérdést leginkább fideszes vezetők szokták feltenni, igaz, ők is legfeljebb költői szándékkal. Mint akik ugyan tisztában vannak az esetleges vereség elképzelhetetlen mivoltával, de... soha nem szeretnék elfeledni az egykori - 2002-es – kudarc kijózanító következményeit. Kormányzati nézőpontból az elmúlt nyolc/négy év páratlan sikersorozatnak tetszik. Ezért a következő választások legfontosabb tétje az, hogy az újabb győzelemmel visszafordíthatatlanná tegyék e sikerek tartós fennmaradását. Az őszi-téli vezetői megnyilvánulások rendre felsorolják eme vívmányok tömegét, s ebből a szempontból a novemberben megtartott Fidesz-kongresszus kulcs-beszédjei, mindenekelőtt pedig Orbán Viktor záró beszéde tartalmazta a legfontosabb instrukciókat. <http://www.miniszterelnok.hu/orban-viktor-beszede-a-fidesz-magyar-polgari-szovetseg-xxvii-kongresszusan-2/>

http://hvg.hu/itthon/20171112_Orban_fidesz_kongresszus

http://mandiner.hu/cikk/20171112_ha_egysegesek_vagyunk_gyozni_fogunk_tisztujito_kongresszust_tart_a_fidesz

http://mandiner.hu/cikk/20171112_orban_a_fidesz_mar_ma_is_keszen_all_a_valasztasokra

<http://magyaridok.hu/belfold/orban-viktor-ellenzekvalto-hangulat-van-idehaza-2447107/>

<https://444.hu/2017/11/12/orban-ez-meg-nem-az-ut-vege-csak-az-eleje>

<https://444.hu/2017/11/12/irgalmatlan-format-futnak-a-fidesz-nagyagyui-a-kongresszuson>

http://index.hu/belfold/2017/11/12/fidesz_tisztujito_kongresszus_2017/

http://index.hu/belfold/2017/11/12/fidesz_kongresszus_osszefoglalo/

<http://gepnarancs.hu/2017/11/orban-viktort-pajzsra-emeltek-kovetkezik-a-koronazas/>

<https://mno.hu/belfold/valasztasi-harci-lazban-eg-a-teljes-fidesz-2427177>

A 2010 utáni években mindenekelőtt az „ország szénáját” kellett rendbe tenni, s miután ezt megoldották, 2018 után jöhet a legnehezebb feladat: az, hogy ezt a kétségbevonhatatlan javulást/jólétet/sikert a magyar családok mindennapi életének szintjén is érzékelhetővé, át- és megélhetővé tegyék. Erre a legújabb sikerre sajnos még egy kicsit várunk kell, elégedjünk meg tehát egyelőre azzal, hogy legalább vázlatosan szemügyre vesszük az eddigi vívmányoknak, a megmentendő eredményeknek a listáját. Az elért sikereket

nagyjából négy fontos területen lehetséges számon tartanunk, gazdasági, társadalmi, politikai és nemzetközi metszetekben.

- **A gazdasági sikereket és eredményeket** azzal kezdhethetnénk, hogy egy tönk szélén táncoló, az összeomlás szélén tántorgó (és ilyenkor soha nem maradhat el a görög példázat) országból virágzó, nemzetközi szinten is figyelemre méltó növekedést produkáló országot sikerült teremteni. /Kövér László egyenesen úgy látta, hogy ez a tett valójában egyfajta második honalapításnak is tartható.../ Összefoglalónk más fejezeteiben majd részletesen is kitérünk a gazdasági folyamatok több szempontú bemutatására, ehelyütt beérjük a legfontosabb sikerek egy-egy mondatos jelzésével. A már megemlített növekedésről a szónokok úgy nyilatkoznak, hogy ez az eredmény nemzetközi összehasonlítások tükrében is figyelemre méltó teljesítmény. Az infláció történelmi visszatekintésben is páratlanul alacsony szintű. Az államadósság folyamatosan mutat csökkenő tendenciát. Az elmúlt évben pedig a reáljövedelmek régóta nem látott mértékben emelkednek, s így természetesen a belső fogyasztásnak kitüntetett szerepe lett a növekedésben is.
- **A társadalmi sikerek** között kiemelkedően fontos eredmény az, hogy az eredetileg megígért egymillió új munkahelyből eddig 700 ezer már teljesült is. (E számítás módjáról és valós összefüggéseiről korábban szoltunk már.) Ezzel a szociális biztonságunk régen meg nem tapasztalt kereteit sikerült megteremteni. Magyarország nemzetközi megítélés szerint is *a mai világ egyik legbiztonságosabb országává vált*, nálunk még nyomaiban sem tapasztalható az a mindennapos terror-fenyegetettség, amelytől a mai Nyugat annyit szenved. (E siker megemlítésekor nem maradhat el a migránsellenes politika és a kerítés-építés dicsérete, bár ezeknek még más összefüggések **közepette** is lesz jelentőségük.) Talán nem eléggé közismert eredmény, ám Bencsik András külön is kitért annak a jelentőségére, hogy hazánkban folyamatosan csökken az öngyilkosságok száma. Ez is ékes bizonyítéka annak, hogy a mai magyar társadalom sokkal pozitívabb világ- és jövőképpel rendelkezik, mint a korábbi kormányok idején. (Bencsik hivatkozott írása egyébként is nagy lélegzetű összefoglalása valamennyi siker természetének, a kormány napilapjának mintegy ünnepi előzetes összefoglalásaként jelent meg, karácsony előtt - szokatlanul nagy terjedelemben: <http://magyaridok.hu/velemenymagyarorszag-epitkezik-2561839/>)
- **A politikai sikerek** közül kiemelendő a Kárpát-medence „újraegyesítése”, amely leginkább abban jelentkezik, hogy már az egymilliomodik határon túli magyar is

megkapta a magyar állampolgárságot. Tétélesen ugyan nem szokás felsorolni, de az nem kétséges, hogy az elmúlt években a határon túli magyar szervezetek, mozgalmak, kezdeményezések soha nem tapasztalt mértékű anyaországi támogatásokhoz jutottak, mint például legutóbb, 2017 december végén is. (A részletekről megint csak a gazdasági fejezetek soraiban szólunk.) S azt sem kell külön bizonyítanunk, hogy magyar politikusok korábban még sohasem látogattak ilyen sűrűséggel a szomszédos országok magyar intézményeihez. A politikai sikerek legnagyobbika azonban mégis az, hogy Magyarország végre visszaszerezte a szuverenitását. Mindenhez és mindenkihez képest. Brüsszeltől az IMF-ig terjed az a hosszú lista, akikhez képest végre megint szabadon és függetlenül intézhetjük a magunk sorsát. Mindez csak a siker belső oldala, mert e szabadságnak köszönhetően senki sem szólhat bele abba, hogyan **intézzük** az adópolitikánkat, a beruházásainkat, hogyan szabályozzuk az energiaárakat stb. Van ennek egy még fontosabb vetülete is, ez pedig nemzetközi helyzetünk megváltozása.

- **Nemzetközi sikereink.** A legnagyobb fordulatot talán éppen abban sikerült elérnünk, hogy hazánkra egészen más szemmel tekintenek, mint egy évtizeddel korábban. Ennek egyik leginkább szemléletes bizonyítéka az, ahogyan szerte Európában követni kezdték a magyar migrációs politikát, s talán ennek is köszönhetően válhattunk a V 4-ek elismert vezető országává. (E sikerről már a legutóbbi összegzőnkben is írtunk, s ezúttal is kénytelenek leszünk kitérni rá.) Élharcosai lettünk a keleti nyitásnak is, és egyébként is, egyre szaporodik azon országok száma, akik a mienkéhez hasonlóan a nemzeti szuverenitás mind hatékonyabb védelme jegyében kívánják a jövőt alakítani.

Nagyjából imígyen foglalható össze a mindenképpen megőrzendő vívmányok/sikerek listája, s nem állíthatjuk, hogy ez az imponálóan sokrétű felsorolás nem lenne arra is alkalmas, hogy ezekkel jótékony homályba lehessen borítani mindama kifogásokat, amelyekkel az ellenzékiek szoktak rendre előhozakodni. Az ellenzék gyöngye, hazug, hisztérikus és éppen ezért nehéz a kormány dolga, mert kénytelen valós ellenzék nélkül irányítani az országot. (Ez nem vicc, már a megidézett kongresszusi Orbán-beszéd is sokat foglalatostkodott ezzel, azonban akad egy még alaposabb és autentikusabb forrás is e rettenetes nehézség megértéséhez: Kövér László valamivel karácsony előtt a Mandinernek adott terjedelmes interjújában sokoldalúan fejti ki ezt a problémakört. (Mandiner, dec. 18.-*Rossz a Fidesznek az ellenzék szétesettsége*-címmel.)

<https://444.hu/2017/12/18/kover-laszlo-az-ellenzek-hiszteriakeltese-kenyszerpalyara-szoritja-a-kormanyt>

http://mandiner.hu/cikk/20171218_kover_laszlo_interju

Feltehetően ezt az ellentmondásos helyzetet kénytelen a Fidesz áthidalni azzal a kényszer-megoldással, hogy a komolytalan ellenzék helyett talált magának egy sokkal fajsúlyosabb választási ellenfelet Soros György személyében. Ami azt illeti, ez a fordulat nem volt sem váratlan, sem pedig előkészületek nélküli. A korábbi előzményekről mi is bőszéggel számoltunk be megelőző összegzőnkben. Először a CEU elleni hadjárat, majd a koranyári plakát-kampány már sokoldalúan ágyazott meg annak a látványos fordulatnak, ahogyan maga Soros György válhatott a 2018-as választások során az elsőszámú legyőzendő ellenfélle. December elején Orbán Viktor mind a rádióban, mind a tévében hosszasan megmagyarázta és megindokolta azt, amit már a novemberi kongresszuson is megemlített: Soros György személyesen is beszállt a magyar választási kampányba, ő finanszírozza a kormány ellenfeleit, ő adja hozzá az ideológiát, és ő szövi a maga rettenetes és átláthatatlan, ám nagyon is hatékony nemzetközi hálóját - a magyar emberek vesztére.

(Aki esetleg azt hinné, hogy megengedhetetlenül ironikus túlzásokba estünk volna, azok kedvéért mellékeljük e két média-szereplés lelőhelyeit:

<http://www.miniszterelnok.hu/orban-viktor-interjuja-az-echo-tv-napi-aktualis-cim-musoraban/>

<http://www.miniszterelnok.hu/a-soros-halozat-benevezett-a-magyar-valasztasi-kampanyba/>

A kormányfőhöz meglehetősen közeli, s már a korábbi években is a történeti/ideológiai alapozásokban magának komoly szerepet kivívó Schmidt Mária pedig néhány nappal korábban már egészen odáig merészkedett, hogy a bonyodalmas jelenségeket a lehető legegyszerűbb képletté is le tudta fordítani: „*Megvan az ellenzék közös miniszterelnök-jelöltje: Soros György*”. A nagyívű tanulmány bejárja a fél világot, valamint az elmúlt évszázad történelmét, s - nem fogják elhinni – térben és időben is úgyszólván mindenütt ráakad a Soros-szervezte összeesküvések nyomaira. Nem csoda, ha itthon is mindent ő mozgat, amit éppen nem a Fidesz-kormány teremtett meg.

http://latoszogblog.hu/blog/megvan_az_ellenzek_kozos_miniszterelnok_jeloltje_soros_gyorgy_az

/A Soros György személyére leegyszerűsödő kampány a 2017-es év legutolsó hónapjait minden tekintetben eluralta, ezért e kampány részleteivel, hátterével és nem várt hatásaival a későbbi fejezetek egyikében kénytelenek leszünk önálló alpont keretei között megemlékezni. /

A kormányfő az év utolsó heteihez érve úgy érezhette, hogy a Soros körül forgolódo kampány sem lehet eléggé nagy tét, mert akadhatnak még olyan tétova hívek, akik ezt a távoli rémképet esetleg nem gondolják kellően elriasztó veszélyforrásnak ahhoz, hogy ijedtükben reflexesen járuljanak az urnák elé. Ezért év végi megnyilatkozásaiban megpróbált emelni az amúgy sem kicsiny téten. Úgy látja, hogy a 2018-as választásokon a kétezeres éves keresztény-európai identitást kell megvédenünk. A nemzeti kormány történelmi küldetése az, hogy „Európa megmaradjon európainak” - szárnyalt a miniszterelnöki pátoasz küldetéstudata eme magasságokba. (Esetleg akadhat olvasó, aki úgy véli, hogy ez a zagyvaság a krónikaíró elfogultságának rosszindulatú értelmezéséből fakad, ezért célra vezetőbb, ha e gondolatmenet elsajátíthatóságát a forrás pontos megjelölésével is elősegítjük: itt olvasható ez a szárnyalás: <http://magyaridok.hu/belfold/meg-kell-vedenunk-kereszteny-kultur-2609896/>

http://hvg.hu/itthon/20171223_Tagabbra_nyilt_Orban_lelkenek_horizontja

Foglaljuk tehát röviden össze mindazt, amit arról tudhattunk meg, hogy *mi lenne, ha a Fidesz esetleg elvesztené a következő választásokat?* Először is semmivé válhatnának mindama gazdasági, társadalmi, politikai és nemzetközi vívmányok, amelyeket a Fidesz az elmúlt nyolc év heroikus munkájával megteremtett. Másodsor, győzedelmeskedne hazánkban is a Soros-vezette nemzetközi ármánykodás magyarországi ügynökcsapata, ennek pedig beláthatatlan következményei lennének. Legfőképpen nemzetköziek, mert – s ez a ’harmadszor’ – Európa elvesztené keresztény identitásának kétezer éves alapjait. (Naprendszer-béli, illetőleg a tágabb kozmoszban megmutatkozó következményekről egyelőre nem tudunk, bár az is igaz, hogy a kampányból még vissza van legalább három hónap, s nem lehetetlen, hogy a későbbiekben még eme tétékről is értesülhetünk.)

Belátjuk, nem könnyű feladat ennyiféle vonatkozást átlátni, s tartunk is attól, hogy az átlagos magyar választó esetleg nem eléggé képzett és fantáziadús teremtmény ahhoz, hogy ennyiféle kihívásnak képes legyen megfelelni. Ezért a továbbiakban sokkal földhözragadtabb szempontok szerint fogunk haladni.

1.3.A 2018-as választások tényleges feltételeiről

Mindenki tudhatja, hogy a következő választásokat nagyjából hasonló szabályok, körülmények közepette fogják megtartani, mint a legutolsót 2014-ben. Tóth Zoltán - azon kevés magyar választási szakértők egyike, akiket nemzetközi szinten is ismernek és elismernek – többször is elmondta/megírta, hogy a választásokra vonatkozó nyolc törvény, 13 miniszteri rendelet, 30 Nemzeti Választási Bizottság-állásfoglalás sokezer oldalnyi joganyaga **kivételesen 2010**

után született meg. Azaz, mindenféle szakmai, politikai és társadalmi egyeztetések mellőzésével és kizárólag a Fidesz érdekeit szem előtt tartva. **Ezek a feltételek minden elképzelhető metszetükben a jelenleg uralkodó pártnak kedveznek,** s ennek köszönhetően 0 %-os pártámogatással, ám a többiek között megoszló többségi szavazatok mellett, valamint az egyéni választókerületekben egyszerű többséggel megszerezhető mandátumokkal akár újra kétharmados többséghez is juthatnak Újfént. **Amennyiben az ellenfelek megosztottak, s amennyiben kellően alacsony lenne a részvétel.** Aminek következtében a Fideszt támogató két-két és félmillió tömeg homogenitása akár a három-négymillió többséggel szemben is elegendő lenne a győzelemhez.

Mindezek legalább hat éve köztudott körülmények, miként az is, hogy **ez a rendszer nemcsak egyenlőtlen, igazságtalan, hanem óriási kockázatokat is tartalmazó megoldás.**

- Amennyiben például egy esetleges ellenzéki összefogással a Fidesz igencsak megverhető lenne. Még akkor is, ha az övék a legnagyobb pártámogatottság.
- Amennyiben a kormányzó párt ellenfelei képesek lennének az egyéni választókerületekben a koordinált jelölt-állításra, a Fideszt még akkor is lehetséges lenne - akár kétharmaddal is – legyőzni, ha egyébként a listás választást meg is nyerné.
- Amennyiben az ellenzéki pártok képesek lennének a 2014-ben elkövetett - és az ő számukra katasztrofális vereséget hozó – hibáikból tanulni, illetve azokat korrigálni.

Ha bárki e fönti feltételektől eltekint, akkor joggal juthat ahhoz hasonló következtetésekre, mint a HVG évvégi szakírója, aki a leendő választások valamennyi valószínű végeredményét modellezve arra jutott, hogy a Fidesz már meg is nyerte a választásokat, mégpedig újra kétharmados fölényel. */Forgatókönyv 2018-ra. HVG. Nov. 30./* De mi a helyzet akkor, ha az imént egy-egy mondatban fölemlített lehetőségeket („amennyiben...”) már csak azért is komolyan vesszük, mert a választásokig még legalább négy hónapnyi idő hátra van?

1.4.Hogyan lehetséges mégis legyőzni a Fideszt?

Az elmúlt év utolsó heteiben (november és december folyamán) legalább félszáz olyan írás, elemzés, javaslat látott napvilágot, amely a kedvezőtlen feltételek ismeretében, ám azok ellenére is azon töprengett el, hogyan lehetséges demokratikus úton, választással leváltani a Fideszt. Természetes, hogy a sok-sok írás között meglehetősen nagy az átfedés, és még több az ellentmondás, ám krónikánk teljessége érdekében annyit mindenképpen megtehetünk, hogy legalább a legéletképebb változatokat röviden ismertetjük.

- Felerősödtek azok a hangok, amelyek már korábban is a lehetséges ellenzéki összefogás minél szélesebb kereteit kezdték sürgetni. Ennek legkényesebb pontját a Jobbik és az egész - mondjuk így, jobb híján... - hagyományos baloldal alkalmi együttműködésének az elfogadásában látják. Kétségtelenül, az elmúlt évtized politikai eseményeinek ismeretében ez a javaslat próbára teszi a Fideszen kívüli politikai-érzelmi-szubkulturális táborok megszokott tűrőképességét, mert magának a javaslatnak a megértése is páratlanul nagyvonalú hozzáállást igényelne - minden oldaltól. A nagyvonalúság tanúsításának egyik komoly akadálya, hogy a javaslatot megfogalmazók szándékait a leginkább érintettek közül sokan eleve nem is hajlandók megérteni, mert úgy hiszik, mintha baloldalról hangozna el koalíciós ajánlat. Holott a javaslatot tévők sohasem kormányzati koalícióról beszéltek, hanem „csak” a Fidesz megbuktatásáról. Ezen álláspont legismertebb - és legtöbbször megvitatott – szerzője, Heller Ágnes többször is megpróbálta elmagyarázni, hogy egyáltalán nincs szó hosszabb távú együttműködési kényszerről, hanem arról a legelső, de elengedhetetlen lépésről, amit a minél nagyobb mértékű választási győzelem jelentene.

/Heller Ágnes: Fogjuk be az orrunkat! MnCs. Nov. 30. /

- Többen is akadnak, akik megússzák ezt a vitát, mert már készpénznek tekintik az iménti realitást (mármint a választásokon való legszélesebb együttműködést) és inkább azzal vetnek számot, hogy mi lenne a teendője annak a formációnak, amely legyőzte a Fideszt? Ezen a ponton is nagyjából kétfelé ágaznak a javaslatok.

Az egyik szerint egy időre - legalább egy évre – vissza kellene térni a 2010 előtti alkotmányos állapotokhoz, és a legalább kétharmados többség birtokában azonnal le kellene bontani a NER rendszerét, vissza kellene állítani a legfontosabb nemzeti intézmények alkotmányos önállóságát. (A Nemzeti Banktól a Számvevőszékig, az ügyészségtől az Alkotmánybíróságig stb.) Vissza kell állítani az egykorvult kétfordulós, versengő választási rendszert és egy év múlva megint általános választásokat kell tartani, amely megteremthetné a végleges kormányzás hosszabb távú alapjait. Addig viszont ügyvezető, szakértői típusú kormányra kellene bízni az átmenet levezénylését. (E javaslat-csomag legfontosabb elemeit az elmúlt évek során már többen is megfogalmazták, Bitó Lászlótól Bokros Lajosig. E mostani időkben legújabbán Urbán László, egykori fideszes politikus fejtette ki e megoldás lényegét, aprólékos lépésenként végigvezetett módon. *Urbán László: Miért kell teljeskörű ellenzéki összefogás? HVG. Dec. 2.)*

A másik úton haladók szerint ma már visszafelé kevéssé vezet út, ezért olyan megoldásra kellene törekedni, amely egyszerre számolná fel a Fidesz-korszak legkártékonyabb örökségeit, s ugyanakkor a jövőre nézve, előre tekintő módon hozhatna létre olyan politikai berendezkedést, amelyben korrigálni lehetne a 2010 előtti rendszer kirívóbb hiányosságait is. Ez a vita a szűkebb alkotmányjogászai körökben már évek óta tart, s az is érthető, hogy e megoldás részletei miatt éppen a választások – tehát, a vélt esélyek közeledtekor – váltak újfent érdekessé. A sok javaslat közül leginkább Böszörményi Jenő nagylélegzetű elemzése érdemel figyelmet, mert az ő víziójából egy új típusú hatalmi struktúra körvonala is feldereng. Szerinte az új kétharmad birtokában azonnal át kellene térni a prezidenciális rendszerre, s az új, közvetlenül megválasztandó, esetleg a legnagyobb többséggel rendelkező erő által jelölt elnökkel – és a kétkamarás parlamenttel – viszonylag hamar le lehetne bontani a csupa Fidesz-tisztviselőkből álló hatalmi konstrukció valamennyi lényeges intézményét. S ezek után lehetne/kellene kiírni az új, véglegesnek tekinthető választásokat.

Böszörményi Jenő: A kevés és az elég. Hogyan bontható le mégis az orbánizmus? 1. és 2. rész. MnCs, nov. 9. és 16.

- Nem kevés azon szerzők száma sem, akik nem annyira a győzelem utáni jövő felől töprengenek, hanem a leginkább kézenfekvő, azaz a következő három hónap során megoldandó feladatok elmélyültebb elemzése révén keresik a megoldást. Balázs Péter - volt külügyminiszter – például több helyen is megfogalmazta azt a minimális feltétel-rendszert, amelyre egy még oly széleskörű ellenzéki összefogásnak is épülnie kellene. Erőt mutatni képes politikai formáció+ a jelent egyértelműen meghaladni képes program+ hiteles személyiségek kombinációjából lehetne és kellene megteremteni a győzelemre alkalmas politikai alakzatot. Ezen belül - tartalmilag – az lehetne a legfontosabb kérdés, hogy a jelen ezredrangú vitái helyett a jövő meghatározó kérdéseinek az összemérésére törekedjenek. Nem meglepő - csak éppen a jelenlegi hazai közéletben vészesen kisebbségben lévő – álláspontja szerint ez a kérdés/válasz a rohamosan változó Európai Unió belüli helyünk, szerepünk és elvárásaink nyílt megvitatásából formálódhatna leginkább ki.

Balázs Péter: Nő az agresszivitás a társadalomban. MN: okt. 28.

Végül, szóba kell hozni még egy - első látásra technikainak látszó – kérdést. Az eddigiekben körvonalaztunk vagy fél tucatnyi olyan álláspontot, amelyek között az összekötő pont

leginkább a Fidesz legyőzhetőségébe vetett politikai hit és eltökéltség. Ezen felül van még egy olyan kérdés, amelyre valamennyien egységes választ adnak. Az, hogy a Fideszt mindenekelőtt az egyéni választóközrzetekben lehet és kell megverni. De...! Csak abban az esetben, ha a választó számára is egyértelműen világos lesz, hogy az ő körzetében ki is az, aki igazán szeretné megverni a Fidesz jelöltjét - függetlenül az illető aktuális párthovatartozásától. Ez a lehetőség egyúttal olyan kényszer is, amely valamennyi ellenzéki erőt végső soron rá fogja szorítani arra az együttműködésre, amelynek intézményes kialakítására az elmúlt hét év során igen kicsiny hajlandóságot mutatott.

(Írás közben is csak bólogathatunk, miközben azt is látjuk, hogy éppen ennek a leginkább belátható és kézenfekvő követelménynek látszanak az érintettek legkevesébé megfelelni...)

Irodalom az 1. fejezethez

A szövegben eddig is felidéztünk mintegy tucatnyi forrást, zárásként igyekszünk feltüntetni a leginkább felhasznált, továbbá egyéb hasznos és figyelemre érdemes írások, interjúk sorát:

- Áder János-int: Közös a felelősség. Fi. Okt.5
- Debreczeni József: Az Orbán-rendszer karakteréről. És. Nov. 24.
- Balázs Péter: A pártok kora. HVG: dec. 14.
- Balázs Péter: NŐ az agresszivitás a társadalomban. MN. Okt. 28.
- Tamás Gáspár Miklós: Ez nem a Kádár-korszak. MnCS. Nov.23.
- Tamás Gáspár Miklós: Egyszerű választás. MN. Okt. 28.
- Kis János: Orbán a probléma része. MN. Nov. 6.
- Kis János: A tét. MnCS. Dec. 21.
- Forгатókönyv 2018-ra. HVG. Nov. 30.
- Heller Ágnes: Fogjuk be az orrunkat. MnCs. Nov.30.
- Urbán László: Miért kell a teljes körű ellenzéki összefogás? HVG. Dec. 2.
- Keszthelyi András: Fintorgó összefogás. MnCS. Nov. 30.
- Böszörményi Jenő: A kevés és az elég. MnCS. Nov.9. és 16.
- Hegyi Gyula: Még van esély a változásra. Mn. Nov. 18.
- Tóth Zoltán: Kis választási trakta. És. Nov. 17.
- Tóth Zoltán: Hogyan lehet nyerni? És. Dec. 8.
- Bencsik András: Magyarország építkezik. Magyar Idők. Dec. 19.
- Kövér László: Rossz a Fidesznek az ellenzék szétesettsége. Mandiner. Dec. 18.
- Orbán Viktor: A Fidesz készen áll a választásokra. Mandiner. Nov. 12.
- Orbán Viktor: Meg kell védenünk a keresztény kultúrát. Magyar Idők, dec. 23.

P.S. : Még egy különvéleményről

Párhuzamosan az itt ismertetett javaslatokkal, megoldási utakkal, hallható - és még talán erősödőben is van – egy olyan alapállás, amely azt sugallja, hogy semmi értelme az egész választásnak, előre lefutott meccs ez. Bármilyen is lesz az eredmény, úgysem változik semmi sem, mert a Fidesz legfeljebb összeáll majd a Jobbikkal, s még rosszabb lesz minden, mint eddig

volt. A Napi- és hetilapok rovataiban talán kevésbé hangsúlyos ez a remény- és jövőt- vesztett hozzáállás, ám a nagyobb városokban, s elsősorban az értelmiségi csoportok körében - úgy tapasztaljuk – meglehetősen elterjedt vélemény. Különösebb részletezés helyett is érdemes utalnunk például Spiró György nagy feltűnést kellett év végi interjújára a HVG-ben.

/ „Tovább él a jobbagymentalitás” HVG. Dec.7./

Ő legalább keresett és talált egyfajta történelmi magyarázatot, amivel lehetséges érdemben is vitatkozni. (Mármint arról, hogy jól értelmezi-e a történelmi kényszerek és szükségszerűségek erejét?)

Nehezebb a helyzet az olyan jellegű írásokkal/véleményekkel, amelyek egy – egyébként nagyon is indokolt – rossz közérzet reflektálatlan kivetüléseként látják a mai magyar állapotokat sehová sem vezetőnek. Amelyeknek így is kell lenniük, ezért így is maradnak. Nem mintha szándékunkban állna eme hangulati lenyomatokkal vitába szállni, csupán azért utalunk rá, mert úgy érezzük, hogy az ilyen írásoknak is meglehetősen komoly hatásuk van. (A sok-sok irodalmias példából megelégszünk egy fölöttébb tipikus példány megemlékezésével. Bruck Andrásról van szó, aki az utóbbi években igen széles értelmiségi körben vált népszerűvé azzal a hangvétellel, amit legutóbbi esszéje is száz százalékosan jelenít meg: „Beszámoló a halott költőnek.” ÉS dec. 1.)

Végül, de nagyon is elsősorban, természetesen az örök ellenzéki, TGM írásai is az ehelyütt felemlített csoportba tartoznak – egy igen fontos kivétel megtételével. Ő ugyanis legalább megpróbál érveket is felsorakoztatni. Az irodalomjegyzékben is hivatkozott írásai szerint nemcsak a mi hazánkban, hanem szerte a modern világban olyan irracionális folyamatok erősödtek meg, amelyeknek köszönhetően vészesen lecsökkent a racionális érvelés szerepe, az életet eluralták a szorongásra/fogyasztásra/rasszizmusra támaszkodó hatalmi szerkezetek. Ezeket jelenleg aligha lehet legyőzni, az egyetlen teendő az maradt, hogy fenntartsuk az ellenállás ethoszát, a tartósan kisebbségbe szoruló mentalitások továbbélési esélyeit. Talán mondanunk sem kell, hogy erről a horizontról szemlélve a következő magyar választásoknak az égvilágon semmiféle hatásuk nincs és – nem is lehet, mert mindegy, hogy ki győz...

2. A párt, a parlament és a kormány

A mindenkori hatalmi szerkezet napi működésében e főnti három alapintézmény elemzése kell, hogy jelentse az elsődleges vizsgálati szempontot. Ezúttal sem tehetnénk másképpen, ám a mai Magyarországon meglehetősen bajos eme alapintézményeket egymástól elkülönített módon szemügyre venni. Pontosabban szólva, éppen lehetséges nézegetni őket, de mindenütt ugyanazokat az arcokat, szűkebb hatalmi köröket, döntési tárgyakat, szólamokat, indokokat és magyarázatokat fogjuk viszontlátni. A pártot változatlanul Orbán Viktor vezeti – a legutóbbi, novemberi kongresszuson százszázalékos támogatottságtól megerősítve – és természetesen a kormány feje is ő. A parlamentben pedig pártjának olyan képviselői teszik ki a kétharmados többséget, akiket többnyire személyesen a pártelnök/kormányfő talált e szerepkör betöltésére alkalmasnak. Így aztán a parlamentben sem képzelhető el olyan munka/döntés/esemény, amely ne Orbán Viktor szándéka szerinti lenne. E tömör bevezető logikus következtetése az lehetne, hogy ebben a rendszerben az elemzőknek legfeljebb Orbán Viktor mindennapi tevékenységét lenne érdemes nyomon követniük, s az igazság nem is áll messze ettől az abszurditástól. Legyünk azonban jóhiszeműek és naivok, s legalább a könnyebb áttekinthetőség kedvéért tárgyaljuk elkülönítetten a három intézmény jelen állapotait.

2.1.A pártról

A Fidesz kifejezetten jó évet zárt. Novemberi kongresszusuk ünnepi hangulata, emelkedett tónusa már-már az egykori MSZMP-és aranykort idézte meg. Eseménytelenségét leginkább a főnök harcias beszéde tette a média számára is két napig említhető belpolitikai tényé. Amint az várható volt, ezen a fórumon is minden apró mozzanat alárendelődött a közelgő választásoknak, s nem meglepő, hogy Orbán Viktor nyomatékkal igyekezett a több mint ezer küldöttben harci ösztönöket ébresztgetni. Valljuk be, nem volt könnyű dolga. Hiszen, egyfelől a kongresszus minden felszólalója szédületes, páratlan és osztatlan elismerésnek örvendő eredményekről számolt be. Másfelől meg szomorúan kellett megállapítaniuk, hogy az országban egyáltalán nincsen kormányváltó hangulat. (Sőt, mint ahogyan ezt maga a Főnök állapította meg: inkább ellenzékváltó hangulat van...he-he...).

A későbbiekben elkülönítetten fogunk még szólni az elsőszámú feladattá előnyomakodott veszélyről, a Soros-féle ármánykodásról, itt csak annyit jegyeznénk meg, hogy a kongresszus mondandója ebben az értelemben szervesen simul bele mindabba, amit a hazai közvélemény már hónapok óta és minden áldott nap hallhatott.

Más szempontból is elégedett lehetett mind a kongresszus, mind pedig a Fidesz vezetősége. A közvéleménykutatások őszi mutatói arról tanúskodtak, hogy a párt sikeresen élte túl a tavaszi bizalmi válságot, s a Fidesz megint olyan fölényel vezeti a népszerűségi listákat, hogy joggal reménykedhet újból a kétharmad elérésében. Néhány nappal e kongresszus után a párt egyik alelnöke, a belső szervezeti életért felelős igazgatói szerepkört betöltő Kubatov Gábor némi alappal mondhatta a Figyelőnek adott interjújában, hogy: „*Európa egyik legjobban működő – és talán nem hangzik szerénytelenségnek -, ha nem a legjobban szervezett pártja lettünk.*” S tényleg, a közvéleménykutatók a Fidesz töretlen népszerűségét mérik, bár a függetlenebb cégek ehhez még hozzá szoktak tenni három kiegészítő jellegű adalékot is. Egyrészt azt, hogy a pártot nem választó, bizonytalan és/vagy távolságtartó állampolgárok tábora szám szerint még mindig nagyobb, mint az elkötelezetteké. Másrészt azt, hogy a Fidesz szokta vezetni a leginkább elutasított pártok rangsorát is. Harmadrészt azt a meglepő kutatói tapasztalatot, mi szerint az elmúlt néhány évben a Fideszt rendre magasabbnak szokás mérni, mint amekkora tényleges támogatást kap a különféle eseti megmértetések során. (Főként az időközi választások alkalmával.) S nem is kevéssel, hanem 4-7%-kal.

Összeségében azonban a Fidesz valóban megteheti, hogy egyetlen gondja az év végén már csak az volt, hogy a 106 egyéni választókerületben még mindig akadt egy tucatnyi olyan hely, ahol bizonytalan a pártjukat képviselő jelölt személye. A szűkösen megjelenő információkból azonban annyi mindenképpen kihámozható, hogy mindenféle csinnadratta és hírverés nélkül megszabadulnak az időközben ilyen-olyan okokból besározódott, rossz hírbe került, lejáratódott helyi képviselőiktől.

Megfigyelőként azonban berzenkedik bennünk némi kétely. Leginkább annak kapcsán, hogy remélheti-e majd a Fidesz (és leginkább majdani helyi képviselőjük) azt, hogy a kampány tényleges heteiben sem kell számot adni olyan kérdésekről, gondokról, amelyek egyébiránt milliókat foglalkoztatnak? Elegendő szellemi háttér lesz-e majd helyi szinten is az az ünnepi hangulat és optimizmus, amivel a kongresszus - és azóta is vezérkaruk is - folyamatosan felruházta őket? Meg lehet-e tényleg úszni, hogy ne adjanak magyarázatot az oktatás, az egészségügy, a korrupció, a pazarlás és a Nyugatra távozott százezrek okozta gondokra? Elegendő lesz-e minduntalan Soros Györgyre és a migránsveszélyre kenni minden problémát? Tudjuk, erre választ majd csak áprilisban kaphatunk, azért mégis meglepő, hogy egy ilyen jól szervezett nagyüzemnek ezekben az ügyekben ilyen alacsony fokú legyen a veszélyérzete.

Irodalom a párt, a kongresszus és a közvéleménykutatások kérdéseihez.

- Új üzenet nincs, de tart a harci láz. MN. Nov. 13.
- Még négy évet! FI. Nov. 16.
- Nem csak ráérünk az ügyekre...Kubatov-interjú. FI. Nov. 16.
- Lakner Zoltán: Keresztes lovag huszárjelmezben. 168 óra, nov. 16
- 100 % Orbán. HVG. Nov. 16.
- <http://gepnarancs.hu/2017/11/marad-e-orban-viktor-a-jobboldal-taltosa/>
- http://hvg.hu/itthon/20171112_Orban_fidesz_kongresszus
- http://mandiner.hu/cikk/20171112_ha_egysegesek_vagyunk_gyozni_fogunk_tisztujito_kongresszust_tart_a_fidesz
- http://mandiner.hu/cikk/20171112_orban_a_fidesz_mar_ma_is_keszen_all_a_valasztasokra
- <http://magyaridok.hu/belfold/orban-viktor-ellenzekvalto-hangulat-van-idehaza-2447107/>
- <https://444.hu/2017/11/12/orban-ez-meg-nem-az-ut-vege-csak-az-eleje>
- <https://444.hu/2017/11/12/irgalmatlan-format-futnak-a-fidesz-nagyagyui-a-kongresszuson>
- http://index.hu/belfold/2017/11/12/fidesz_tisztujito_kongresszus_2017/
- http://index.hu/belfold/2017/11/12/fidesz_kongresszus_osszefoglalo/
- <http://gepnarancs.hu/2017/11/orban-viktort-pajzsra-emeltek-kovetkezik-a-koronazas/>
- <https://mno.hu/belfold/valasztasi-harci-lazban-eg-a-teljes-fidesz-2427177>
- Növelte támogatottságát a Fidesz. MN. Nov. 14.
- Kétharmad is összejöhet a Fidesznek, ha marad az apátia. MN. Nov. 17.
- http://index.hu/belfold/2017/12/01/partok_tamogatottsaga_kozvelemenykutatasa_partpreferencia_fidesz_mszp_jobbik_lmp_momentum_dk_egyutt_valasztas/
- http://index.hu/belfold/2017/11/21/kozvelemenykutatasa_partpreferencia_tevedes_hiba_pontosság_median_tarki_nezopont_hibahatar/
- <https://24.hu/kozelet/2017/12/19/felulbecslik-e-a-fidesz-tamogatottsagat/>

2.2. A parlamentről

Az elmúlt évek összegző munkálatai során egyre kevesebb szót szoltunk a 2010 utáni magyar országgyűlés munkájáról. Ennek talán az elsődleges magyarázata, hogy a parlament évek óta elvesztette azt a fontosságát, amely 1990 után csaknem két évtizeden át jellemezte a működését. Igaz, érdemi elemzések, komolyan vehető írások is alig-alig születnek e témakörben. (Az alpont után olvasható rövid irodalmi utalások között lesz található az Index-című portál tizenegyperces, év végi video-összeállítása, amely leginkább azt fogja illusztrálni,

hogy 2017 országgyűlési tevékenység leginkább a meglepően színvonalatlan megszólalások, sértegetések, botrányos mondatok következtében érdemelt ki némi archiváló figyelmet...)

E – röviden indokolt – hiányosság utólagos és részleges pótlásaként ezúttal egy-egy bekezdésben összefoglalunk mintegy tucatnyi olyan észrevételt, amely együttesen kellő körképet nyújthat a mai magyar Parlament munkájáról.

- Az egykoron oly izgalmas és tanulságos politikai viták lényegében eltűntek a parlament életéből. Folyamatosan olyan szabályokat hoztak, amelyek révén a szabad politikai diskurzus kikopott a munkából. Ennek utolsó lehetősége ma már csak a napirend előtti megszólalás, amire viszont a kormányfő úgy válaszolhat, hogy a kérdezőnek már nincs lehetősége érdemi viszontválaszra.
- Radikálisan lecsökkent a korábbi, ú.n. „kétperces” hozzászólások lehetősége. S ami még kirívóbb visszaélés, az az, hogy ezzel az eszközzel is leginkább a kormánypárti képviselők élhetnek, akiknek legtöbbször valamiféle kampánystáb írja meg előre az átlátszóan álságos mondanót. A „Meddig tűri még a kormány...” -kezdetű tirádákra pedig a megszólított miniszter azonnal közölheti is a jó hírt, miszerint „a problémát éppen most oldják meg...” Ezért nagyon hálás a képviselőnek azért, hogy szóba hozta a dolgot... Ilyen színvonalon már a Kádár-kori parlamentben sem mertek visszaélni az akkor is agyonmanipulált nyilvánossággal.
- Nemcsak a kormányzati többség, de a többi párt esetében is érvényesül az igen keménnyé vált frakciófegyelem, aminek következtében az egyes képviselők nyilvános mozgásteret végletesen beszűkült. Ennek következtében a kisebb pártok is csak akkor érhetnek el bármiféle figyelmet, ha egységes/közös cselekvésre ragadtatják magukat.
- Ebből származó kényszer és csekély lehetőség az, ha az illető frakció valami látványos performansz keretében csinál botrányt – egy-két perc erejéig. Amíg le nem fényképezik őket, amíg a közvetítés esetleg még tart, s amíg Kövér László ki nem vezetteti őket.
- Kövér doktor viszont elkötelezett és fáradhatatlan óra a parlamenti fegyelemnek /és unalomnak/ és szünni nem akaró büntető akcióival, pénzbírságaival kívánja megakadályozni a szórványos ellenzéki jelenlét látványosabb jegyeit. 2017 tanulsága szerint - meglehetősen sikerrel. Olyannyira, hogy most már a sajtó munkatársainak is a lehető legminimálisabbra szorult vissza még az a lehetősége is, hogy legalább megkérdezhesse a képviselőket.
- A legnagyobb gond azonban a tartalmi működéssel van, ezért erről némileg bővebben is szólnunk. A kormány általános szokássá tette az egykoron kivételes lehetőségként

szolgáló „sürgősségi eljárásokat”. Ha valami Orbánnak, vagy a szűkebb vezérkar tagjainak nagyon fontos, akkor a hétvégén a kormány valamely tagja az ügyet benyújtja és a parlament a következő munkanapján úgy tárgyalja meg és fogadja el, hogy legtöbbször legfeljebb egy-két órányi időt fordítanak az érdemi megvitatására. (Az alább található HVG-írás egész hosszú táblázatban mutatja be eme szokás képtelenségeit.) E különlegességnek is van egy nevetséges alesete, az, amikor” egyéni képviselői indítványként” tárgyalnak meg valamit - roppant sebességgel. Ilyenkor az illető képviselő maga is sokszor a parlamenti nyilvánosság színe előtt ismerkedik a „Saját” javaslatával, s válik olykor köznevetség tárgyává. (Mert a felolvasás során derül ki, hogy a sebtében kezébe adott javaslattal ő is éppen akkor ismerkedik. S ilyenkor a T. Hát is jót szokott derülni...) Ezen eljárások menetének legnagyobb alkotmányos sérelme az, hogy a jogalkotási folyamat szakmai felügyeletére hívatott Igazságügyi Minisztérium sem látja az ilyen előterjesztéseket. Ennek következtében ugrásszerűen nőtt meg a hibás és később korrigálendő jogszabályok tömege, nem ritkán olyanoké, amelyek elemi formai hiányosságoktól szenvednek.

- Elvileg ezt a gondot orvosolhatná Áder János, mint köztársasági elnök. Aki - elődjeihez képest - valóban gyakran él a visszaküldés/újratárgyalás lehetőségével, de nem eléggé gyakran. S főleg nem az igazán nagy súlyú, politikailag is kényes ügyekben.
- A másik ellenőrzési lehetőséget az Alkotmánybíróság jelenthetné, amely testülettel azonban több alapvető gond is akad. Először is, a létszámát úgy emelték meg, hogy az új testületben vitathatatlanul többségben lehessenek azok, akik a kormányfői szűkebb környezet jutalmazottjaiként kerültek oda. Másodsor, AB-nak joga van a kínos ügyeket korlátlan ideig jegelni, és ezt gyakorta meg is teszi. Éppen a legfontosabb ügyekben. És mit tesz Isten - éppen az ellenzék által beadott ügyekben teszi ezt. Nem esünk messzire az igazságtól, ha azt állítjuk, hogy ez a mai AB messzemenően nem tud és nem akar olyan fék/ellensúly lenni, amilyen a korábbi – az 1990-2010 közötti - volt.
- Igaz, az AB dolgát is jelentős mértékben megnehezíti egy fideszes innováció, még pedig az a szokás, hogy a kínos döntéseket igyekszik a kormány a nyilvánosság szeme elől az ú.n. salátatörvények közé dugva elrejteni. Vagy ami még bonyolultabb megoldás: egészen más tárgyú törvények módosításai közé betenni. Mindez pedig nemcsak a jogalkalmazás felől nézve aggályos, hanem a jogrendszer elemi egysége/harmóniájának alapvető követelménye felől nézve is.
- Összességében szemlélve e fenti kifogásokat, merjük állítani, hogy a jelenlegi parlamenti működés mindinkább Orbán Viktor személyes játékszere, a kormányfői

pillanatnyi akarat és döntési igény zavartalan kiszolgálója. S ha innét nézzük a folyamatot, akkor még az az abszurditás sem meglepő, ahogyan Bözsi nénitől kezdve Tarlós Istvánig, egyes szám első személyben, úgy beszél az állami döntésekről, mintha csak tényleg tőle függene minden. Hát, tényleg tőle függ. De azért nem kéne erre még büszkének is lennie. Szégyellhetné is, lenne mit.

Irodalom

- A pecsétnyomó parlament. MN. Okt 16.
- Expressz lexek. HVG. Dec. 7. (Öt oldalas, alapos áttekintés az ideai törvényhozásról.)
- https://index.hu/video/2017/06/19/parlament_egy_eves_osszefoglalo_suttyosag/ Ez az említett 11 perces video-összefoglaló az ideai parlamenti munkáról.

2.3.A kormányról és kormányzásról

Modern időkben a többi hatalmi intézménnyel szemben a mindenkori kormány lett a meghatározó tényező. Elvileg mindenki szereti és kívánatosnak is tartja a hatalom megosztásának klasszikus elvét, a gyakorlatban azonban a legtöbb országban érvényesül a végrehajtó hatalom dominanciája. Magyarországon ez legalább két évtizeden át inkább vitaalap volt, semmint világos gyakorlat. Pedig... errefelé az emberek mindig mindent a kormány áldásos vagy áldatlan tevékenysége egyenes következményének gondolnak. Vagy, ha nem is gondolják, akkor is reflexesen annak tartják. Nem alap nélkül, mert a végrehajtó hatalmi ág a maga roppant méretű és mindenhová elérő szervezeti erejével bárhol bármit képes megváltoztatni.

Ebből aztán az emberek többsége – tévesen - azt a következtetést szokta levonni, hogy egy kormány korlátlanul képes JÓT is tenni, ha akar. S ha meg baj van, azt is a kormánynak lehet „köszönni.” Nagyobb gond az, hogy a politikusok jó része is foglya ennek a rögeszmének, és leginkább hatalomra kerülve képzelettel úgy, hogy az ő álmai megvalósulásának valójában nem létezik semmiféle evilági korlátja. Hosszabb időszakok tapasztalatait is figyelembe véve azt állíthatjuk: egy kormány nagyon sok mindent képes AZONNAL elrontani, de nagyon kevés dolgon képes belátható időn belül érdemben javítani.

Ezzel a kitérővel el is érkeztünk napjaink kormányzati tevékenysége megítéléséhez. Sárközy Tamás – aki az elmúlt negyven év során megszámlálhatatlan mennyiségű könyvet írt az utóbbi ötven év kormányairól – 2014 őszén írta meg a második Orbán-kormány tanulságairól szóló, terjedelmes monográfiáját. *Kétharmados túlzáskormányzás* /Park kiadó,

2014./ című könyve utolsó fejezetében, már az újabb győzelem tényének ismeretében) feltette azt a kérdést, vajon milyen irányba mozdul majd el a harmadik Orbán-kormány.

Két főbb utat látott. Az egyikről azt írta, hogy **a permanens szabadságharc útja**, ahol is folytatódhatna az előző négy év valamennyi vitatható kormányzati szokása, s amelynek a végeredménye nagyon is kiszámíthatatlan. A másik út lényegének **a stabilizációt** látta, amelynek elengedhetetlen feltétele lett volna a nyilvánvaló túlzások megszüntetése, az önkorrekción. Ebben az esetben akár hosszabb korszakra is berendezkedni képes rendszerré válhatna az Orbán-kormányzás.

Lassan letelt az újabb négy év és Sárközy professzor egyik kérdésére ma már tudhatjuk a választ: a rohanás és a szabadságharcos lendület inkább tartott tovább, semmint a stabilizáció önmérséklete. Másik dilemmájára viszont még most sem adhatunk választ. Nem tudjuk, meddig tart ki ez a fajta kormányzás? Lehet, hogy egy-két éven belül összeomlik a maga által teremtett és figyelmen kívül hagyott konfliktusok súlya alatt. Lehet, hogy a HVG november 9-ei címlapjának lesz igaza, és még 2047-ben is az elaggott Orbán Viktor néz lefelé a hatalom szomorú díszletei közül népére. Tegyük is zárójelek közé e talány megfejthetőségét. Nézzük, mit produkált Orbán Viktor - így is jócskán elaggott – kormányzása az elmúlt negyedév során?

Szűkebben nézve, magán a kormányzati szerkezeten belül semmi lényeges nem történt, s lehet, csak a sajtó kezdte találgatni, hogy a következő kabinetben kiből mi lesz majd? A variációk sokszínűsége a hetvenes évek Kádár Jánosát idézi fel, amikor a pártelnök ugyanazt a négy-öt embert rakosgatta innét oda, s onnét ide. Nem is fárasztjuk a Kedves Olvasót e hírekkel, mert oly' mindegy, hogy Matolcsy majd hol lesz, avagy Varga Mihály és Szijjártó lesz-e Orbán legközelebbi munkatársa. Esetleg Kocsis Máté? Lehet, maguk az érintettek sem ártatlanok e fölös hírek naponkénti terjesztésében, de a magunk részéről ráérünk mindezzel félévvel később foglalatoskodni.

A kormány a társadalmi-gazdasági és politikai élet minden fontos területén ott hagyta a maga kézjegyet, s mi ebből a végtelen tarkaságból a jelen összegzőnk **öt különböző fejezetében részletes képet is** adunk. Először is a *média világában* megmutatkozó aktivitásáról, majd - az előbbitől nagyon is függően – a megkezdődött *kampányban kifejtett* tevékenységről. Szánnánk néhány oldalt a *külpolitikai cselekedetek* fontosabb összefüggéseire is, ám a legnagyobb terjedelemben a *gazdasági életben felmutatott lépéseket* fogjuk elemezni. Végül, ezúttal sem mehetünk el szó nélkül az immáron évek óta bemutatandó örökzöld témakör: a klientúraépítés, *új típusú nagyburzsoázia-teremtés* legújabb fejleményei mellett.

Magyarán, mindez azt jelenti, hogy a kormányzásról nem tudunk és nem is akarunk kellően elkülöníthető keretek között szólni. Hanem az összegző egészen végig vonuló szempontként leszünk tekintettel mindarra: mit is tesz és tett az Orbán-vezette kabinet az elmúlt néhány hónap során.

3.Média, kampány, Soros-őrület

Ez a fejezet szorosan összetartozó jelenségek némileg mesterséges szétválasztásából építkező szerkezetét járja körül. A tárgyalt események, fejlemények szinte hasonló indokoltsággal szerepelhetnének egyik, vagy a másik alfejezetben. Mégis, e tagolásnak van védhető indoka is. A média az a terep, a hordozó alrendszer, amelyben az idei év legfontosabb közéleti üzenete – az ősszel elemi erővel lábra kapott kampánynagyüzem – elfoglalt és átstilizált minden egyéb társadalmi üzenettípust. S e kampányfolyamban eddig a kormány által kierőszakolt témakör - a Soros-ellenesség – vált az első számú, tehát a többi üzenet helyiértékét is meghatározni képes mondanivalóvá. Nem biztos, hogy mindez így marad 2018-ban is, azt viszont egyértelműen állíthatjuk, hogy 2017 szeptembere után így történt. Ez a fejezet olyan, mint amilyenek a nagy-nagy karácsonyi csomagok. Legkívül van a tetszetős csomagolás, amelyből még nem tudhatunk következtetni a benne lévő tartalomra. De...azért izgalommal bontjuk ki. Belül már egy konkrét csomag, valamiféle doboz van. Elolvasható már néhány használati utasítás is. S ha kivesszük belőle az igazi ajándékot, akkor jön az igazi meglepetés: a kicsinyke Soros-ördög rugóra jár és majd orrba vág minket. (Kellott nekünk ajándék...)

3.1. A médiáról

Azt hittük, a korábbi összefoglalók során már mindent elmondtunk. A Fidesz elfoglalta a közmédiumok stratégiai területeit, pénzt, energiát nem számolva, reggeltől estig ontja a kampányüzeneteket. Az ellenzéknek szinte semmi sem maradt, a közönség pedig mindent elfogad... Maradt itt még egyáltalán bármi is, amiről megemlékezhetnénk? Úgy tűnik, hogy igen.

Kezdjük a legvégén. NagyBandó András karácsony előtt, az idei év legutolsó Egyenes Beszéd-című műsorában megengedett magának néhány mondatnyi megjegyzést Orbán Viktor - állítólagosan közismert – rendszeres orvosi kezeléséről, meg arról, hogy veri a feleségét. Talán föl sem tűnt volna mindez senkinek sem, ha az ATV másnap ezt a részt ki nem törölte

volna a megszokott video-archívum felvételéről. Merthogy egy nap múltán az összes hírportál hatalmas szenzációként tálalta a cenzúra-gyanús „eseményt”. (Némi magyarázat: éppen ezekben a napokban kapott a kormánytól a csatornát fenntartó Hit Gyülekezete sokszáz millió forintot. S voltak nem kevesen, akik azonnal összekapcsolták ezt a két eseményt, hiszen kampányidőkben minden mindennel összefügg...)

További részletek helyett: az irracionális támadó- és védőhullám közepette szegény Nagy Bandó éppen attól a Bayer Zsolttól kért bocsánatot, akitől talán a legkevésbé sem kellett volna, hiszen, ha valaki, akkor éppen Bayer szokott változatos és páratlan galádsággal belegyalázkodni mások vallási/emberi/magánéletbeli és egyéb mivoltába. Na... ez a lépés, ha lehet, még nagyobb olaj-öntet lett a tűzre. Most már minden olyan későn értesültnek is lett véleménye, aki néhány nappal korábban még az eredeti Bandó-interjúról sem hallott semmit sem. Aztán pedig karácsony lett és mindenki találhatott magának néhány szenzáció-mentes napot is. Végre.

DE... elmesélhettük volna ugyanezen két hétből Havas Henrik vesszőfutását is. (Az eset jellegére, valamint a főhősre tekintettel bizvást beszélhetnénk hímvesszőfutásról is.) Ő balszerencséjére éppen akkor tévedt bele a tetőpontjára hágó **metoo**-kampányba, amikor az általa jegyzett Vona-interjúkötet megjelent. Rendszeres hírfogyasztók ezt egyértelműen át is látták, ám a bulvárszenzáción megnevelt hazai médiafogyasztó közeg nagy része ebből mit sem értett. És napokig beírta azzal a szenzációs végeredménnyel, mi szerint a mai Magyarországon nem létezhet olyan ember, akiből a média ne tudna egy-két napon belül bukott embert csinálni.

S ez a vigasz milliók számára hatalmas elégtétel és igazságszolgáltatás, mert ki a francot is érdekel az, ha az autószerelő műhely főnöke naponta letapogatja a kávéját behozó Icukát, s ha a kültelki tornatanár percekkel tovább segédkezik a kamaszlány tanítvány nyújtógyakorlatánál, mint ahogyan azt maga a mozdulat indokolná...Igen ám, de ha Havast is meglehet szivatni, ha Bandó is belebuktatható egy zavaros tévedésbe - az már igen...! Ez már igen demokratikus üzenet, mert mindenekelőtt azt jelenti, hogy nincsen védett ember, nincsenek privilégiumok, nincsenek bérelt pozíciók, végső soron mindenkire érvényesek a játékszabályok... a nyilvánosság előtti számadás kényszerei.

Az ám! Csakhogy... A Tiborcz-gyereket mégsem éri semmi baj, Rogán is nyugodtan hazudhat, amit csak akar, Kósa Lajos 82 éves anyukája is miért ne kezdhethetne 120 millió forintos állami ajándékkal éppen most sertéstenyésztést gyakorolni? És mit is hallani csaknem három év után ama három nagy brókercég vezetőiről, akik együttesen több mint háromszáz

milliárd forintnyi pénzt tüntettek el? Százszor és ezerszer nagyobb nagyságrendű disznóságokból valami oknál fogva soha nem lett és nem lesz olyan méretű médiabotrány, mint amilyen e két - előbb példaként említett - médiahiresség esetéből lett. Miért lesz az egyikből botrány, s miért nem lesz a többiből az?

Röviden szólva, mert az egyik mögött van politikai akarat, s a másik mögött meg nincsen.

Komolyabb politikai érintettségű ügyből legutoljára talán a 2010-es választások előtt lett hangos médiabotrány, ama elhíresült Nokiás doboz kapcsán. (Amiről néhány év elteltével derült ki, hogy egyáltalán nem volt igaz, de erről már alig hallott bárki is.)

Szóval, mégiscsak érdemes átismételnünk 2017 év végén is a már többszörösen megtanult médialeckét.

- A mai magyar média tulajdonosi szerkezete, finanszírozása és napi irányítása olyan mértékben került állami/kormányzati kezek közé, hogy ezzel a monopóliummal bárkit, személy szerint, bármikor ki lehet iktatni a közéletből.
- Ez a metódus korábban véletlenszerűen, s alkalmilag volt gyakorlat, de úgy tűnik, hogy kampányidőszakban két-háromnapos technológiaként lett bejártatott és könnyedén használható eszközzé.
- A nagyüzem gördülékeny működésért igen sokat tett az a fajta kormányzati háttér-erőfeszítés, amelynek köszönhetően 2017 év végére Andy Vajna, Mészáros Lőrinc és Habony Árpád már az összes vidéki lapot és a legfontosabb bulvárorgánumokat is megszerezhették.
- Az államosítás nyereségessé tételében pedig egy közvetlenül hatékony kormányzati nagyüzem, a Rogán Antalhoz tartozó kommunikációs szervezet korlátlan pénzügyi lehetőségei működnek közre. Ez az egység az idén 25 milliárd forintot költhetett – volna - el, amiből az év végéig csaknem 80 milliárd lett. Hirdetési piac ennek köszönhetően hazánkban lényegében nincs is, mert a többi - esetleg független szereplő - nem hirdethet ott, ahol akar, hanem csak ott, ahol e körökből tanácsolják nekik.
- Ugyanez a kormányzati üzem felügyeli és termeli a tartalmi oldalt is, ők határozzák és fogalmazzák meg a politikai üzeneteket is.
- A korábban meghatározó szerepet betöltő külföldi média-vállalkozók az elmúlt három évben jelentős nyereséggel adtak túl magyar médiumaikon. S nem annyira a

veszteségeik miatt, mert a nyereséges lapokat is eladták. Hanem a hosszabbtávú kilátások okán.

- Külföldi segítségben reménykedni nem érdemes, mert az érintett nemzetközi fórumok, intézmények leírták Magyarországot - mondván, hogy csak azokon lehet és érdemes segíteni, akik legalább önmagukért hajlandók küzdeni. A Freedom House is annyit tud tenni, hogy évről évre hátrébb sorolja hazánkat a sajtószabadság nemzetközi rangsorában. Tanulságos eset volt ezen az őszön David Kostelancik, amerikai ügyvivő esete, aki egy MUOSZ-rendezvényen szóvá merete tenni a hazai állapotok romlását. A magyar külpolitikusok azonnal diplomáciai ügyet kreáltak belőle. Így járt a nyár végén egyébként a távozó holland nagykövet is, mert periférikus jellegű nyilatkozatából sikerült egy pillanat alatt államközi konfliktust előállítanunk. Egyszóval, megalapozatlan illúziókban ringatják magukat mindazok, akik azt hiszik, hogy majd Európától/a Nyugattól kapunk segítséget olyan ügyekben, amelyeket itthon kellene megoldanunk.
- Magyarország választókorú népességének elsöprő többsége olyan médiabuborék oltalma alatt él és tájékozódik, amely buborék létezéséről fogalma sincs. Az elmúlt néhány év során kialakult médiakínálat a többség számára természetes közeggé vált. Mindez a választások előtt egyúttal meglehetősen fontos kampányfeltétel is.

További részletezés helyett ideírjuk néhány olyan írás lelőhelyét, amelyekből az általunk tömören összefoglalt helyzetkép legfontosabb részletei megismerhetők:

A média kisajátításának átfogó folyamatáról: Polyák Gábor: „Nincs már rés a pajzson.” És-interjú, dec. 15.

A végeredmény jellegéről: Seres László: „Médiáink harcban állnak.” HVG. Okt. 26

A vidéki média elvételéről: „Andy Vajna, a vidék hangja.” MnCS. Nov. 23.

A finanszírozási háttéréről: „Jövőre 80 milliárd felett a közmédia”. MN. Okt. 31.

Továbbá „Csaknem 70 milliárdot szórtak el Rogánék.” MN. 2018.jan 6.-7.

A médiabotrányok technológiai felépítéséről és hátteréről: „Egy médiabotrány anatómiája” Bajomi-Lázár Péter. És. Okt. 27.

A metoo-botrány vitatható ismeretelméleti alapjairól: „Mit üzen nekünk Havas Henrik feje?” Farkas Attila Márton. MN. Dec. 20.

További lényeges netes források:

<https://merce.hu/2017/11/19/oligarchak-nemzete/>

<http://gepnarancs.hu/2017/11/mi-fizetjuk-a-fideszes-sajtot/>

http://hvg.hu/gazdasag/20171120_A_szabad_sajtonak_ara_van_A_fideszesnek_is_Es_azt_is_on_fizeti

http://hvg.hu/gazdasag/20171019_Tizmilliardos_reklamszerzodesekkel_tomi_az_allam_a_Sorost_es_a_migransokat_ekezo_mediumokat

<http://24.hu/kozelet/2017/11/19/andy-vajna-uralja-a-mediata-magyarok-szerint/>

<http://24.hu/kozelet/2017/11/14/vezercserek-simicska-lajos-mediabirodalmaban/>

<http://24.hu/media/2017/10/25/a-miniszterelnokseg-az-egyik-legnagyobb-hirdeto/>

<http://24.hu/media/2017/10/20/folytatodott-a-mediapiaci-lejtmenet/>

https://merce.hu/2017/07/31/egyetlen_ev_alatt_felfalta_a_teljes_megyei_lappiacot_a_fidesz/

3.2. Kampánykezdetek és feltételek

Némileg az eddig leírottakból is kikövetkeztethető a 2018-as kampány feltételeit eleve meghatározó olyan ellentmondás, amely ugyan formai kérdéseket érint, ám - végső soron - erőteljesen határozza meg a lehetséges tartalmakat is.

- Az egyik (és meglehetősen kirívó) ellentmondást abban találhatjuk meg, ahogyan a kormány a nyár kezdete óta mindenféle rejtett szabályozással igyekszik csökkenteni konkurensei mozgási lehetőségeit. Ennek első jele az a plakáttörvény-háború volt, amelynek részleteiről előző összefoglalónkban alaposan is beszámoltunk. (Emlékeztetőként: a nyár elején a Jobbik az országot teletömte a Fidesz vezetőit bűnözőkként bemutató plakátokkal, erre fel a Fidesz mindenféle alkotmányos aggályokat félretéve átszabályozta a pártok plakáthasználati lehetőségeit.) Ez a lopakodó szabályozási kedv a késő őszen sem csillapodott, sőt, társult hozzá egy másik, meglehetősen diktatórikus ízű fenyegetődés is. Mondvacsinált indokokkal ráküldték a Jobbikra azt az Állami Számvevőszéket, amelynek vezetője az egyik legderekabb Fidesz-katona (annak is a gondolkodás nélküli végrehajtó-fajtájából), aki némileg túl is teljesíthette eredeti megbízatását.

Magukat bíróságnak képzelve olyan mértékű büntetésre kötelezte a Jobbikot, amely összeg nagyjából egyet jelentett volna a párt voltaképpeni bezárásával. Érezhette ezt a többi párt is, mert az elmúlt nyolc év során a Jobbik először tudhatta maga mögött szinte valamennyi ellenzéki párt támogatását, amikor tiltakozni kezdett. S hogy a történet kormányzati oldalról kerekké váljék, ugyanez a szervezet elkezdte zaklatni a többi pártot is... legfeljebb kisebb összegekkel.

Eme példázattal csupán arra a lényeges mozzanatra szerettünk volna utalni, aminek a végeredmény során lehet komoly jelentősége. Arra, hogy az amúgy is meglévő súlybéli aránytalanságokat a kampány kezdetekor igyekszik a kormányzati oldal a lehető legnagyobb mértékben eltúlozni. Ilyen körülmények között a versengő pártok lehetőségei nagyjából vissza fognak szorulni a gyűléstartás, szórólapozás, köztéri ágálások, esetleg a lakosság személyes megkeresésének esélyeire. Na, ez az, amit a lakosság amúgy is nagyon szokott imádni... a lakásba beengedni a pártok aktivistáit és a konyhában meghallgatni őket...

- Még mindig a formai feltételek közé tartozó kérdéskör a kampány finanszírozásának ügye. Nincsen most terünk annak bemutatására, hogyan csökkentek az elmúlt nyolc év során a pártok finanszírozásának lehetőségei, elegendő erre ezúttal utalnunk. Magyarán, a folyamatosan csökkenő értékű költségvetési finanszírozás az egyetlen forrásuk, azzal pedig mindenki tisztában van, hogy abból nem lehetséges komolyabb kampányokat felépíteni. A Fidesz viszont abban a kényelmes helyzetben van, hogy az ő kampányát lényegében a költségvetésnek az általa meglehetősen szabadon mozgatható milliárdjaival oldhatja meg. Magyarán, a Fidesz kampányát az állam, a kormányzati szervek, a közigazgatási dolgozók, valamint az általuk - költségvetési milliárdokból, azaz az állampolgárok adóiból - fizetett magáncégek végzik el.

Eme elméleti jellegű okoskodást talán kézzelfoghatóbbá teheti egy nagyon is konkrét példa. A Magyar Nemzet októberben kiderítette, hogy a Nemzeti Kommunikációs Hivatal -nevű kormány szervnek az idei évre összesen 25 md forint értékben lett volna lehetősége külső cégekkel kommunikációs szerződéseket kötni. Ez az összeg szeptember végén már csaknem 40 md forintra nőtt, ami úgy volt lehetséges, hogy a hivatal felügyelő Rogán Antal miniszternek joga volt a Miniszterelnöki kabinet költségvetésén belül forrásokat átcsoportosítani. S ő ezt úgy tehetette meg, hogy a hiányzó összeget az Országvédelmi Alapból adták át az ő hivatalának. (Ebből az egyetlen példából is belátható, hogy ez a

hivatal mintegy **hatvanszor annyit** költhetett tavaly kampányfeladatokra, mint amennyit a Jobbiknak a büntetéssel együtt kellene fizetnie.)¹

Gyakorlatilag az a helyzet 2017 végén, hogy a Fidesz-vezette kormány a versenytársait filléres összegekért is képes zaklatni és folyamatosan ellenőrizni. Mindeközben pedig a Fidesz számára korlátlan anyagi lehetőségek állnak rendelkezésére. Százmilliárdos nagyságrendben is. S nem mondjuk el még egyszer, csupán utalnánk arra, amit az előző alpontban a média helyzete kapcsán leírtunk. Ha az anyagi lehetőségekben nem is lenne túl nagy a különbség, akkor mindezt eldönthetné a felhasználási piacon a médiumokhoz való hozzáférésben megmutatkozó iszonyatos aránytalanság.

- Az eddigiekből nem túl éles logikával kikövetkeztethető, hogy **a 2018-as kampányból leginkább az az elem fog hiányozni, amely e meggyőzési verseny lényegét adná. A vita.** A kampánynak eredetileg az az értelme, hogy a szabadnak és elfogulatlanak tételezett választó a kampány keretei között összemérheti a különböző pártok ajánlatait, személyiségeit és a viták tükrében majd rangsorolhatja az ígéreteket, programokat, politikusi adottságokat. Ezúttal ezt nem lesz hol látnia. A médiumokban nem lesznek vitaműsorok (már az elmúlt nyolc évben nem is voltak), az újságoknak nem ez lesz a feladatuk, a köztéri megjelenés korlátozott lesz. A kormánypárti jelöltek pedig leginkább adományhozókként, csomag- és jókívánság-osztogató, álruhás Mátyáskirályokként lesznek láthatók. (Ez sem vicc, mert az év végi sajtó tele volt az olyan nevetséges esetek taglalásával, hogy az egyes Fidesz-képviselők önmagukkal dekorált csokoládékat, naptárakat, üdvözlő lapokat küldözgettek választóközrük polgárainak. Advent Magyarországon 2018-ban, megjött a Jó Hír, fideszes képviselő hozza magával, narancsszínű csomagban.)
- A többi pártnak e beszűkült/beszűkített kampánytérben meglehetősen csekély megjelenési mozgásra nyílik esély. A kampányidőszakban elvileg már arról kellene beszélniük, hogyan szeretnék leváltani a kormányt, és hatalomra kerülve mit fognak ők tenni.

¹ Januárra kiderült, hogy ez az összeg még nagyobb lett. Ld. Magyar Nemzet. 2018 jan. 4. „Rogánék hivatala majdnem duplán költekezett.”

Ha ezt a mércét alkalmazzuk, akkor ehhez a legközelebb a Jobbik állt, egészen addig, amíg a számvevőszéki eljárással el nem térítették őket e pálya bejárásától. Ma még nem látni, hogy vissza tudnak-e térni innét.

Az ellenzék másik - mondjuk így: baloldali - térfelén a kampányüzenet az év utolsó hónapjaiban még mindig a belső pártvitáknak a választói tömegek szempontjából tökéletesen értelmetlen kérdéseiből állt össze. (Ennek a folyamatáról majd az ellenzékéről szóló fejezetben részletes képet adunk.) Kevéske kivétellel. Az egyik csoportosulás kitermelte Széll Bernadett alakját, mint kihívóét. S ezzel tagadhatatlanul némi kampányelőnyhöz is juttatták magukat. Ők már valóban beszélhettek arról is, hogy mit tennének másként. (Legfeljebb a realitásoktól kell eltekintenünk, de mi az nekünk?) Egy másik, viszonylag friss mozgalom, a Momentum azzal okozott meglepetést, hogy az összes párt együttes programíró adottságait kenterbe verve olyan terjedelmes és meglepő programmal állt elő, amely éppen eme adottságai okán rendelkezhet meglehetősen alacsony szintű mozgósító hatással. (Vajon, hányan fogják elolvasni? De legalább elkészítették, a többieknek ilyen sincs.)

Végül, a Dk vezére örvendeztette meg a Fidesz vezérkarát október legutolsó napján az örömhírrrel: aláírásgyűjtést kezdeményez azért, hogy a kettős állampolgárok ne szavazhassanak a magyar választásokon. Ez a mozgalom úgy kellett a Fidesz határon túli - amúgy is túlzásokkal terhelt akció-sorozatához - mint egy szellemi Marshall-segély. Ettől kezdve nem marad más feladatuk, mint visszamutogatni 2004 decemberére és előre mutatni Gyurcsányra: látjáááátoook? Még mindig itt van! (A Magyar Nemzet publicistája nem is gúnyolódott olyan nagyon, amikor erről azt írta, hogy: az idén Gyurcsány lett a Fidesz igazi kampányarca.)

- Nem szeretnénk előre ítéletet mondani, de négy hónappal a választások előtt úgy tűnik, hogy még a kétségtelenül egyenlőtlen szabályok és lehetőségek ellenére is óriási különbség van a két tábor kampánybéli felkészültsége között. Az ellenzéki oldalon még az alapkérdések sem tisztázottak (a kihívó személye, az üzenet lényege stb.). A kormányzati oldalon pedig az ősz elejére **egyetlen Nagy Üzenetté formálták** mindazt az aprócska, ötfelé tartó, de mégis egy irányba összekapcsolódó hazugság- és félelemkeltő csomagot, amit már az év első heteitől kezdve szívósan - és nap mint nap - hajtogattak. **Őszre a migránsoszás + brüsszelezés + függetlenség + civilellenesség + Sorosozás leegyszerűsödött egyetlen elemre.**

Ez a szellemi bravúr megérdemli, hogy önálló alponban ismertessük megszületése folyamatát. Mondanánk: császármetszéssel jött a napvilágra, mesterséges úton. De nem. Többről van szó. A Mindenható rendelte így.

3.3. Az ősz nagy attrakciója: a Soros-ellenes kampány

A magyar választó edzett ember. A magyar választó sokat hallott és látott már az elmúlt 27 év során ahhoz, hogy bármin is meglepődjék. Azt hittük, minket már nem lehet semmivel sem zavarba hozni. Láttuk, amikor a Harag Napján Cseh Sándor a Hősök Terén azt kiabálta az egybegyűlt tízezreknek, hogy itt és most Európa jövője fordulhat meg. Fel. (1992 áprilisában) Megélhettük, amikor egy szerencsétlen, alig valamire alkalmas nő lett az ország, a Nép elsőszámú közellensége, a Nemzet Kifosztója, akiből 1996 őszén heteken belül lett elsőszámú közellenség. (Tocsik Mártát a későbbi tizenvalahány évben aztán minden vádpont alól felmentették ugyan, de azért ő mégiscsak belehalt ebbe a hajszába.) Hallhattuk Kovács László szájából azt a gyurcsányi ötletet, hogy nem is oly soká 23 millió román jön hozzánk akkor, ha nem ők győznének. (Azóta tényleg elköltözött vagy négy milliányi román, de nem hozzánk...miért is éppen ide jött volna? Mi a migránsokra vártunk és várunk...) Láthattuk ahogyan Phillip a Kossuth téren kétmilliónyi embert vett szemügyre. (Ott, ahol a legmerészebb rendőri becslések szerint is legfeljebb 150 ezren férnének el...) Hallhattuk Gyurcsány ősödi beszédét is, igaz...nem akkor...nem ott...és nem azt... Ettől még mindenkinek lehetett róla határozott véleménye. Lett is. A szemünk előtt épülhetett fel az ultramodern stadion egy olyan faluban, ahol a lakosság létszáma a felét sem éri el annak, amit a betervezett nézőszámmal reméltek betölteni. (Igaz, a regnáló miniszterelnök is éppen eme épület szomszédságában szeret hűsölni. Már gyerekkorától kezdve. Miért is ne hűsölhetne éppen egy stadion árnyékában? Ott jutnak eszébe a legjobb gondolatok, például most éppen pénzt kér pártja számára a kampányához. Nincs nekik, mert eddig nem szerették a pénzt, és nem is értek rá gyűjteni.)

Szóval, a magyar ember edzettebb, mint más nemzetek fiai. Nehéz őt meglepni. Ezért aztán a szeme sem rebbent meg, amikor 2017 folyamán egy 88 éves, rozoga öregember lett neki az elsőszámú ellensége. Egy olyan öreg, gazdag amerikai, aki nem itt él, s aki az elmúlt harminc év során valamivel több mint százmilliárd /!!!/ forintnyi támogatást osztatott szét hazában. Kulturális, művészeti, egészségügyi, tudományos, jogvédő nyilvánosságfenntartó és egyéb civil mozgalmak, személyek támogatására. Többek között

olyan személyekét, akikből később akár egy kormány is kitellett volna. Hát kitellett: nagyon is.

Nehéz e kampány kapcsán komoly hangvételen megszólalni. Még a sokat látott és nagyon edzett magyar állampolgárhoz képest is némi zavarban van az elemző, amikor ezt a képtelen örületet kell mégis megértenie. És megírnia. Forrásban persze nincs hiány. (Minden negyedév után kb. két-háromszáz cikket, dokumentumot szoktunk felhasználni. A 2017-es év legutolsó negyedévének gyűjtésben a” Soros-dossziénk” vastagabb lett, mint bármely más témaköréé, a több mint félszáz forrásból csak a legfontosabb húsz-harminc tételre fogunk majd hivatkozni.) Lehet, hogy egy-két év múlva majd önmagunkon is tudunk nevetni: hogyan volt lehetséges, hogy egyetlen pillanatra is komolyan vettük az Évszázad Blöffjét? Hogyan mertük egyáltalán ezt a témakört bevenni egy valamire való, önmagára is valamelyest adó krónika keretei közé?

Nos úgy, hogy ez az ősz a Soros-kampányról szólt, s krónikánk írásakor - január első tíz napja idején - még semmi jele nincs annak, hogy e hisztéria véget ért volna. Sőt, a - már idézett - karácsonyi Fidesz-üzenetek éppenséggel azt erősítették meg, hogy nem elképzelhetetlen e kampány újabb magasságokba történő emelése, még intenzívebb folytatása. Annyit tehetünk, hogy a rendelkezésünkre álló, áttekinthetetlenül gazdag forrásanyagból **megpróbálunk két alapvető kérdéskör megvilágítására** koncentrálni.

- Először is, tárgyyszerűen *ismertetni e több hónapos hadjárat legfontosabb lépéseit*, ugyanis az egész kampány - feltűnően – a tudatos felépítettség jegyeit hordozza magában.
- Másodsor pedig, megpróbáljuk hasznosítani ama - tucatnyi – elemzés tanulságait, amelyek *a jelenség racionális megértésével, a lehetséges okok feltérképezésével* kísérleteztek. Abból az igazságból kiindulva, hogy a hatalmi versengés során a politikában nagyon ritkán szokott bármi is véletlenszerűen történni. Ezért még a legörültebb ötletnek is kell, hogy legyen valamiféle racionális magva, észszerűen megmagyarázható kiindulópontja.

3.3.1.A kampány őszi és téli menetéről

Jól tudjuk - előző összegzőinkben sokat írtunk is erről -, hogy a Soros elleni kampány eredetileg többféle szálon indult útjára. A kezdetek kezdetén azért jött szóba, mert az amerikai, filantróp hajlamú milliárdosnak gyökeresen eltérő elképzelései voltak a migránshullám feldolgozására, mint egynéhány európai politikusnak. Az ellenzők közé tartozott maga Orbán Viktor is, de –

ettől még nem kerülhettek volna ők egy súlycsoportba. Idővel a nyugati politikusok maguktól is hajlottak olyan megoldások forszírozására, amelyek nyomaiban valóban emlékeztettek az öreg amerikai milliárdos által megfogalmazott javaslatokra. Azért van itt egy bökkenő, amely mellett azért sem kellene elmennünk, mert éppen ezen a ponton vált lehetővé a későbbi kapitális csúsztatás intézményesítése.

Először is, Soros György évtizedek óta hallatja hangját globális kérdésekben rendre fogalmaz meg mindenféle, magán természetű javaslatokat. Miért is ne tenné? Ha egyszer hallgatnak rá, ha egyszer van és volt nyomatéka a korábbi véleményeinek is. Másodszor meg ez a jog mindenkit megillet. Harmadszor, minden politikusnak minden országban joga van eldönteni, hogy az általa hallott, olvasott javaslatok, ötletek közül melyiket és hogyan építi bele a maga saját politikai programjába. Soros javaslataiból semmilyen fázisban nem lett hivatalos európai politika, ráadásul a későbbiekben ő is módosította az ötleteit. Ennyiben Soros-tervről legfeljebb annyiban lehet beszélni, mint – mondjuk - Puzsér-tervről, mert az illető médiaszereplő is minden áldott héten megfogalmazza a maga, személyes elképzeléseit, megoldási ötleteit.

A Fidesz mégis elkezdett Soros-tervről értekezni már évekkel ezelőtt, s a későbbiekben meg is értették, hogy miért tették ezt. Mire eljött 2017, addigra mindenki hozzászokhatott a „Soros-terv” -fogalmához, továbbá ahhoz is, hogy ez valami olyasmi, amit konkrétan senki sem ismer, viszont mindenki használ. Hol erre, hol arra. Homályosan annyit még a politikával hetente öt percnyi kapcsolatot tartók is tudhattak, hogy ez a terv valami kellemetlen, távoli, magyar emberhez nem illő, valami „zsidós dolog”, amibe rendes magyar ember nem ártja magát bele. Ennyi elég is volt, ehhez épültek hozzá a további undort keltő konnotációk - először is Brüsszel.

Őket sem szeretjük, ők is külföldiek, ráadásul jobban élnek, mint mi, és a magyar ember legszebb ötleteivel szemben akadékoskodó, rohadt alakok. Párhuzamosan, még a Norvég Alap elleni uszítás idején megkezdődött a szedett-vedett civilekkel szembeni küzdelem, ami az idei év elejére érte el a tudatos politikai uszítás, ügynök-gyanú emelkedett szintjeit. Csak idő kérdése volt, mikor fogják majd összekapcsolni a civilek elleni hajsztát a Soros-tervvel, s 2017 koratavaszán ennek is megérkezett a történelmi pillanata. A CEU elleni totális támadás ugyan a tavasz végére belefulladás nem várt módon hangosra és erőteljesre felcsapó nemzetközi felháborodás hullámaiba. (Ráadásul a remélt és nagyon várt amerikai segítség is elmaradt...na, ezekre sem érdemes többé milliárdokat költenünk...) Ám a civilek kiképző központja, valamint

az idegen érdekek felbérelt ügynökeinek gyanúja a kudarc ellenére is megfogant. Így érkezünk el a nyár elejére, ahol az igen gusztusos plakátkampány a legfontosabb szerepét maradéktalanul betöltötte.²

Mindenféle berzenkedés, nemzetközi sajtóvisszhang és hazai rosszallás ellenére a kormány megismertette az Ellenség Nevét azokkal, akik elsősorban érzelmi alapon és hitszerű viszonyban vannak imádott vezérükkel és az őt védelmező pártjával. Ennyi és nem több, ezt a célt sikerült is teljesíteni, ez pedig minden pénzt megért.

Októberben pedig megkezdődhetett a monstre-hadjárat, minden család postaládájában megtalálható lett a KÉRDŐÍV és a KÍSÉRŐ LEVÉL. Amelynek segítségével a teljes tanácstalanságban és bizonytalanságban szenvedő kormány - végső kétségbeesésében - kénytelen volt saját népéhez fordulni, mert nem merte vállalni az egyedül való cselekvés felelősségét. A Kísérő levél roppant drámai felütéssel szólít meg minden érző hazai szívet: **„Tisztel Honfitársam! Egy olyan ügyben írok Önnek, amely alapvetően befolyásolja Magyarországnak mindennapjait, biztonságát és jövőjét.”** – Merne ezek után bárki még kérdezni bármit is...? A levél további része tömören megírja mindazt a veszélyt, amit majd a mellékelt kérdőíven alaposan is lehet tanulmányozni. Soros veszélyezteti Európát, Magyarországot, mindent, amit ismerünk és szeretünk. Számítanak a véleményünkre. Aláírás: OV Magyarország miniszterelnöke. Dátum nincs a levélen.

És akkor a KÉRDŐÍV. Ilyen kormányzati segítséget magyar ember még soha életében nem kapott. Mind a hét kérdésnél tömören megjelölik a VESZÉLYT - nem feledkezve meg arról, hogy minden mondatban benne legyen a GYÜLÖLT NÉV. Megszámoltam, az egy lapos/ két oldalas kérdőív szövegeiben összesen HARMINC SZOR van leírva a neve... gondos munka, hátha van olyan választó, akinek ennyiszor kell hallania Soros nevét, órá is kell gondolni. Ám, nemcsak kérdéseket tesznek fel, hanem a válaszoló dolgát megkönnyítendően halványkék sátrózással kiemelt boxokban terjedelmes magyarázatot is olvashat arról, miért is galád, aljas és nemzetellenes ez a Soros-terv. Még szerencse, hogy a dühtől, szégyentől és haragtól megrendült polgárnak nincs más dolga, minthogy az egyes kérdések végén beikszelje a megfelelő „Nem” -rubrikát.

² A CEU-konfliktus még az ősze elején játszott némi szerepet, ám a kormány az általa keltett konfliktusból októberben huszárosan vágta ki magát azzal a törvénymódosítással, hogy egy évvel meghosszabbította azt a határidőt, amíg a CEU-nak meg kell oldania az amerikai akkreditáció kérdéseit is. Magyarán-ügy engedtek, hogy ez nem látszott meghátrálásnak...

Talán már túl kimerítően ismertettük az Ősz nagy dobását, mégis kell még jelezni néhány fejleményt. Először is a média megpróbálta komolyan venni a kérdőívet és a különféle portálok versengve fedték fel az egyes kérdések végtelen bornírtságát és teljes mértékben hazug mivoltát. <https://444.hu/2017/11/20/egyetlen-allitasa-sem-igaz-ponrol-pontra-cafolja-soros-a-nemzeti-konzultaciort>

Majd - némi meglepetésre - megszólalt maga Soros György is és előbb írásban, majd video-üzenetben, cikkekkel próbálta cáfolni a róla összehordott hazugságokat: http://hvg.hu/itthon/20171120_Soros_A_hatalom_hazugsagokat_terjeszt

<http://24.hu/belfold/2017/11/20/megszolalt-soros-gyorgy-ponrol-pontra-cafolta-a-soros-tervet/>

<https://www.georgesoros.com/rebuttal/>

http://index.hu/belfold/2017/11/20/soros_a_soros-tervrol_ez_hazugsag/

http://index.hu/belfold/2017/12/03/soros_nemzeti_konzultacio_visszakuld/

E sorok írója még utólag is úgy véli, hogy kár volt megszólalnia. Még akkor is, ha érthető módon bántotta és zavarta az önérzetét az a sok hazugság, amit összehordtak róla. Előre volt látható, hogy a Fidesz kapva kap majd e megszólalás tényén és azonnal át fogja értelmezni, mondván, hogy – lám-lám, kibújt a szög a zsákból, mégis beismerte, hogy ő a kampány vezéralakja. E tupírozásból leginkább a kormányfő vette ki a részét, pontosabban ő adta meg az alaphangot: <https://merce.hu/2017/12/08/orban-szerint-a-tomeges-bevanderlas-okozza-a-gyuloletet-soros-szerint-a-kormany-propagandakampanya/>

<http://www.miniszterelnok.hu/a-soros-halozat-benevezett-a-magyar-valasztasi-kampanyaba/>

<http://gepnarancs.hu/2017/12/orban-szintet-lepett-a-sorosozasban/>

Idővel közeledett a megadott, november végi határidő, s úgy tűnt, hogy nem fog az akció akkora sikert aratni, amivel érdemes lenne a külföld előtt is legénykedni. Az utolsó hetekben minden elképzelhető eszközt bevetettek (szerintem egyszerűen kipróbálták a tavasszal, végszükségben elővehető kampánytrükkök némelyikét.) http://index.hu/belfold/2017/11/16/1_millio_295_ezer_ember_valaszolt_eddig_a_nemzeti_konzultacio_kerdeseire/

<http://24.hu/belfold/2017/11/15/telefonon-kampanyol-a-fidesz-szijasarto-mesel-a-soros-tervrol/>

A Magyar Narancs elemzése lényegében mindent elmond az alapvető talányokról: „Bemondtak valamit. Számháború „minden idők legsikeresebb” nemzeti konzultációjáról. MnCs. dec.7

Hadházy Ákos meglepő magán-akciója következtében az érintett szervezetek kitermelték a 2 millió 300 ezer válaszoló körüli adatot, ám ezt senki sem hiszi el, mert nem lehet a begyűjtés egyik fázisát sem kívülről ellenőrizni. Az összeszámolását pedig végképp nem. Az akció így arra volt jó, hogy mind a két fél hajtogathassa a maga igazát – anélkül, hogy valaha is remény lenne az igazság kiderítésére.

Eltekintve mindentől a Fidesz szempontjából nézve úgy vélem, tökéletesen érdektelen, hogy igaz, vagy nem igaz az, amit a legutolsó „nemzeti konzultáció” kapcsán pro és kontra állítanak. A lényeg az, hogy ezen az őszön a közbeszéd a Soros-terv körül forgott, és a biztos választói bázis megtudhatta, hogy szeretett pártjuk valamennyi ellenfele a Soros oldalán áll. S hogy minderről mit gondol az a többmilliónyi ember, aki egyetlen pillanatra sem vett ebből komolyan semmit sem - az tökéletesen érdektelen kérdés. Ők úgyis szétszavaznak ezerfelé, vagy ami még jobb: éppen ez a kampány vette el végleg a kedvüket attól, hogy egyáltalán szavazzanak.

Hátha van/volt mögöttes értelme is...

3.3.2. Van-e valami reális tartalma is?

Korábban már tömören megfogalmaztuk azt a véleményünket, hogy a korábbi években több szálon folyó kampányrohamokat az idei őszön alapjában véve **összevonták és belegyömöszölték a Soros nevére címzett hadművelet** keretei közé. Kérdés, hogy mindezt miért lehetett ennyire könnyedén megtenni és hogyan sikerült ezt a képtelen marhaságnak tűnő kampánycsomagot ennyire egyértelműen lenyomni a hazai választóközönség jelentékeny részének torkán. A két fontos kérdésre megpróbálunk egyszerre több, időnként terjedelmesebb bekezdéssel válaszolni.

- Az összevonásról. Kezdetben volt a migránsválság, amely oly hirtelen érkezett ide, hogy nem lehetett senkinek sem szemrehányást tenni azért, ha a bonyodalmaira jó ideig nem voltak képesek elfogadható magyarázatokat adni. Sem a miértjére, sem a lehetséges megoldásokra. Aztán telt-múlt az idő, és a nyár végére (2015-ben) kiderült,

hogy alapvető gondok és ellentétek vannak a meghatározó európai hatalmi csoportok között. Mindenben. Mi legyen? Ki tegyen? Hol tegyen?

- Ebben a szakaszban kezdett egymásra tolni két ügy: a migráns-válság és Brüsszel. S ha már így alakult, akkor szét is váltak a frontvonalak. Ekkor még Soros csak az egyik – nem túl fontos - háttértényező volt, a mi kormányunknak a másik oldalon, persze.
- Viszonylag későbbi fázisban kerültek be ebbe a modellbe a civil mozgalmak, viszont igen hamar a mindenkori központi hatalommal szembeni ellenpontokként. Ebben a fázisban Soros már sokkal előrébb került, ráadásul egyidejűleg több országban is. Azt ugyanis legalább negyedszázada lehetett tudni, hogy számtalan civil szerveződés éppen neki köszönhette a létrejöttét. (Nincs ehelyütt elegendő terünk ennek részletezésére, de legalább egy mondat erejéig fontos jelezni, hogy Soros György az elmúlt tíz-húsz évben több mint tucatnyi olyan országban húzta már ki a gyufát és vált az adott kormányzat ádáz ellenségévé, ahol nem szeretik, ha az állampolgárok túlzottan nagy igyekezettel szeretnének belenézni a hatalmi boszorkánykonyhák működésébe.)
- A magyar politika a 2017-es évet már eleve kampány-felvezető évnak tekintette, olyan időszaknak, amikor valamennyi fontos döntést már a leendő választások szemszögéből kell nézni. A korábbi tapasztalatok arra tanították az Orbán-kormányt, hogy a migránsválsággal szembeni határozott fellépés feltehetően elegendő lesz stratégiai kampányüzenetként is. Megpróbálták tehát hazai politikai ellenfeleiket is áttolni a migráns-simogató pozícióba, de erre a többségük nem volt hajlandó. Viszont időközben egyre erősebben rajzolódott ki Soros nemzetközi érintettségű profilja, s valaki könnyedén kitalálhatta, hogy a távoli idegennél alkalmasabb ellenfelet keresve sem lehetne találni - hazai ellenfelek híján.
- Tesztelték tehát a közvéleményt és mind a civil-hisztit, mind a CEU-ügy arról győzte meg a tesztmérnököket, hogy nagyon kicsi a kockázat és nagyon nagy a várható haszon. A saját bázis érdekeit szinte semmiben sem érinti, viszont az értékrendjét nagyon is. Sorosba minden belefér: a függetlenségi harc az Idegen hatalmakkal szemben, a migránsvédő szerep gyűlölete, az ismeretlen - és éppen ezért félelmetes - globalizáció elleni megfoghatatlan küzdelem, a gazdagokkal szembeni irigység stb. Már csak Brüsszellel kellett valahogy összevarni. Nos, az ősz ezt az ajándékot is meghozta. (A kormányzati szócsövé elölépett Figyelő okt. 26. és nov. 23. között egytelen hónapban kilenc olyan hangvételű cikket, közölt, amelynek már a címe is tiszta vészharang: *Az előásott Soros-terv. (okt. 26.), Soros tervez, Brüsszel végez. (nov. 16.), Dübörög a Soros-terv végrehajtása. (nov. 23.)* stb. Ha valaki ezekben a hetekben hallgatott rádiót,

nézett közszolgálati tévét, akkor a nap 24 órájában hallhatta a hasonló címkéket. Az év végére tökéletesen sikerült a művelet: Soros György nevével kapcsolódott össze minden olyan probléma, amit igyekeztek a magyar választóval megutáltatni.

- S még mindig megválaszolandó az a kérdés: hogyan sikerült ezt ilyen könnyedén megtenni? Hát, nem is biztos, hogy könnyen ment. Először is, hatalmas pénzzel, másodsor, páratlan erejű agymosással, harmadszor, példátlan politikai fegyelemmel. Nem akadt itthon egyetlen számottevőbb kormányzati személy sem, aki kilógott volna a sorból. (A Navracsics-affér inkább a főszabályt erősítő kivételként funkcionált. Miként a szembetűnő értelmiségi lázadás is. Őket is csak az a réteg hallotta meg, akiknek a súlya nem fog számítani a szavazófülkéknél.)
- A jelenséget komolyabban vevő elemzők közül többen is rámutattak annak igazságára, hogy a Soros elleni kampány nagyon pontosan beleillik abba a mély és kiirthatatlan hazai politikai kulturális örökségbe, mi szerint Magyarországra mindig kívülről jön a ROMLÁS. Hazánkat állandóan ármánykodó hatalmak veszik körül, s e konfliktusokból mi mindig vereséggel szoktunk kikerülni. Fogalmam sincs, mekkora tömeg lehet az, amely osztja e történelmi fobia igazságát. Azt viszont jól tudhatjuk, hogy szinte valamennyi mítoszunk, kulturális és közösségi mitológiánk ezt a mintát/üzenetet hordozza - alapvetően.³
- Tegyük fel, akik mindezt eltervezték, azok mind tisztában voltak e fönti összefüggésekkel. Akkor viszont az a gond, hogy ez az akció-sorozat a magyar politikai kultúra legkedvezőtlenebb hagyományaival történő visszaélés, grandiózus kísérlet arra, hogy hazánk lakossága megint csak egy öntetszelgő-mártíriummal terhelt, felelősség-elhárító mentalitáshoz kapjon példátlan erejű megerősítő dózist. Miért is? Első megközelítésben nyilván azért, mert a hatalmon lévők minél biztosabban szeretnének hatalmon maradni. Ennek finomabb magyarázata szerint mindezt leginkább úgy érhetnék el, ha képesek megakadályozni, hogy a lakosság többségét valóban foglalkoztató társadalmi/szociális és morális kérdésekről szóljon a kampányidők diskurzusa. Ha tényleg ez volt a valóságos cél, akkor elmondható, hogy 2017 végéig mindez maximálisan teljesült. Ám, hogy mindezzel hosszú távon ki nyer, ki győz? Az

³ A kampány rejtett, avagy nem is annyira rejtett szalonzsidozó vonásáról szóló vitát már a múltkori összegzőnkben is tárgyaltuk. Ezúttal azért sem bonyolódunk be a kérdésbe, mert a kellő tisztázása aránytalanul nagy terjedelmet venne igénybe. Van az ügy, hogy mindenki pontosan tudja, miről is van szó és mégis nehéz elmagyarázni.

még fogas kérdés maradt. Dupla vagy semmi játék ez, aminek végeredménye egyelőre függőben van.

Irodalom

A nagyszámú írásból azt a néhányat idézzük meg, amely komolyan használható megközelítésekkel állt elő:

- Lakatos Júlia: Soros György, mint szelep. MN. Okt31.
- Farkas Attika Márton: Addig jó, míg Soros él. MN. Dec. 14.
- Emily Tamkin: KI fél Soros Györgytől? ÉS. Nov. 10.
- Gál Éva: Soros és a Fidesz-rezsim: ÉS. Dec. 2.
- <https://atlatszo.hu/2017/12/14/kreml-barat-nyugati-ujsgiro-es-az-orosz-propagandagepezet-all-a-fidesz-altal-sulykolt-soros-terv-elnevezes-mogott/>

/Érdekes háttér a Tamkin-írás mellett ez is a nemzetközi összefüggésekről/

A Figyelő cikksorozatáról már megemlékeztünk, miként Schmidt Mária nagyigényű esszójéről is. Hasonlóan osztó igazsággal próbálkozott Csizmadia Ervin is, ügyesen megkerülve a durva manipuláció tényeit:

http://mandiner.hu/cikk/20171218_csizmadia_ervin_van_e_barmilyen_tanulsaga_a_soros_polemiana_k

4.Kormányzati rásegítés a választási kampányra

4.1. Béremelések

Orbán Viktor már első kormányzásakor is kitüntetett figyelmet fordított a minimálbér emelésére, pontosabban annak a 2002. évi választásokat megelőzően.⁴ Most is ez történt.

2016 végén elfogadtatott a kormány egy több éves béremelési megállapodást, aminek mértéke lényegesen meghaladta még a szakszervezetek által kért növelés százalékát is. Hogy a munkaadók terheit csökkentsék, ebben a megállapodásban rögzítették a szociális hozzájárulás mértékének fokozatos mérséklését is. Eszerint a minimálbéreket 2017-ben 15, 2018-ban 8 százalékkal, a garantált béreket pedig 25, illetve 12 százalékkal emelik a választások előtt, aminek ellensúlyozására 6, illetve további 2-2 százalékpontos szociális hozzájárulás-

⁴ Akkor 57 százalékos emelést hajtott, illetve hajtatott végre.

csökkentést kínáltak. Mindez azok után történt, hogy a 2017. évi költségvetést már fél éve elfogadták, ami egyértelműen utalt arra, hogy a kormány a költségvetést politikai céljai szerint bármikor átszabhatónak tartja. S akár nagyobb mértékben is, hiszen ez a döntés több száz milliárd forint átrendezését eredményezte a bevételi és a kiadási oldalon egyaránt.

Ezt az általános bérlökést egészítették ki a kormány által meghirdetett béremelési programok a fegyveres testületeknél, az oktatásban, a kultúra terén, az egészségügyben, a közigazgatásban, a NAV-nál és a bíróságoknál.

A bérnövekedés harmadik tényezője volt ebben az évben a munkaerő-hiány kiváltotta kényszer, ami főként az építőiparban jelentkezett. Területileg pedig a fejlettebb régiókban, ahol a munkaerő-kereslet a konjunktúra nyomán fellendült, így Budapesten és az észak-nyugati régióban.

Mindezek hatására a 2017. októberéig a keresetek (a bruttó és a nettó egyaránt) 12,8 százalékkal emelkedtek. Ezen belül a vállalkozói szektorban 11,5, a költségvetésiben 16 százalékkal. A reálkeresetek dinamikája meghaladta a 10 százalékot, ami magasabb volt, a Medgyessy-kormányhoz köthető 2003. évi nagy béremelési boomban mértnél (9,2 %). E nagy jövedelemkiáramlás azonban nem csapódott le a kiskereskedelmi forgalomban, sem a háztartások fogyasztásának kiugró felfutásában, ami három dologra utalhatott. Egyrészt, emelkedhetett a háztartások nettó megtakarítása, másrészt nőhetett a háztartások felhalmozási kiadása, harmadrészt pedig lehetséges, hogy a kimutatott bérnövekedés egy része csupán virtuális volt, papíron következett be, aminek tényét több empirikus vizsgálat is igazolta.

A kiemelkedő bérfelvezetési projektek mikroökonómiai hatásairól korábbi jelentéseinkben írtunk, itt és most csak néhány számszerű összefüggésre hívjuk fel a figyelmet.

1. táblázat

GDP, foglalkoztatás és béralakulás

(előző év = 100%)

Év	GDP	Foglalkoztatás	Termelékenység**	Reálbér	Fajlagos bérköltség
2013	102,1	101,7	100,4	103,1	101,0
2014	104,2	105,3	99,0	103,2	99,0
2015	103,4	102,6	100,8	104,4	101,0
2016	102,2	103,3	98,9	107,4	105,1
2017*	103,8	101,5	102,3	110,2	106,2
2018*	103,8	101,8	102,0	106,3	102,4

évi átlag 2010- 2017 között	102,2	101,8	100,3	104,1	101,6
---	-------	-------	-------	-------	-------

*várható

** nemzetgazdasági szinten

Forrás: KSH

A táblázatból látható, hogy a globális válság utáni években

- a reálkeresetek rendre magasabb ütemben emelkedtek, mint a nemzetgazdaság termelékenységéé,
- a GDP növekedését alapvetően a foglalkoztatás kiterjesztése eredményezte (extenzív pálya),
- a fajlagos bérköltség – nemzetgazdasági szinten – 2016-2017-ben különösen nagy mértékben emelkedik, lényegesen meghaladja a termelékenység növekedésének ütemét. S a 2018-ra várható adatok alapján ez a mutató tovább növekszik, ami arra utal, hogy romlik a bérhatékonyság, vagyis a béremelések közel sem eredményezik a termelés arányos bővülését. Ennek következtében romlik a cégek felhalmozó-képessége, ami a versenyképesség gyengülését vetíti előre.

A 2010-2017 közötti ciklus átlagos éves adatai ugyanezeket az arányokat jelzik, amiből távlatosan nemzetgazdasági szinten két dolog következik: erősödő inflációs nyomás, vagy/és gyengülő teljesítmény, a leszakadás folytatódása. Az utóbbi ráadásul tovább differenciálódó pozíciókat eredményez a hazai kis és nagyvállalati körben.

A 2017 első tíz hónapjáról rendelkezésre álló adatok szerint a béremelési boom ellenére továbbra is jelentősek az országon belüli, területi bérkülönbségek - noha a leszakadó térségekben a bérdinamika meghaladta az országos átlagot. A legmagasabb, 300 ezer forint feletti bruttó kereset csak Budapestet (388,9 e.), Győr-Sopron-Moson megyét (313,1 e.) és Komárom-Esztergom megyét (300,3 e.) jellemzi. Az országos átlagot (295,8 e.) csak Fejér megye haladja meg, a többi mind alatta van. A legalacsonyabb Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében (210,9 e), bár itt volt ebben az évben a legmagasabb a bérek növekedése (nyilván a több minimálbéres miatt). Vizsgálatok szerint az alacsonyabb bérszintű megyékben bekövetkezett nagyobb bérdinamika (14-15 %) visszafogta a munkaerő mobilitását, ami fékezi

a fejlettebb területek munkaerő-hiányának megoldását. Látható tehát mennyire szerteágazó, kedvezőtlen gazdasági hatása van egy politikai megfontolásból született döntésnek.

A 2018-ra előirányzott tervek szerint:

- a minimálbér és a garantált bérminimum további 8, illetve 12 százalékkal emelkedik,
- a közalkalmazotti bértáblában az alapbéreket 180,5 ezer forintos szakmai bérminimumra emelik; ennek alapján állapítják meg különböző szorzókkal az eltöltött évek száma alapján a dolgozóknak járó béreket (a bértábla egyébként évek óta változatlan volt),
- a szociális hozzájárulást a korábbi tervekkel és megállapodással (2%-pont) ellentétben 2,5 százalékponttal csökkentik, ami azt jelenti, hogy 2018-ban 19,5 százalék terheli a munkaadókat,
- a folytatódnak az életpálya-kötött béremelési programok, de a kormány 2017 decemberére előrehozta a korábban 2018 novemberére ígért béremeléseket az ápolók, a mentősök, a kórházi gyógyszerészek részére,
- növekszik a kétgyerekes családok adókedvezménye,
- a gyed és a diplomás gyed felső határait a minimálbér-emelés mértékéhez kötik, az előbbi 193.200, az utóbbi 96.600, ill. 126.350 forintot fog kitenni (az utóbbi mesterképzés esetén), a diplomás gyed igénybevételének idejét is meghosszabbítják egy évvel.

Mindezek alapján az várható, hogy 2018-ban is folytatódik a magas jövedelemkiáramlási ütem, ami különösen az év első három hónapjában (vagyis a választásokat közvetlenül megelőzően) jelez majd kiemelkedő mértékeket a bázishatás okán.

4.2. Nyugdíjasok kistafírozása

A 2017. évi nyugdíjakat eredetileg 1,6 százalékkal emelték, ami már hatalmas engedmény volt a költségvetésben eredetileg előirányzott 0,9 százalékhoz képest, bár már e döntés meghozatalakor egyértelműen látszott, hogy a várható infláció meg fogja haladni ezt a mértéket. A nyugdíjkiegészítés azonban egy összegben jobban festett ez év decemberében, ami a várható 2,4 százalékos inflációhoz igazítva 0,8 százalékos emelést jelentett visszamenőlegesen mindazoknak, akik 2017 előtt mentek nyugdíjba. A decemberi 0,8 százalékot azonban nem adták oda, ezt majd januárban kapják meg a nyugdíjasok – s így az

emelések folyamatossá tételét lehet érzékeltetni (a 2017 előtt nyugdíjazottak). Februártól lesz kifizetve az első 2018. évi nyugdíj, amit a tervezett inflációnak megfelelően 3 százalékkal emelnek⁵.

Mivel várhatóan az infláció ettől el fog maradni, a nyugdíjak reálértéke így növekszik (visszakérni nem fogják – mint ahogy eddig sem – az infláció feletti nyugdíjkifizetéseket).

2017-ban a nyugdíjasok nyugdíjprémiumot is kaptak, először, mondván, hogy a GDP növekedése meg fogja haladni a 3,5 százalékot (2014-ben is meghaladta, de akkor még nem érvényesítették ezt az innovációt, mert messze volt a választási év). Összegét 12000 forintban maximálták, és a nyugdíjkiegészítéssel együtt folyósították. Kifizetését 2018-ra szintén kilátásba helyezték, hiszen a kabinet 4,3 százalékos GDP emelkedést prognosztizált.

A 3 százalékos emelést minden, nyugdíjhoz kapcsolódó járandóságnál érvényesítik, sőt a kört még ki is szélesítették.

A nyugdíjasok 2017 végén további „ajándékban” részesültek, 10000 forintos Erzsébet-utalványt kaptak. Ezt az összeget azért nem csapták a megemelt nyugdíjkifizetésekhez, mert így egy kormányközeli cég, az Erzsébet Utalványforgalmazó Zrt. 2 milliárd forintot is meghaladó extra bevételre tehetett szert egyrészt a kibocsátáskor felszámított 2 százalékos, másrészt a beváltásnál érvényesített 6 százalékos árrés révén (2,7 millió nyugdíjossal számolva). Ezzel a céggel szorította ki a kormány a külföldi forgalmazókat - mondván a bevételt a rászoruló magyar emberek üdültetésére kell fordítani. Ezért van a cég állami és szakszervezeti tulajdonban a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítványon keresztül. Ám az utalványok révén befolyt milliárdok felhasználása a nyilvánosság számára nem követhető.

Az átlagos mértékek szerint 2017 végén a nyugdíjasok 20-23 ezer forintot kaptak fejenként a 10000 forintos utalványon kívül. Mindez a költségvetésnek kb. 90 milliárd forintos kiadást jelentett (ami eltörpült a vizes vb vagy a Puskás stadion építési költségei mellett).

4.3. Amit a globális számok jeleznek

- A központi kormányzat pénzforgalmi deficitje az NGM előzetes adata szerint 2017-ben 1973,9 milliárd forint, ami 1130,9 milliárd forinttal több, mint az előző évben és 843 milliárd forinttal magasabb az előirányozottnál. A hiány közel negyven

⁵ Az MNB 2018-ra 2,5 %-os inflációt vár, a Nemzetgazdasági Minisztérium 2017 decemberében 2,7 százalékra mérsékelte jövő évre szóló előrejelzését a fogyasztói árak emelkedéséről.

százaléka az utolsó negyedévben halmozódott föl. A költségvetés júliusban még szufficites volt, a deficit ezt követően emelkedett. Ilyen magas hiányszámot 2006 óta nem láttunk. A megugrott hiány mögött az uniós kifizetések felpörgetését jelöli meg főként a minisztérium, ami reális lehet, hiszen a decemberi hajrá révén (1600 milliárd forint uniós támogatás nyerteséről született döntés ebben a hónapban) a 2020-ig tartó finanszírozási ciklusra kiírt összeg 90 százalékát sikerült elosztani. A hatályos szerződések összege 7345 milliárd forintnál tart.

Az uniós forrásokat a költségvetés meghitelezi, és ez nem számít bele az uniós elszámolását követő ESA 2010-es, eredményszemléletű hiányba. Pontosabban a meghitelezett összeg 80-85 százaléka elszámolható. Ezért biztos Varga Mihály az 1,9 százalékos hiánycél teljesíthetőségében.

- A KSH nyilvánosságra hozta az első háromnegyedév eredményszemléletű hiányát is. Eszerint az első félévben még szufficittel zárt (228 milliárd Ft) a központi kormányzat, ám a harmadik negyedévben meglódult költségek (a kiadások 15,4 százalékkal, a bevételek 3,8 %-kal nőttek) nyomán a hiány 139,6 milliárd forintot tett ki. A kiadások közt főként az uniós beruházásokhoz kapcsolódó kifizetések lódultak meg. A hiánycél (1,9 %) teljesüléséhez akár 6 százalékos is lehet a negyedik negyedév deficitje. Erről a kabinet nem feledkezett meg intézkedni, ami a pénzforgalmi adatokból is kiolvasható.

Néhány további forrás a gazdaság általános helyzetének megítéléséhez:

[-http://www.portfolio.hu/gazdasag/gyorsabb-novekedest-es-lassabb-inflaciot-var-az-mnb.3.271511.html](http://www.portfolio.hu/gazdasag/gyorsabb-novekedest-es-lassabb-inflaciot-var-az-mnb.3.271511.html)

<http://www.portfolio.hu/unios-forrasok/gazdasagfejlesztes/omlik-a-penz-brusszelbol-megis-rekordkozeli-deficitre-keszul-a-kormany.4.271181.html>

<https://merce.hu/2017/12/19/az-egymillio-uj-munkahely-haromnegyede-mit-jelent-a-foglalkoztatasi-bovulese/>

<https://haszon.hu/friss-hirek/108742-no-a-magyar-ipar-de-bezuhant-a-kuelfoeldi-rendelesallomany.html>

<https://haszon.hu/friss-hirek/108741-megduplazodott-az-epitoipari-cegek-szerzodesallomanya.html>

<http://olkt.hu/content/tobb-mint-7000-milliard-forinttal-nott-az-allamadossag>

4.4.Kormányzati döntések év végén

December végén jelentek meg azok a kormányzati a döntések a Magyar Közlönyben, amelyek az államháztartásban képződött megtakarítások felosztásáról rendelkeztek. Még a 2016. évből is maradtak források (19,5 md), de a zömét a 2017-ben engedélyezett, de fel nem használt maradványok átcsoportosítása képezte. Ide volt sorolható a Rendkívüli kormányzati kiadások és az Országvédelmi Alap, valamint az egyes fejezeteken elért megtakarítás, de az önkormányzatoktól elvont, és az elkülönített alapan (Start munkaprogram, 27,5 milliárd) fel nem használt forrás is. Kiosztották a szociális hozzájárulás csökkentésének fedezetére képzett alap megtakarítását (1,6 md) is. Számításaim szerint ez összesen 211,3 milliárd forintot tett ki. Ám döntések születtek 2018-ra (7 md), 2019-re (1 md) és a 2020. évi (0,4 md) felhasználásra is. Döntöttek ugyanekkor továbbá a pekingi magyar nagykövetség megszerzéséről és felújításáról (5,3 md) és a Magyar Ház kialakításáról Kárpátalján, valamint Washingtonban (kb. 2,3 md forint)

Vagyis kb. 230 milliárd forintról határozott – parlamenten kívül a kormány, amihez nem volt senkinek egyetlen szava sem. Noha lehetett volna, hiszen az elosztást korántsem jellemezte sem a politikai semlegesség (részlelhajlás-mentesség), sem a tényleges szükségletek (egészségügy, oktatás, tudomány, innováció hiátusai) kielégítésének igénye. Ehelyett a szűkebb klientúra igényeinek teljesítésére (sport-, kulturális és politikai barátok), s mindenekelőtt a 2018-as választások megnyerésére fókuszált (különös tekintettel az egyházakban és a határon túli szervezetekben, itt is főként az egyháziakban rejlő agitációs kapacitás megerősítésére). E nagyösszegű pótlólagos költségvetési osztogatás – nem mellesleg – rámutatott a költségvetési tervezés minőségére, a költségvetési törvény betartásának követhetlenségére, a költségvetés (az állami források) felhasználásának kormányzati flexibilitására.

Az elosztási arányok fő vonalakban a következők voltak.

1. Egyes kulturális jellegű támogatás – összesen: 7,9 milliárd forint.

A részletek egyértelműen azt mutatták, hogy itt Fidesz-közeli „értékek” támogatásáról volt szó. Legnagyobb tételét a Nemzeti Színház felújítására szánt 2 milliárd forint alkotta (ha jól emlékszem a színház 4,1 milliárdból épült meg). De kapott az Erdélyi Médiatér Egyesület 1,45 milliárd forintot (civil szervezet,

mondják, kizárólag a Fidesz tartja fenn), és a Kárpát medencei Tehetségondozás is 1,4 milliárdot. A Kurultáj 300 millió forintos kiegészítésben részesült és életműgondozási díjat folyósítottak 610 millió forintos keretben a jobboldalhoz közelálló, elhunyt művészek emlékezetének megőrzésére (Csoóri Sándor, Szokolai Sándor, Szervátiusz Tibor).

2. *Szociális, oktatási, család és egészségügyi fejlesztések – összesen: 8,9 milliárd forint.*

Ennek a keretnek több mint a felét az az oktatási kiadás tette ki, amely a csepeli Jedlik Ányos gimnázium felújítását célozta meg (5 md) – tudvalevőleg Németh Szilárd érdekeltségébe tartozva. Az egészségügy támogatását három tétel adta: Heim Pál kórház 500 millió, János kórház 450 millió és a Betegápoló Irgalmasrend 1,5 milliárd forintos juttatása. A Magyar Ökumenikus segélyszervezet is kapott 653 millió forintot.

3. *Turisztikai célú támogatások – összesen: 6,7 milliárd forint.*

E nem túl nagy keret három tételt foglalt magában: a Garancsi István felügyelete alá tartozó turistaház-fejlesztésekre, felújításokra 2,9 md, továbbá a Magyar Turisztikai Ügynökség a divat- és designeripar fejlesztési céljaira 2 md, valamint gasztronómiai és borcélú turisztikai fejlesztésére 1,8 milliárd forint (az utóbbiak a divatot, a gasztronómiát és a borokat reklámoznák).

4. *Egyházi támogatások – összesen: 130,7 milliárd forint*

Ebből a magyarországi egyházak 98 milliárdot, a határon túliak 32,7 milliárdot kaptak. Beleértve ebbe a fejlesztésekre, rekonstrukciókra folyósítottakat és a későbbi évekre szóló döntéseket is. A magyarországi egyházak közül a legkevesebbet az ortodox görög katolikusok kapták (7 millió forint) – amivel szemben a Magyarországi saját jogú Metropolitai Egyház 3,6 milliárd forintot tudhatott magának (ez valószínű, szintén a görög katolikusokat fedte).

Az magyar egyházi pénzek 60 százaléka (59 md) a Református Egyháznak jutott, valamennyi egyházkerület kapott 4-6 milliárdot, de a Dunamelléki 12,8 milliárdot. A római katolikusok 32,6 milliárd forinthez jutottak, beleértve a Pázmány Péter Egyetem 8,2 milliárdját és a templomok (Ják, Kőszeg) felújítására szolgálókat is. Többletpénzben részesültek még az evangélikusok (0,91 md), a baptisták (0,4 md), a Hit gyülekezete (0,8 md), az unitáriusok (0,5 md), és Köves Slomo EMIH-je (0,45 md). Iványi Gábor metodistái szóba sem jöttek.

A határon túli egyházak között erdélyiek és felvidékiek szerepeltek. A legtöbbet itt is a reformátusok kapták (29 milliárdot az erdélyiek és 1,8 milliárdot a szlovákiaiak), a többit a katolikusok (ebből a legtöbbet a gyulafehérváriak 1,54 md.) és az evangélikusok vitték el.

A határon túli magyarok összesen 44,8 milliárd forinthez jutottak, amiből az egyházi támogatáson túl a sport 8,6 milliárd forintot kapott, és két civil szervezet (Erdély és Kárpátalja) 3,45 milliárdot.

5. *Sporttámogatások – összesen: 77,3 milliárd forint, beleértve a határon túliak támogatását is.*

A legnagyobb támogatás a focinak jutott, 45,5 milliárd, a határon túliaknál rendre ilyen címen folyósítottak az akadémiáknak (és még a székelyudvarhelyi kézilabda válogatottnak is 441 millió forintot). Ebből csak a Fradi 16 milliárd forintot vitt el. Jócskán jutott a kézilabdásoknak is (7,3 md). Helyileg a legjobban Nyíregyháza (11 md) Kisvárdára (3,75 md)⁶, valamint Békéscsaba (1,9 md) járt a sportfejlesztéseikhez adott milliárdokkal.

A felsorolt támogatások százalékos megoszlásában a következőt jelentették:

<i>egyházi támogatás</i>	<i>56,5 %</i>
<i>sporttámogatás</i>	<i>33,4 %</i>
<i>turisztikai támogatás</i>	<i>2,9 %</i>
<i>kulturális támogatás</i>	<i>3,4 %</i>
<i>szociális, oktatási, eü-i tám.</i>	<i>3,8 %</i>

Az összes támogatás 19,4 százalékát a határon túliaknak folyósították.

További források az év végi pénzköltéshez:

- http://hvg.hu/gazdasag/20171228_penzosztas_tcsoportositas_magyar_kozlony
- http://hvg.hu/gazdasag/201751_orban_viktor_kormanyai_trukkok_ezrei_kegyenceli_t_rablohadjarat
- <http://www.portfolio.hu/gazdasag/ket-kezzel-szorja-a-penzet-a-kormany-sportra-16-milliardot-odadobtak-a-fradinak.2.272155.html>

⁶ Kisvárdán termálvizes, lórehabilitációs központot is létrehozna néhány milliárd forintból.

- <https://444.hu/2017/12/28/soha-nem-latott-csucsra-jutott-a-szemfenyvesztes-a-magyar-fociban>

5.A háztartások 2016-ra kialakult helyzete

A KSH 2017. március 1. és május 10-e között háztartásstatisztikai adatfelvételt készített a szokásos kiválasztási módszertan szerint. Kb. 8000 háztartás adata került be a felmérésbe, amely a 2016. évre kialakult jövedelmi és fogyasztási helyzetről adott számot ez év végén.

A felmérés valamennyi adata szerint javult az előző évhez képest a háztartások helyzete, bár a jövedelemkülönbségek csak egészen kis mértékben mérséklődtek. Ez azt jelentette, hogy a legalsó és legfelsőbb decilis közti különbség lényegében továbbra is tízszeres. A hosszabb távra visszatekintő KSH elemzés szerint 2009 után nőttek a jövedelmi különbségek, de 2013 után mérséklődő tendenciát vettek. Ezzel az adattal Európa középmezőnyében helyezkedünk el.⁷

A jövedelemötödök szerinti különbségek nem mérséklődtek az előző évhez képest. A legmagasabb ötödbe tartozók jövedelme 4,25-szöröse volt a legalacsonyabb ötödhöz tartozókéknak. Ez a különbség 2010-ben még csak 3,94 volt, és 2013-ig emelkedett, onnan kezdve mérséklődik.

2.táblázat

Néhány kiemelt mutató a háztartások helyzetének jellemzésére (2016)

Mutató	ezer fő	népességen belüli arány, %	változás 2015-höz képest
Szegények, társadalmi kirekesztettségnek kitétek (valamilyen dimenzió szerint)	2.465	25,6 ⁸	-76 ezer
Szegénységi küszöb alatt élők	1.293	13,4	-105 ezer
Szegénységi küszöb 1 fős háztartásra 2016-ban: 77.680 ft/hó			105,1 %
Súlyos anyagi nélkülözésben élők (depriváltak)	1.400	14,5	98,3 %
Munkaszegénységben élők (munkaidejüknek legfeljebb 20 százalékában dolgoznak)	468	4,9	98,8 %
Minden mutató szerint legszegényebbek	114	1,2	-71 ezer

⁷ A nyolcvanas évek második felében 3,8 szeres volt még csak a különbség, ami a rendszerváltás után megugrott, majd a Medgyessy és Gyurcsány- kormányok idején valamelyest csökkent. Az Orbán-bevezette egykulcsos jövedelemadó azonban ismét széthúzta a differenciákat.

⁸ Az unió átlaga ugyanekkor 23,5 % volt, 118 millió főt érintett.

Forrás: KSH, A háztartások életszínvonala 2016.

Az egy főre jutó éves bruttó jövedelem 2016-ban 1.504.000 forint volt, 4,4 százalékkal több, mint az előző évben. A nettó jövedelem ugyanakkor 1.199.000 forintot tett ki (104,2 %). Az egy főre jutó éves átlagos fogyasztás dinamikája megegyezett a bruttó jövedelmével és 1.022.000 forintot jelzett. A fogyasztás és a nettó keresetek közti 177 ezer forint a megtakarításokat gyarapította, vagy/és felhalmozásra fordítódott.

Az átlagos megélhetéshez egy főre számítva havi 117 ezer forintot vélelmeztek a megkérdezettek – átlagban. Ez 2,6 százalékos növekedést jelentett 2015-höz képest. A tízes skálán 6,09-re értékelték a mintában szereplők az életükkel való elégedettséget, ami hajszálnyival volt csak kevesebb az előző évinél (6,10).

Az Európai Unió felmérése szerint az egy főre jutó GDP és az egy főre jutó fogyasztás alapján (vásárlóerő-paritáson számolva) Mo. továbbra is egyhelyben topog (2016-os adatok alapján). Nem közeledtünk az európai átlag felé, ellentétben közép-európai versenytársainkkal.

3.táblázat

Egy főre jutó GDP az uniós átlag százalékában

Év	Magyaro.	Letto.	Litvánia	Szlovákia	Románia
2014	70,6	63,6	74,3	77,1	53,5
2015	69,5	64,6	74,8	78,5	54,8
2016	70,2	65,4	76,2	79,9	56,8
Különbözet, százalékpont 2014-2016 között	-0,4	1,8	2,1	2,8	3,3

Forrás: KSH

A táblázatban azért választottuk 2014-et bázisnak, mert ez az elmúlt nyolcéves ciklus növekedési szempontból első jó esztendője volt Magyarországon, és a világ egészében is ekkorra már túl voltunk a globális válság hatásán. Látható, hogy míg mi 2016-ra rontottunk, vagyis nőtt az unió átlagától való távolságunk, addig a nálunk gyengébb teljesítményű Lettországon és Romániában csökkent a lemaradás. Akárcsak a jobb pozícióban lévő Szlovákiában.

Az Eurostat felmérése szerint hazánkban a lakosság 32 százaléka súlyos szegénységben él. Nálunk rosszabb helyzet csak Görögországban (36 %), Bulgáriában (48 %) és Romániában (50 %) van.

6. Energiakérdések

6.1.Paksi fejlemények

1. Az 1982-ben üzembe helyezett első paksi blokkot és a következő években belépő további hármát is eredetileg 30 éves működésre tervezték. A meghosszabbítás lehetősége fennállt, így azok rendre 2032-ben, 2034-ben, 2036-ban és 2037-ben járnak⁹ le. Szakértők javasolják még tíz évvel megtoldani a blokkok működését, ami természetesen költséges, de nem lehetetlen (a világ számos országában van már példa 50 év feletti működés engedélyezésére is), és még mindig olcsóbb, mint az új blokk. Az egyes blokk működésének meghosszabbítása egyrészt azt jelenti, hogy a két blokk együttes kibocsátása hosszabb ideig fog tartani, mint tervezték (hacsak nem csúszik jelentősen a II. üzembe helyezése), ami a hazai villamosenergia-termelés más területeinek elsorvadását fogja eredményezni. Másrészt még inkább aláhúzza, hogy nyugodtan lehetett volna még éveket várni Paks II. eldöntésével, amikor tisztázottabbá váltak volna a megújuló energia előállításának ráfordításai.

A negyvenes évekig tartó periódusban sok minden tisztázódhat az energiaiparban, a plusz 10 éves haladékot ésszerű lenne igénybe venni, s közben várni Paks II. indításával. Gyaníthatóan azonban ebből a javaslatból nem lesz semmi, pontosabban abból, hogy elhalasztják Paks II. indítását.

2. Annál is inkább, mert november elején megjött a hír: az első 10 fővállalkozó munkáját, kb. 30 milliárd forint értékben kifizették – ezek tervezési munkák voltak. S decemberben azt is megtudtuk, hogy 98 millió eurós nagyságrendben lehívjuk az orosz hitel első részletét. (Bár még nem áll rendelkezésre minden engedély.)

⁹ December végén hosszabbította meg az Országos Atomenergia-hivatal a IV. blokk működési engedélyét 2037-ig; a többinél már korábban megadta az engedélyeket.

3. Októberben jött a hír, hogy jogerőre emelkedett Paks II. környezetvédelmi engedélye, s ezzel jelentős akadály hárult el az „évszázad üzletének” – ahogy Szijjártó Péter nevezte - beindulása elől. A fellebbező Energiaklub és Greenpeace keresetleve rossz címre került, így kicsúsztak a jogorvoslati időből.
4. A csúszásokból már így is elég gyűlt össze, Kirill Komarov (Roszatom vezérigazgató-helyettes) szerint 22 hónapos késésben van a projekt, de igyekeznek majd behozni. Süli miniszter viszont csak 12 hónapos késésről számolt be ugyanakkor. A késéssel az a gond, hogy növeli a költségeket¹⁰, és így még inkább kétségessé teszi a megtérülést, illetve nagyobb állami támogatást kell majd a működtetéshez betenni. Emiatt is növekszik az államadósságráta, amely – számítások szerint - 2027-re visszaállhat a GDP-arányos 74 százalékos szintre. (Hacsak más téren nem lesznek erős megszorítások, amik viszont gyengítik a ráta nevezőjét, a GDP nominális összegét.) Magyarország az EB engedélyét egyébként is azzal kapta meg, hogy a projekt nem fog aránytalanul nagy, az unió által elfogadhatatlan méretű állami támogatást felszívni. (Vagyis az unió is elismerte, hogy piaci alapon az ügylet nem térülne meg.)
5. Ez év júniusában írták ki a tendert Paks II. turbinaszigetének rendszerére, amire ketten jelentkeztek: a GE Hungary és az Alstom Power System konzorciuma, valamint a szentpétervári Szilovije Masini. A döntésnek szeptemberben meg kellett volna születnie, de azt hétszeri elhalasztás után csak decemberben hozták meg. Ennek értelmében az orosz céget műszaki okokra, pályázati hiányosságokra hivatkozva kizárták, és elfogadták a GE 793,8 millió eurós pályázatát (noha a kiírás 770 millió euróra szólt, maximum) az áramfejlesztő turbinák szállítására. (Esélyüket növelte, hogy a törököknek is ők szállítják a turbinákat.) Az orosz cég fellebbezett a döntés ellen a Roszatomnál, amelyről 2018. január 19-ig kell a határozatnak megszületnie.
A döntés háttérében korrupció húzódhat meg, aminek ez a folyamánya. A Paks II. tendereztetés hiánya miatti kötelezettségszegési eljárást csak azért engedte el Brüsszel, mert a Roszatom megígérte, hogy a továbbiakban nyílt tendereztetés lesz és a projekt 55 százalékáig uniós és más nyugati cégeket is beengednek. Ez egy politikai döntés volt, ami mögött kenőpénzek mozoghattak, Brüsszel ezzel ugyanis felrúgta az uniós szabályokat.¹¹

¹⁰ Csepreghy Nándor a november közepén parlamentben lefojtatott vitán azt mondta, hogy a szerződés szerint a többletköltségeket az orosz fél állja. Ez azért eléggé kétséges.

¹¹ A bírálóbizottság egyik tagja súgta meg a magyar félnek, mire hivatkozzon a tendereztetés elmaradása miatt: technikai kizárolagosság – ez volt a varázsszó, és az EB azonnal abbahagyta a kekeckedést.

A Roszatom vezérigazgatója október elején közölte, hogy Paks II. kivitelezésére francia cégeket is meghívott, és nem tartja kizártnak, hogy kínai vállalatok is részt vesznek majd a beruházásban.

A GE Hungary anyacége ugyan amerikai, de magyarnak is eladható, s valószínű ezt beszámítják a nekünk ígért 40 százalékba. Egyébként a 40+55 százalék érvényesítése mellett a Roszatomnak nem érné meg az üzlet, neki ugyanis így nem maradna semmi. Az orosz fél nem mellesleg többször kifejtette, hogy a magyar cégek – önmagukban – képtelenek lesznek a 40 százalékos keret (kb. 1500 md forint) kitöltésére.

6. A kiégett fűtőanyagok és a Paks I. lebontásából adódó radioaktív szennyezettségű tárgyak temetőjének kérdése továbbra sem megoldott. Az unió szabálya szerint a hulladék nem vihető ki az országból (Paks II. szerződése is magyarországi elhelyezésről rendelkezik). Jelenleg a közepes- és kissugárzású anyagokat Bátapátiban tárolják. Bodánál lenne a nagyaktivitású massa telepítése. Ám a létrehozatalához – Jávor Benedek szerint – 2500 milliárd forintra lenne szükség, ami nem áll rendelkezésre. A gyűjtő alapon (Központi Nukleáris és Pénzügyi alap) 2016 végén mindössze 270 milliárd forint gyűlt össze a fogyasztók befizetéseiből 1998 óta¹². Ez sem áll azonban rendelkezésre, mert a költségvetés minden évben hitelként – alacsony kamat mellett – igénybe veszi. A 2016-ban elfogadott program szerint 2084-ig¹³ 1684 milliárd forintnak kell az alapon lenni, a kormány ugyanis nem számol ennél nagyobb költségekkel. Nagy a valószínűsége, hogy a hulladékkezeléshez is majd tetemes állami támogatásra lesz szükség.
7. Decemberben vált ismertté, hogy Pakson naperóművet is építenek, mégpedig uniós pénzből, 3,144 milliárd forintból. Évi 20748 ezer kilowattóra áramot termelnének itt. Számítások szerint ez fajlagosan olcsóbb lenne, mint az atomerőműben előállított áram.

Paksról, további források:

<http://nepszava.hu/cikk/1147272-lebuktatta-magat-a-kormany-indokolatlanul-draga-lesz-paks-2/>

http://mandiner.hu/cikk/20171206_paks_ii_lehivtuk_az_orosz_hitel_elso_reszletet

<http://gepnaprancs.hu/2017/11/a-jogot-megkerulo-politikai-dontes-szuletett-paks-ii-ugyeben/>

¹² 2,50 forintot fizetnek az áramfogyasztók kilowattóránként.

¹³ Paks I-et 2083-ig bontják le.

<https://merce.hu/2017/11/07/semmi-kulonos-csak-eppen-elkezdjuk-magunkat-evtizedekre-eladositani/>

<http://24.hu/kozelet/2017/10/31/energiaklub-brusszel-penzebol-gazdagodnak-bunozoi-korok/>

<http://24.hu/fn/gazdasag/2017/10/26/jogeros-paks-2-kornyezetvedelmi-engedelye/>

http://hvg.hu/gazdasag/20171013_igy_meg_nem_gondoltunk_Paks_Ilre_miatta_bukhat_el_a_magyar_euro

http://index.hu/belfold/2017/10/13/ausztria_per_paks2_atomeromu/

<https://444.hu/2017/10/13/ausztria-birosagon-tamadja-meg-a-paksi-bovitest-jovahagyo-eu-dontest>

6.2. A kormány beszáll a napenergia-termelésbe

Valószínűsíthetően valakik rájöttek, hogy jó üzletet lehet csinálni a naperőmű-beruházásokból, amihez ráadásul még uniós források is szerezhetőek. Ezért a kormány egyrészt úgy döntött, hogy a napelemekre korábban kivetett környezetvédelmi díjat 2018 januártól megfelezi, másrészt nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségűvé¹⁴ tette a naperőmű-beruházásokat. Mindkét döntés csökkenti a ráfordításokat, ami elsősorban a Magyar Villamos Műveknek kedvez, hiszen ez a cég kezdett nagy napenergia-beruházásokba. Több mint száz ilyen egységet hoznának létre többek között Pécsen, Kecskeméten, Győrváron, Mátészalkán, Taktaharkányban, Veszprémben, Fertőszéplakon.

A kormányzati fordulatot helyesnek tartjuk, bár még mindig nem egyértelmű a kabinet kiállása a megújuló energia mellett, mert

- a környezetvédelmi díj még így is magasabb a nyugat-európai átlagnál, igaz, bevezetésekor annak hatszorosa volt,
- nem megoldott a hulladékká váló napelemek elhelyezése, feldolgozása, noha a környezetvédelmi díjat azért vezették be, hogy forrást teremtsenek ennek a problémának a megoldására (a díj aztán bekerült a költségvetés nagykalapjába, szó nem volt a napenergiaiparba való visszaforgatásáról, mint ahogy azt ígérték),
- a 2017. március 31-je után kért napelem-létesítmények után teljesítménydíjat vetettek ki (4kw teljesítmény felett), aminek a kulcsa ma még 0 százalék, de nem

¹⁴ Ez gyorsíthatóvá teszi az engedélyezési eljárást, ami egyébként évekig is elhúzódhat a 40 hatósági engedély megszerzésével.

maradhat örökkön nulla forinton (különbön miért vezették be?); ezért sokan attól tartanak, hogy idővel (a választásuk után?) átváltás lesz a környezetvédelmi és a teljesítménydíj között.

6.3.Tállai András unortodoxiája

..... amely még a Bloomberg figyelmét is kiérdemelte.

A NAV elnöke novemberben beszállt a választókért folyó politikai küzdelembe, jó elvtársi magatartást tanúsítva tárgyalt Magyarország legnagyobb piaci szereplőjével, a MOL Nyrt-vel a mezőkövesdi üzemanyagárak csökkentéséről. S amilyen szervilis a cég, megtanulta, mi a helyes, követendő magatartás Abszurdisztánban, 5 forintot engedett a gázolaj, 11 forintot pedig a benzin árából a mezőkövesdi kutjánál.

Előzőleg az egyik jobbikos önkormányzati képviselő szóvá tette, hogy Mezőkövesden túl magas az üzemanyagár, és feljelentést tett a GVH-nál. Erre jött a Gulyás Gergely és Orbán Viktor által is elismerést kiváltó válasz: Tállai András politikai beavatkozása¹⁵ egy piaci cég árképzési gyakorlatába.

A Bloomberg kommentátora azonnal összefüggésbe hozta ezt a durva politikai lépést az ország gyenge versenyképességével, ami kétségkívül nem erősödött az akció által, hiszen egyértelmű visszalépést jelentett a kádárizmusba. Amikor Orbán Viktor gratulált Mezőkövesd egykori képviselőjének húzásához, befelé beszélt, nem gondolt arra – és ez egy jóhiszemű feltételezés! -, hogy milyen üzenete van e lépésnek a Magyarországra befektetni szándékozók felé.

6.4.A Mátrai Erőmű megvétele

Amint az várható volt, decemberben Mészáros Lőrincé lett a Mátrai Erőmű. Előtte a sokoldalú gázszerelő létrehozta a villamosenergia-termelésre szakosodott cégcsoportot (Status) és tárgyalt egy cseh céggel is, az Energeticky a prumyslovy holdinggal. A német RWE Power és EnBW csoportok tulajdonrészét (72,62 %-át) vette át a cseh-magyar konzorcium – nyilvánosságra nem hozott áron. A németek azért igyekeztek megszabadulni az objektumtól, mert a környezetvédelmi előírásoknak megfelelően tetemes tőkét kellett volna még a cégbe investálniuk. S ezt már nem kockáztatták.

¹⁵ Utólag a Jobbik elítélte Tállait, az LMP az ügyészségnél, a DK pedig az EB-nél tett feljelentést hivatali visszaélés, illetve piactorzító magatartás gyanúja miatt.

Megítélésünk szerint ilyen gondja nem lesz az új tulajdonosnak, akinek a kormány máris a kedvében járt a villamosenergia árképzés átalakításával, amiből a nemzet gázszerelője jól fog kijönni.

Az erőműhöz tartozik az ország legnagyobb, 16 megawatt összteljesítményű, több mint 72 ezer panelből álló naperőműve is.

Mészáros Lőrinc profitálni fog abból is, hogy a Visontán épülő búzakeményítő gyárához szükséges gőzt és áramot is ez az erőmű fogja szolgáltatni.

6.5.Újabb déli gázvezetéképítés terve

Számos elvetélt, keletről délen keresztül nyugat felé tartó gázvezeték (Nabucco, Déli áramlat, Tesla, Keleti gyűrű, az Adria vezeték terve) után továbbra is léteznek és élnek tervek az Ukrajnát elkerülő gázszállításra. Így az EU is támogatja a bolgár-román-magyar-osztrák vezeték (BRUA), és a kormány továbbra is favorizálja a levegőben lógó AGRI vezeték (azaz az Azerbajdzsán-Grúzia-Románia- Magyarország). A szlovákok még nem mondtak le a Keleti gyűrűről – csak hogy ennek a még nem létező Török Áramlathoz kapcsolódva kellene gázt hoznia Bulgárián és Románián keresztül Magyarországra és Szlovákiába.

Októberben a külügyminiszter újabb vezeték megépítését jelentette be, amelyen a Gazprom szállítana gázt, évi 6 milliárd köbmétert Bulgárián, Szerbián át Magyarországra. Ez a 2018-ban elkészülő transzantóliai vezetékhez kapcsolódna, amely Azerbajdzsánból évi 16 majd 26 milliárd köbméter gázt szállíthat. A vezeték 2019 végére beígért elkészülte azonban irreális, legalább négy-öt évre volna szükség a megépítéséhez – Holoda Attila szerint. A Fidesz kormány volt energiaügyi biztosa úgy ítéli meg, hogy 6 milliárd köbméter gázra nem is lenne szükségünk. De az is kétséges, hogy valóban azeri gázt kapnánk-e, s nem pedig a Gazprom által betöltöttet, miáltal orosz függőségünk semmit sem csökkenne. Az utóbbi valószínűségét az is alátámasztja, hogy a Szijjártó Péter (magyar vállalkozó) a Gazprom elnöke-vezérigazgatójával való tárgyalás után jelentette meg a hazai energiaügyletek újabb fejleményét.

Megjegyezzük, hogy az oroszok egyre másra fenyegetnek az Ukrajnán keresztül jövő gázvezeték elzárásával, legutóbb 2019-re ígérte be ezt a Gazprom. (Valószínű, ehhez igazították az elkerülő vezeték hazai átadásának dátumát.) Ennek teljesülése azonban kétséges, mert ezzel az orosz cég maga elől zárna el a piacokat, hiszen számos országgal kötött 2019-en túlmutató szállítási szerződéseket.

A közelmúltban egyetlen gázvezeték épült Nyugat-Európában, az Északi Áramlat 1. Ennek meghosszabbított 2. változatát azonban továbbra is vitatják és ellenzik (Brüsszel is, a dánok és a svédek is, nem beszélve az USA-ról, amely egyfelől gyengíteni akarja az orosz kapcsolatot, másfelől saját palagázát adná el).

7.Külgazdasági kérdések

7.1. A kínai kapcsolat

Orbán Viktor november végén jelentette be, hogy megjelent a Bp-Belgrád vasútvonal felújítására kiírt közbeszerzési felhívás a Soroksár-Kelebia közötti 160 km-es szakaszra. Erről a projektről korábbi elemzéseinkben már írtunk, itt és most csak összefoglaljuk az általunk ismert tényeket.

-Magyarország már az előző uniós parlamenti ciklusban is megkísérelte eladni a tervet az uniónak, de az egyáltalán nem volt vevő erre a nagyon drága ügyletre; nem szerepel az európai törzshálózat-fejlesztési elképzelésekben, noha a vasúti szállítás meggyorsítása a Nyugat-Európába irányuló forgalmat élénkítené. Innen kezdve egyértelművé lett, hogy Mo. csak a saját forrásaira és hitelekre támaszkodhat.

- A projektről 2014 decemberében állapodtunk meg Belgrádban Szerbiával, Macedóniával és Kínával. Orbán Viktor innen, tehát külföldről üzenté haza a megállapodást, amelynek teljes tervezett összege 2,89 milliárd dollár volt. (Akárcsak ugyanezen év januárjában a Paks II-Rosztom ügyletet. Ez az év volt Orbán nagy vállalkozásainak esztendője, amikor többezer milliárdos kötelezettségeket vállalt szakmai előkészítés és társadalmi vita nélkül úgy, hogy azok terhét még unokáink is nyögni fogják.) Az itt fogant ütemterv szerint a létesítménynek 2017 tavaszán már el kellett volna készülnie. A megállapodásban rögzítették, hogy a megvalósíthatósági tervet Kína készíti és az egészet 85 százalékban hitelből finanszírozza.

- 2015 végén írták alá Kínában (Szucsouban) a kínai-magyar kormányközi egyezményt.

- 2016 májusában az EB bejelentette, hogy megindítja Mo. ellen a kötelezettségszegési eljárást a tendereztetés elmaradása miatt. (Ekkor még ugyanezen okból folyt Paks II. miatt is

az eljárás ellenünk.) Az unió pályáztatási rendszerében ugyanis alapelv a nyitottság, amit akkor is érvényesíteni kell, ha nem uniós taggal történik a szerződéskötés.

- A kötelezettségszegési eljárással mit sem törődve 2016 novemberében felállt a projekt kivitelező cége, a kínai-magyar nonprofit társaság, amelyben Mo-t a MÁV képviseli 15 százalékos részesedéssel. A cég éves működéséhez 2,3 milliárd forintot adott a magyar kormány.

- 2017 elejére, amikor már el kellett volna készülnie a vasúti felújításnak, az ügylet elbizonytalanodott, februárban a kínai partner aggodalmát is kifejezte emiatt.

- 2017 májusában azonban Orbán Viktor és Szijjártó Péter megerősítették az ország elkötelezettségét az Egy út, egy övezet konferencián Kínában, s ennek fejében Kína hajlandó volt velünk végre stratégiai partneri szerződést kötni, amiért korábban hiába riszáltuk magunkat.

- 2017 tavaszán a parlament megszavazta a kormányközi egyezményt.

- Szijjártó Péter közlése szerint a magyar félnek a teljes bekerülési érték 550 milliárd forintot jelent, ennek 85 százalékát hitelbe kapjuk a kínai eximbanktól 20 évre, évi 2,5 százalékos kamattal, öt év türelmi idővel. A hitelért a kormánynak garanciát kell vállalnia (ez az unióban nem megengedett, hiszen magáncégekről lenne szó!). Kamattal együtt kb. 700 milliárdra fog felkúszni a bekerülés összege, de vannak 900 milliárd forintról szóló prognózisok is. Ezzel számolva is 4,4 milliárd forintba fog egyetlen kilométer kerülni, ami példátlanul magas a hazai és a nemzetközi gyakorlatban is. A projektben a meglévő vágány felújítása és mellé egy második vágány kiépítése szerepel. Ugyanezt a munkát végzi Mészáros Lőrinc cége Szántód-Balatonszentgyörgy között, fajlagosan 1,4 milliárd forintért. Nálunk eddig a legdrágább ilyen jellegű munka a Szolnok-Szajol közötti volt, de ott egy Tisza-hidat is építeni kellett (3,3 md/km). További összehasonlításképpen: Mo. a 2014-2020 közötti uniós ciklusban 1200 milliárd forintot kap Brüsszeltől közlekedésre, ebből autópályák, autóutak fognak épülni és két vasúti fővonal, plusz egyéb vasúti fejlesztések.

- Ugyancsak a külügyminiszter közölte, hogy a rekonstrukció után a mai 8 és fél órás Bp-Belgrád közötti vasúti közlekedés 3,5 órára fog lecsökkenni. De ez csak akkor igaz, ha valóban 160 km-es sebességgel tudnak végig menni a pályán (ami nem megengedett Mo.on), és csak a tehervonatokra nézve. A személyszállítás csupán egy órával rövidül.

- A projekt megvalósíthatósági tanulmányát – lehet, hogy van ilyen – titkosították.

- A rendkívül drága vasútépítés/rekonstrukció a szakemberek számításai szerint 2400 év múlva, azaz soha napján fog megtérülni.

- A vasútból Magyarországnak naturalisan is édes kevés haszna lesz, hiszen a ma már felfutóban lévő export még mindig kb. 500 milliárd forinttal kevesebb, mint az import. Vagyis a vonatok egy része üresen fog visszatérni Pireuszba, a tengeri kikötőbe, amelyet Kína megvett az Európába irányuló kapcsolatok bázisaként. Személyszállítás a vonalon nem igen lesz, hiszen Kiskunhalason kívül minden nagyobb települést elkerül a nyomvonal.

- A munkákat kínai cégek fogják elvégezni, legfeljebb az Orbán bányák tudnak ahhoz kőszállításaiikkal kapcsolódni. Kínának egyébként azért is fontos az üzlet, mert így referenciát tud szerezni az unióban további munkálatok pályázatainál.

Magyarország tehát megépíti a világ legrágább vasútvonalát, amelynek kivitelezésén kínai cégek fognak keresni (a közbeszerzés tételei szinte teljesen kizárják, hogy a kínaiakon kívül más is szóba jöhessen), s amelyen főként kínai árukat fognak szállítani – feltéve, ha Belgrád után is lesznek vasúti fejlesztések Pireuszig. S feltéve, ha Brüsszel is engedélyezi. Paks II. kötelezettség-szegési eljárásainak megszüntetése után ez is könnyen lehetséges.

A mai tervek szerint az ajánlattétel és a szerződéskötés egy évet, az engedélyeztetés és a tervezés két évet, a kivitelezés pedig 3 évet fog igénybe venni. Vagyis a projekt 2024-re készül el. Orbán Viktor olyannak nevezte a tervet, amin mindenki nyer. (Rá, a családjára és a kínaiakra nézve ez nagy valószínűséggel helytálló megállapítás...)

A Budapest-Belgrád vasútvonal fejlesztésére vonatkozó első tender kiírását az Orbán-kormány a kínai kormányfő, Li Ko-csiang Budapestre érkezésére időzítette, aki a 16+1, a kelet-közép-európai országok és Kína együttműködésének csúcstalálkozója látogatott hozzánk mintegy ezer üzletember kíséretében november 27-én.

A 16+1 társaság 2012-ben alakult meg Varsóban, Kína ugyanis Varsót gondolta legfőbb kelet-európai hadállásának, de most mi is ringbe szálltunk e címért. A kínai miniszterelnököt Orbán Viktor már a reptéren fogadta, ami csak a szocialista világban volt szokás. Más tekintetben is a magyar-szovjet barátság jegyeinek visszatérését lehetett a kormány részéről tapasztalni (nagy felhajtások, érzelgős beszédek, szerelmetes, feldicsérő előzetes és utólagos kommentárok a kormánylapokban). Orbán Viktor, mint a süllyedő Nyugat megváltójáról beszélt Kínáról, amely az új üdvösségünk lesz, hiszen most Ázsia csillaga áll magasan. Az Egy övezet, egy út kezdeményezést a globalizáció új formájaként jellemezte, amely a kölcsönös

tiszteleten és a kölcsönös előnyökön nyugszik. Szemben a nyugati globalizációval, ahol alá- és fölérendeltségi viszonyok vannak tanárok és diákok formájában.

Orbán Viktor úgy tette le a voksát Kína mellett, hogy közben folyamatosan harcol Brüsszellel, vagyis a vagy-vagy és nem az is-is modellt szorgalmazza. Ráadásul akkor, amikor tisztában lehet azzal, hogy Kína terjeszkedését Európa vezető hatalmai nem nézik jó szemmel (és az USA sem). Az EU a 16+1-ben Kína megosztó politikáját látja, az új selyemútban pedig Kína agresszív terjeszkedését. Az Európai Külkapcsolatok Tanácsa már 2016-ban elkészült tanulmányában figyelmeztetett arra, hogy Mo. politikai szívességeket tesz a kínai tőkéért cserébe¹⁶, ám a kínai beruházások egy része nem felel meg az uniós követelményeknek, és Kínához csatlakozásunk tovább mélyíti az unión belüli törésvonalat.

Költői a kérdés: vajon megtérül-e az unióval való összeveszést és a Keletre hajtást forszírozó külpolitika? Miközben nem vesszük észre, hogy nem mi vagyunk érdekesek az ázsiai nagyhatalom számára, neki Nyugat-Európa kell, ahova mi legfőljebb hidat tudunk építeni neki. Ez tükröződött abban is, hogy a kínai sajtóban közel sem fordítottak akkora figyelmet a 16+1 csúcstalálkozóra, mint idehaza, hiszen a kínaiak tisztában voltak azzal, hogy Brüsszel meglehetősen ferde szemmel tekint rájuk. (Augusztusban Németország, Franciaország és Olaszország kezdeményezte az unióba érkező stratégiai ágazatokat érintő beruházások fölötti kontroll kiterjesztését. Javaslatukban vétójoggal ruháznák fel a harmadik országokból érkező beruházásokkal szemben az unió intézményeit.)

Az unió a 16+1-ben és a selyemút újraépítésében annak a nagy kínai stratégiának az elemeit látja, amelynek célja Kína világhatalmi pozíciójának kiépítése. Az együttműködésben részt vevő tagállamok alárendeltségi függőségbe kerülhetnek Pekingtől (ez Orbánt nem zavarja, csakúgy, mint az orosz függés sem), s általuk Kína az uniós döntésekben is befolyásra tehet szert.

A 16+1-es csúcstalálkozón kiderült, Peking 3 milliárd eurót szán a kelet-közép-európai országok együttműködését támogató finanszírozási csatornák bővítésére. A tanácskozás után minden résztvevő vitt valamit magával haza (Bosznia-Hercegovina pl. új szénerőművet építhet kínai hitelből, a románok új atomerőművi blokk megépítéséhez kaptak ígéretet). Mi 11 megállapodást írtunk alá, ezek közül több is a már Magyarországon működő kínai vállalkozásokat segíti (BorsodChem, BYD Komárom), de szállítunk majd nagyobb

¹⁶ A magyar kormánynak több esetben is sikerült megakadályoznia a Peking túlkapásait elítélő, közös uniós fellépést.

mennyiségben kukoricát és mézet (vagyis csúcstechnológiát) Kínába. Felújították a 2012-ben már tárgyalt szolnoki citromsavgyár építését, amelyhez a magyar állam 32 milliárd forintos hitelt nyújt az MFB (a beruházás összege 46 md és 185 munkahellyel kevesebb az eredeti megállapodásbelinél). Döntöttek a Kínai-Közép-Európai Intézet (keleti CEU?) budapesti székhelyű felállításáról és egy kínai-magyar posta létrehozásáról (35 %-ban magyar tulajdon a 900 millió forintos törzstőkében), hogy a kínai csomagok gyorsabban érkezhessenek hozzánk.

Orbán Viktornek a közvetlen anyagi hasznon túl nyilván azért tetszik – minden fenntartás nélkül - a keleti kapcsolat, mert ott nem állítják a szőnyeg szélére, nem kérik rajta számon az ellensúlyok felszámolását, a szabadság kis és nagy köreinek korlátozását, a demokratikus játékszabályok betartását. A Kína melletti harcok kiállás – a hírek szerint – már a kínai államelnököknek, Hszi Csin-pingnek is sok volt, amikor 2017 májusában az Egy övezet, egy út találkozáson önmérsékletet kért Orbán Viktortól.

Ha ez így megy tovább – és miért ne? – akkor elrúgva a „haldokló nyugati parttól” a magyar kompot, megyünk újra Kelet felé. Megvalósul Ady több mint száz évvel ezelőtti gúnyos javaslata: „Kerekedjünk föl, s menjünk vissza Ázsiába. Ott nem hallunk kellemetlenül igazmondó demokratákat. Vadászunk, halászunk, verjük a csöndes hazai kártyajátékot, s elmélkedhetünk ama bizonyos szép ezredéves álomról.”

További írások, háttér-anyagok a kínai kapcsolatokról.

https://index.hu/gazdasag/2017/12/27/wto_eu_kina_usa_trump_kereskedelem_vilaggazdasag_globalizacio_strategiai_ellentetek/

<http://magyaridok.hu/kulfold/amerikatol-kina-fele-fordul-vilag-2561854/>

http://index.hu/gazdasag/2017/12/08/budapest_-_belgrad_cosco_kina_vasut/

http://hvg.hu/gazdasag/20171204_budapest_belgrad_vasutvonal_kina_szerbia?utm_expid=1324304-23.8USXuGWPRhWtdjJmATShwQ.0&utm_referrer=http%3A%2F%2Fhvg.hu%2F

[http://hvg.hu/gazdasag/20171127_Nincs_menekves_kiirtak_a_tendert_a_meregdraga_vasutvonalra?utm_expid=1324304-](http://hvg.hu/gazdasag/20171127_Nincs_menekves_kiirtak_a_tendert_a_meregdraga_vasutvonalra?utm_expid=1324304-23.8USXuGWPRhWtdjJmATShwQ.0&utm_referrer=http%3A%2F%2Fhvg.hu%2Fgazdasag%2F20171204_budapest_belgrad_vasutvonal_kina_szerbia)

[23.8USXuGWPRhWtdjJmATShwQ.0&utm_referrer=http%3A%2F%2Fhvg.hu%2Fgazdasag%2F20171204_budapest_belgrad_vasutvonal_kina_szerbia](http://hvg.hu/gazdasag/20171127_Nincs_menekves_kiirtak_a_tendert_a_meregdraga_vasutvonalra?utm_expid=1324304-23.8USXuGWPRhWtdjJmATShwQ.0&utm_referrer=http%3A%2F%2Fhvg.hu%2Fgazdasag%2F20171204_budapest_belgrad_vasutvonal_kina_szerbia)

[http://hvg.hu/gazdasag/20171126_kina_befektetesek_egy_ovezet_egy_ut_peking_csucstalalkozo_keleti_nyitas?utm_expid=1324304-](http://hvg.hu/gazdasag/20171126_kina_befektetesek_egy_ovezet_egy_ut_peking_csucstalalkozo_keleti_nyitas?utm_expid=1324304-23.8USXuGWPRhWtdjJmATShwQ.0&utm_referrer=http%3A%2F%2Fhvg.hu%2Fgazdasag%2F20171126_kina_befektetesek_egy_ovezet_egy_ut_peking_csucstalalkozo_keleti_nyitas?utm_expid=1324304-)

[23.8USXuGWPRhWtdjJmATShwQ.0&utm_referrer=http%3A%2F%2Fhvg.hu%2Fgazdasag%2F20171127_Nincs_menekves_kiirtak_a_tendert_a_meregdraga_vasutvonalra](https://www.index.hu/gazdasag/2017/12/01/budapest_belgrad_megterules_vam_kereskedelem_pire_usz_kina_131_ev/)

http://index.hu/gazdasag/2017/12/01/budapest_belgrad_megterules_vam_kereskedelem_pire_usz_kina_131_ev/

http://index.hu/gazdasag/2017/11/27/budapest_belgrad_kina_vasut_korrupciogyanu/

http://index.hu/gazdasag/2017/11/29/budapest_belgrad_ferencvaros_kelebia_vasutvonal_kina_i_hitel_eu_minek_nekunk/

7.2. Kereskedőházak bezárása

Az Orbán-kormány külgazdasági „nyitogatásai” korántsem voltak olyan sikeresek, mint ahogy azokat a kormánypropaganda beállítja. A keleti nyitás meghirdetése után például 2015-ig csökkent a Kínából származó import és az export is gyéren csordogált. (2004 és 2008 között kétszázegyű volt a forgalom dinamikája.) 2016-17-ben aztán meglódult a kivitel, de ennek zömét a Magyarországon megtelepült multinacionális cégek felpörgő teljesítménye adta. A hazai kis és középvállalkozói kör – akiknek a nyitás szólt volna – az export közelébe sem kerülhettek. A mezőgazdasági termékek kivitele is csak a legutóbbi időben indult meg. A kínai tőkebeáramlás viszont csökkent.

A 2015-ben meghirdetett „déli nyitás” következménye kereskedőházak tucatjainak bezárása. 2017 végén 14 ilyen intézmény tevékenységének felszámolásáról döntöttek, ebből kilenc tartozott a déli nyitás stratégiájába. Nem sikerült fellendíteni az afrikai és a latin-amerikai forgalmat, sőt, az Afrikába irányuló még határozottan csökkent is. (Igaz, az ígérekkel ellentétben Orbán Viktor nem látogatott el az újonnan felállított kereskedőházak országaiba.)

A kereskedőházakra évente több milliárd forintot fordítottak a költségvetésből, s évről évre emelkedő mértékben. A hozadék azonban elmaradt. Ebben szerepe lehetett annak is, hogy élükre Szijjártó Péter baráti köréből neveztek ki vezetőket, akiknek a szakmai ismeretek hiánya mellett nem volt terepismeretük sem.

7.3. Az euróövezetbe való belépés kérdései

Miközben az Orbán-kormány forog a világban, keletre és délre nyitna, új partnereket keresve, olyanokat, amelyektől gyors pénzáramot várhat anélkül, hogy bármiféle politikai elvárást, kritikát érvényesítenének vele szemben, az Unió hajója új irányt vett. A globális válság tanulságait leszűrve – amely az eurót is megtépázta - döntöttek az integráció elmélyítése mellett. Ez elsősorban az Európai Monetáris Rendszerre (GMU), az euroövezetre koncentrálna, amelyre nézve Macron elnök koncepciója mellett az Európai Bizottság is letette decemberben a javaslatát az Európai Tanács elé. Ezek fő vonalakban a következők voltak:

- Európai Valutaalap (EMF) létrehozása az IMF mintájára. A cél, hogy az unió függetlenedjen a Nemzetközi Valutaalaptól az esetleges pénzügyi/gazdasági válságok kezelésében. A EMF-t a ma is létező stabilitási alapon (ESM) alkotnák újra (500 milliárd eurós tőkéjéből) annak jogköreit kiterjesztve. Az EMF nemcsak a pénzügyi nehézségekbe került tagállamoknak nyújtana segítséget, hanem bankválságok esetén átvállalná, mint végső hitelező, az adófizetőktől a bankmentés költségeit. A döntések is gyorsabban születhetnének meg, mint ma, mert sürgősségi helyzetben elégséges lenne 85 százalékos szavazati többség is.
- Az euróövezet tagállamaira vonatkozó fiskális szabályokat beemelik az uniós jogba, ami mindenkire kötelező lenne (vagyis nem tagállami szinten egyezkednének). Ettől különbözött Emmanuel Macron elnök javaslata, aki szerint az euróövezetre külön költségvetést állítanának fel.
- Négy új uniós költségvetési eszközt vezetnének be 2021-től, az új uniós ciklus kezdetétől, de ezek kiterjednének az euróövezeten kívüli államokra is.
 - o Segítségnyújtás a szerkezeti reformok végrehajtásához – technikai segítség.
 - o Pénzügyi forrás és technikai segítség az eurorégióhoz csatlakozni kívánó országok konvergenciájának elősegítésére.
 - o Védőháló a létrehozandó bankunió számára – összefüggésben az EMF-fel.
 - o Alap az aszimmetrikus sokkok kezelésére, amelyből beruházásokat támogatnának.

Bár egyelőre nincs szó az alapok finanszírozásának terjedelméről, a sajtóhírek 100 milliárd euróról szólnak, ami a jelenlegi uniós költségvetés kb. 10 százaléka.

- Létrehoznak egy európai gazdasági és pénzügyminiszteri posztot. Betöltője az EB alelnöke, illetve a GMU országok pénzügyminisztereinek csoportját vezető személy lenne.

Ahhoz, hogy ebből a reformtervből hasznot húzzunk, nem kellene mást tennünk, mint kinyilvánítani azt, hogy érdekel bennünket az eurózónatagság. Ezen a címen évi 60-90 milliárd forinttal meg tudnánk toldani a költségvetésünket, és megerősítenénk felzárkózási esélyeinket. Az Orbán-kormány részéről azonban még a csatlakozás gondolata sem látszik felsejlni. Jegybankja pedig olyan kritériumot szabott a belépés feltételéül (minden közgazdasági megfontolást nélkülözve), aminek teljesítése a beláthatatlan jövőbe vész: az egy főre eső GDP érje el a fejlett nyugat-európai országok 90 százalékát. Az elemzés 3. táblázatából kiolvashatók szerint a magyar gazdaság az elmúlt három évében, amikor külső konjunktúra, kedvező finanszírozási környezet, alacsony infláció (cserearány-javulás), uniós pénzek és honfitársaink tetemes hazautalásai segítettek bennünket, a felzárkózást nem tudtuk felgyorsítani, sőt, nőtt a távolságunk az unió átlagától.

Azoknak a kritériumoknak a teljesítése, amelyek a belépéshez kellenek, és a Brexit utáni integrációban sem változnak, az övezetbe való belépés nélkül is elemi érdeke a magyar gazdaságnak. A csatlakozás szándékának kinyilvánításával anyagi segítséget is kapnánk hozzá. Orbán Viktor úgy ítéli meg, hogy a keleti függés jobb a nyugatinál, és ezért úgy adósítja el ezer milliárdokkal az országot, hogy abból nem lesz szemernyi felzárkózás sem. Ellenkezőleg, a leszakadásunk folytatódik, mert a miniszterelnöknek momentán ilyen az értékválasztása.

Az egykor Fidesz-tag, Mizsei Kálmán gondolatait idézem idevágóan: „A választás 2017-18-ban az orosz orientáció miatti izolálódással járó elszegényedés és az európai maghoz való tartozás jelentette prosperitás között van. Azt a fordulatot kell megtennünk, ami visszaröpteti az országot az európai fejlődés élvonalába. Ez elsősorban a gazdaságpolitika minőségétől függ... A magyar gazdaságpolitika teljesítménye az elmúlt években messze nem volt optimális: a magánnyugdíjpénztárak térdre kényszerítése és a külföldi tőke egy részének populista érvekkel történő megvámolása igazából csak időben tolt ki a gazdaságpolitikai problémákat, gyermekeink jövőbeni esélyeit szűkítve. Most is, részben választási megfontolásból épp szembe megyünk egy sikeres euróbevezetés követelményeivel: a termelékenység növekedését messze meghaladó béркиáramlás¹⁷ és a bankrendszer minőségének gyengítése miatt.”¹⁸

¹⁷ Ld. ehhez az 1. táblázatot

¹⁸ Mizsei Kálmán: Az eurócsatlakozás nemzeti cél, Magyar Nemzet 2017. október 13.

[http://hvg.hu/gazdasag/20171106 Eurocsatlakozas euro bevezetes eurozona gazdasag d evizaarfolyam monetaris politika](http://hvg.hu/gazdasag/20171106_Eurocsatlakozas_euro_bevezetes_eurozona_gazdasag_d_evizaarfolyam_monetaris_politika)

http://www.napi.hu/magyar_gazdasag/az_euroval_es_anelkul_is_sikeres_lehet_magyarorszag.651707.html

8. Bankügyek

8.1.Gránit Bank Zrt.

December végén a nagy sikerként jelentette be Varga Mihály, hogy 4,5 milliárd forintért a magyar állam eladta a Gránit Bank Zrt-ben lévő 36,5 százalékos részesedését. A vevő Hegedűs Éva, a bank elnök-vezérigazgatója. Hogy miért került sor az értékesítésre (a nyár óta szerveződött), erről nem adott információt a miniszter. Ám, ha összevetjük azzal, hogy a magyar állam 2013-ban és 2015-ben összesen 4,3 milliárd forint közpénzt tett be ebbe a bankba – akkor sem volt világos, hogy miért -, akkor ez nem volt kiugróan sikeres vállalkozás. Ha ezt a pénzt – mint ahogy az Index kiszámolta – az állam biztos, kockázatmentes formában kamatoztatta volna, akkor 4,6 milliárd forintot tudott volna 2017 végén realizálni. A saját tőke értékének alapján az állam 4,85 milliárd forintot tudott volna realizálni.

A Gránit Bank Zrt. egyébként az utóbbi időkben nagy üzletekhez jutott – állami kapcsolatai révén, s ennek köszönhetően például 2017-ben várhatóan 300 milliárd forintra futott fel a mérlegfőösszege (31 százalékos növekedés), és kb. 1 milliárd forintra becsülhető az adózás előtti nyeresége.

8.2.Magyar Külkereskedelmi Bank

Ismeretes, hogy az államosított, majd magánkézbe került bank végső főtulajdonosai Mészáros Lőrinc és Matolcsy György üzleti/baráti köreihez kötődnek. Ezért sem csoda, hogy a 2012-ben a bankhoz érkezett azeri pénzekről (Ramil Safarov, a „baltás gyilkos” kiadását követően utaltak át 7,6 millió dollárt a Velasco International offshore cég¹⁹ számlájára) senki nem akar semmiféle információt szolgáltatni.

¹⁹ E cég alapításában az orosz kötődésű Váradi László vállalkozása működött közre.

- Az MKB-t, amely akkor még német tulajdonban volt, még 2012-ben vizsgálta az MNB, Simor András vezetése alatt. Megállapították, hogy a bank nem tett teljes körűen eleget a pénzmosás megelőzésére és megakadályozására. 2015-ben is folyt vizsgálat, ami kiterjedt a pénzmosásra és a terrorizmus-finanszírozásra is, de ezekről a jegybank nem adott ki jelentést. A szocialista politikusok 2017. évi megkeresésére az volt az MNB válasza, hogy az azeri pénzek vonatkozásában sem az MNB, sem a NAV nem adhat ki adatot.
- Polt Péter, legfőbb ügyész pedig azt közölte, hogy az ügyészségen ebben az ügyben nem folyt, és nem folyik büntetőeljárás. Szerinte ez az adóhatóság dolga.
- Megkeresésre a NAV azt válaszolta, hogy adótitokról van szó, amiről csak meghatározott esetekben tájékoztathatnak.

Az ügyszökö köznapri módon csak annyit: nem takargatnának, ha nem volna takargatni valójuk.

8.3. Magyar Nemzeti Bank

1. Ezúttal megidézük a jegybank évvégén publikált Inflációs jelentésének főbb adatait. Részben, mert az előrejelzés hosszabb távra szól, részben, mert az utóbbi időkben közöltekhez képest ez most reálisabbnak néz ki.

4. táblázat

Az MNB főbb makrogazdasági várakozásai

(előző év = 100%)

Mutatók	2017	2018	2019	2020
GDP	3,9	3,9	3,2	2,7
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	22,7	12,0	4,1	-2,0
Háztartások fogyasztói kiadása	4,6	3,8	3,0	3,0
Export	6,8	7,8	7,3	6,6
Import	9,6	8,9	7,2	5,4
Infláció	2,3	2,5	2,9	3,0
Versenyszféra foglalkoztatása	1,6	0,6	0,3	0,2
Munkanélküliségi ráta	4,2	4,0	3,9	3,7
ESA hiány a GDP %-ában	1,9	2,3	2,0	1,9

Forrás: MNB

A prognózis figyelembe veszi a 2018 végéig lecsengő uniós források hatását, az export/import dinamika váltását a belföldi keresletnek megfelelően és a várható expanzív költségvetési költségek: az államháztartás hiányának rátája jóval kevésbé mérséklődik, mint

a legutóbb beígért konvergenciaprogramban. Viszont ilyen magas fogyasztási pálya mellett nagyobb inflációval kell kalkulálni – figyelemmel a bérkiáramlásra is.

2. Októberben készült el az MNB támogatási politikáját, gyakorlatát vizsgáló felügyelőbizottsági jelentés, amelyből két lényeges – bár eddig is sejthető – információt tudtunk meg. Egyrészt azt, hogy a bank igen nagyvonalúan bánik a közpénzekkel (most nem az alapítványi pénzeket vizsgálták, hanem a jegybank kulturális, pénzügyi ismeretterjesztésre, karitatív célokra fordított kiadásait), másrészt, hogy elődjével összevetve sokkal-sokkal többet költ.

A támogatások pénzügyi elszámolását megalapozó dokumentumok egy része hiányzott, nem történt meg a célok teljesítésének ellenőrzése, nem javult a közpénzek felhasználásának átláthatósága, elszámoltathatósága. A folyósított összeg pedig már 2014-ben a tízszeresére emelkedett az előző évinek, és azóta is hasonló nagyságrendben (kb. 3 milliárd forint) költekezik a jegybank. A megjelölt célokra csak a bírságokból befolyt összeget lehetne fordítani, de az MNB futtatta fel a költekezés keretét arra hivatkozva, hogy annak megemelését semmi sem tiltja.

Összességében azt állapíthatjuk meg, hogy az MNB – az alapítványi pénzeken túlmenően – olyan külön kiskasszát működtet, szintén közpénzből, amelynek a transzparenciája meglehetősen hiányos.

3. A legnagyobb elismeréssel fogadta el az országgyűlés az MNB 2016. évi tevékenységéről szóló beszámolót, méltatva a jegybank nemszokványos politikájával elért eredményeket, az infláció és a kamatok alacsonyan tartását, a kkv-k hitelezésében felmutatott növekedést („a jegybank által kívánatos szintre emelkedett a hitelezés bővülése”), az eszköztár átalakítását a növekedés elősegítésére és a az elért 54,3 milliárd forintos nyereséget. Az utóbbira hivatkozva jegyezte meg a Gazdasági Bizottság Bányai Erik által szignált véleménye, hogy a jegybank semmilyen terhet nem jelentett az államháztartásnak.

A bizottsági és a parlamenti ülésen az ellenzék képviselői merőben más hangot ütöttek meg. Firtatták, hogy duzzadhatott fel az MNB létszáma 2014-2016 között 300 fővel, miért szaladtak el a dolgozói fizetések (az átlagbér 800 ezer forint körüli), miért jutottak fél év alatt 233 millió forinthez a monetáris tanács tagjai, amikor öt évvel ezelőtt még csak 64 millió forintba kerültek, miért a rokonokat, pártkatonákat finanszírozza és alkalmazza előszeretettel Matolcsy György. Felvetették az alapítványokon keresztül való pénzszerzést és a gyenge forintra építő monetáris politika helyénvalóságát. Az utóbbiakat a jegybankelnök politikai támadásnak minősítve vélte elintézettnak. További válaszai pedig a következők voltak: a

jegybanki fizetések még mindig alacsonyok, ennél kisebbek csak Észtorszáiban és Litvániában vannak Európában (mintha a jegybanki dolgozók a nemzetközi munkapiacra versenyeznének), továbbá neki 7,5 milliárd rokona van (eddig csak több mint száz unokatestvéréről tudtunk), hiszen a hívő emberek számára, mint ő, a teremtő mindenkit rokonnak teremtett...

4. Mind többen bírálják a jegybank Matolcsy György által vitt monetáris politikáját. (Ebben a témában megszólalt Surányi György, korábbi jegybankelnök is.²⁰) A probléma röviden a következőkben foglalható össze.

Matolcsy György unortodox (nemkonvencionális) monetáris politikája két ponton ütközik ki: egyrészt alapvetőnek tartja, hogy az MNB profitabilis legyen, nyereséget termeljen, ami egy súlyos tévedés és ellentmond a jegybanktörvényben megfogalmazott feladatnak. Másrészt – szintén a törvényben szereplővel ellentétben – kitüntetett feladatának tekinti a kormányzati politika támogatását. Eszközként mindkét cél teljesítéséhez a gyenge forint politikáját alkalmazza. Megjegyezzük, hogy annak idején Matolcsy György a Surányi-Bokros-csomagot helyénvalónak tartotta, csak annak forint-leértékelő döntéseit ítélte el. (Erős országnak erős valutára van szüksége – ezt sokáig Orbán V. is hangoztatta.)

Piaci alapon a forintnak a közelmúlt éveiben – amikor az ország CDS felára is normalizálódott – jelentősen erősödni kellett volna. Hiszen a folyó fizetési mérlegben évek óta tetemes aktívum halmozódik fel, évi 2-3 milliárd euró jön az Európai Uniótól és ma már majdnem ugyanennyi a külföldön élő magyarok hazautalásaiból is. Vagyis három csatorna is erősíti a forintot, amely azonban a 300-320 forint/euró szinten megrekedni látszik. Erősödésekor az MNB verbálisan (vagy ténylegesen, ezt nem tudjuk) interveniál. Emellett alkalmazza a nyitott pozíciókat is, azaz a swap ügylet keretében megszerzett eurót – amiért forintot folyósított, növelve ezzel annak kínálatát – tartalékolja, nem adja tovább a piacnak.

A gyenge forinttal tud egyfelől nyereséget előállítani, mert drágábban tudja értékesíteni az eurót a beszerzési árfolyamnál, bár a különbség folyamatosan apad. (Ma kb. 303 forintra tartják azt a határt, aminél erősebb forint esetén már felmerülne a jegybank veszteségtermelése. Különös tekintettel arra is, hogy költekezésében rendkívül nagyvonalú: nem sajnál magától és elvbarátaitól sem semmit sem.) Ugyanakkor úgy véli, hogy a gyenge forint ösztönzi az exportot és ezáltal a gazdaság növekedését.

²⁰ Téveszmék fogságában, HVG 2018. január 4.

Matolcsy György meg van arról győződve, hogy az élet felülírta a korábbi közgazdasági törvényeket, nevezetesen: a forint leértékelődése nem megy át inflációba, az alacsony kamatszint a növekedést serkenti anélkül, hogy inflatorikus hatása lenne, és a béremelkedésből sem lesz árszintnövekedés. Említett meggyőződéseit az elmúlt évek tapasztalati alátámasztják. Valóban erős dezinflációt, sőt, deflációt élhattünk meg 2013-t követően, noha a forint gyenge volt, a bérek emelkedtek, a kamatszint (a jegybanki és a piaci) rendkívül alacsonyra süllyedt. Ám ennek nem az volt az oka, hogy a korábban ismert összefüggések megszűntek létezni, hanem az, hogy – főként az alacsony olaj- és nyersanyagárak miatt az importált infláció történelmi mélységekbe zuhant. Ám ez nem mindig lesz így, 2017-ben a konjunktúra nyomán már elkezdtek az árak emelkedni, és ennek folytatódása várható 2018-ban, sőt utána is – amint ez a jegybank szolid prognózisából is látható.

A megugró import – szintén ezt prognosztizálja a jegybank – leértékelődő belső valuta mellett magasabb külső inflációval társulva begyűrűzik a hazai árakba. Különös tekintettel arra is, hogy a termelékenység meghaladó béркиáramlás mellett gyengül a keresleti korlát. A fogyasztói keresletet ösztönzi az alacsony kamatszint, mert visszatart a megtakarításoktól. S bizonyos háztartásoknál megnöveli az ingatlanberuházások keresletét, aminek áremelő hatását az elmúlt két-három évben tapasztalhattuk is. (Az ingatlan-árnövekedést azonban a fogyasztói árindex nem tartalmazza.) Ebből ingatlanbuborék fújódhat.

A külső árhatások mellett a fajlagos bérköltségek növekedése – költség oldalról nyomja felfelé az árszintet.

A jegybanknak, mint a forint vásárlóereje első számú védőjének ezekre az inflációs hatásokra kellene figyelnie, s nem pedig a növekedés élénkítésére. Annál is inkább, mert a felturbósodott külső forrásbeáramlás következtében a magyar gazdaság 2017-2018-ban túlfűtött állapotban van. A jegybanki politika pedig prociklikusan hat. Gyaníthatóan majd akkor kell – az infláció kordában tartása érdekében, ha ez egyáltalán még érdekében fog állni a kabinetnek – a monetáris fékeket behúzni, amikor a mesterséges túlfűtés alábbhagy, tehát éppen, hogy élénkíteni kellene.

9. Letelepedési kötvény

A letelepedési kötvényüzletágat – amely 2013 júniusától élt - 2017. március 31-vel a kormány felfüggesztette.²¹ A róla való elszámolást szeptemberre ígérte, amiből végül december lett. Az utolsó negyedévben az ellenzék – főként az LMP – számtalan esetben kérte napirendre vételét, sőt a gazdasági bizottság üléstervében többször is szerepelt, de a kormánypárti képviselők lezavazásával mindannyiszor megghiúsult az elszámoltatás.

a/ Létszám szerinti elszámolás

A 2017 végén ismertté vált elszámolás szerint:

- a konstrukcióban 6838 letelepedési engedélyt adtak ki,
- ehhez jött 47 olyan személy, aki csak tartózkodási engedélyt kért,²²

Vagyis összesen 6585 személyt engedtünk Magyarországra (és ezáltal az EU-ba) előbb 250, majd 300 ezer euró ellenében. Pontosabban: 6570 személy jegyzett letelepedési kötvényt, eszerint 15 fő ellenérték nélkül is hozzájutott az engedélyhez.

- Hozzájuk jött 13.300 fő, aki családegyesítés címén juthatott magyarországi letelepedéshez, de ez az adat nem pontos, több is lehetett.²³

Vagyis összesen 20.000 külföldi jutott kiváltságos helyzetbe az Európai Unióban azáltal, hogy Magyarország beengedte őket. Ezzel szemben a Brüsszel - a ránk kiszabott kvóta szerint - 1294 fő menekült kérelmének elbírálását kérte tőlünk, (nem a betelepítését!), amit Orbán Viktor Brüsszelben meg is szavazott, ám itthon – az általa is elfogadott döntésen felháborodva - elszabotált. A két halmaz közti különbség nemcsak a pénzből – ingyenességből fakadt. A brüsszeli kvótába bekerülőket komoly nemzetbiztonsági eljárásnak kellett volna alávetni, és komolyan mérlegelni országuk elhagyásának indokát. Ezzel szemben a kötvényeken keresztül adott engedélyeknél a személyes vizsgálat igen felületes volt. Az első két évben mindössze 8 napnyi vizsgálati időt kapott a rendőrség, később ezt 20 napra hosszabbították. Ám szakértők szerint ennyi idő alatt szinte semmit nem lehet feltérképezni a kötvény vásárlójáról; más országok gyakorlatában ez 3 hónapot szokott igénybe venni. Vagyis

²¹ Hegedűs Lórántné szerint a 2018-as költségvetésben számolnak a visszavezetésével.

²² Kezdetben előbb csak tartózkodási engedélyt kérhettek a kötvényvásárlók, amit csak fél év múlva válthattak át letelepedésre, de 2016 júliusától azonnal megkapták a letelepedési engedélyt.

²³ A magyar hatóságok ugyanis még a nagyszülőket és a felnőtt gyermekeket is bevették a családegyesítési programba, ami másutt teljesen ismeretlen.

nyugodtan kijelenthetjük, hogy a kötvényt megvásárlók lényegében ellenőrizetlenül jutottak hozzá a Magyarországra település lehetőségéhez.²⁴

A vevők zöme kínai volt, de jöttek Afganisztánból, Irakból, Iránból, Észak-Afrikából, vagyis számos muzulmán országból is.

b/ Pénzügyi elszámolás

- Tállai András (NAV elnök) szerint 575 milliárd forint értékű kötvényt adtak el, amiből 517 milliárd forint folyt be az államkasszába (az értékesítés diszkont áron történt). Ez kb. 1,8 milliárd eurónak felelt meg.
- A kötvények értékesítését lebonyolító offshore cégek (egy kivételével) 145,9 milliárd forintos bevételre tettek szert. A kötvények jogi ügyeit intéző (Habonyhoz és Rogánhoz közeli) Kosik ügyvédi iroda 9,6 milliárd forint bevételt könyvelhetett el ezen az ágon. Mivel a kötvényeket forgalmazókat lényegében a Rogán Antal vezette gazdasági bizottság jelölte ki, nem tévedünk nagyot, ha azt állítjuk, hogy a Fidesz üzleti körei 155,5 milliárd forintot kerestek nem egész négy év alatt.
- Számítások szerint a magyar állampolgárok kb. 20 milliárd forint veszteséget szenvedtek el a min. 2 százalékos fix kamatot ígérő kötvényeken, hiszen a piaci kamatok az utóbbi időben már csak 0,15 százalékot tettek ki.
- Tállai szerint a magyar állam nem vállalt visszafizetési kötelezettséget arra az esetre, ha a kötvényt forgalmazó cég csődbe menne. Ebben az esetben az érintett hitelezők hazánkkal szembeni „jóindulatával” is számolnunk kell.

c/ Értékelések

- Varga Mihály november végén a nemzetgazdasági bizottság ülésén azt nyilatkozta, hogy jól járt Magyarország a programmal. Egyrészt, mert talált vevőt állampapíriai megvásárlására, másrészt, mert az még 2 százalékos kamat mellett is olcsóbb volt, mint a hazai finanszírozás. Ugyanezeket az érveket sorolta Rogán Antal is december eleji miniszteri meghallgatásán. Kérdésre válaszolva kifejtette, hogy az általa

²⁴ Rosszindulatú feltételezés szerint lényegében ennyi potenciális terroristát engedünk be az Unióba. Ha ez túlzás is, azt azért nem feledhetjük, hogy a potenciális bűnözők is pontosan tisztában lehettek azzal, hogy a laza „átvilágítás” okán Mo. a leggyengébb láncszem.

benyújtott törvénymódosító javaslat előtt már voltak bizottsági tárgyalások, ahonnan információk kerülhettek ki, ezért tudott megalakulni az egyik értékesítő cég egy nappal korábban a törvény benyújtását megelőzően.

- Ezzel szemben:

= A magyar kötvények értékesítési problémái 2011-2012-ben sűrűsödtek. A kötvényüzletág 2013 nyarán indult, előtte a pénzügyi helyzet már annyira konszolidálódott, hogy 2013 februárjában Magyarország 3,25 milliárd dollár értékben tudott eladni devizakötvényt a kormány által vártnál 10 bázisponttal olcsóbban. Az ország finanszírozásának veszélye tehát nem állt fenn. De hogyan is gondolhatták ettől megoldhatónak a finanszírozást, amikor évente kb. 6 milliárd eurós kötvényállományt kell refinanszíroznunk, ebből a forrásból pedig kb. négy év alatt mindössze 1,8 milliárd folyt be.

= A finanszírozási nehézségekre való hivatkozás utólagos kitaláció, ami ellentmond a kormány eredeti véleményének. A törvénymódosítást ugyanis 2012 végén azzal indokolták, hogy így szeretnék a magyarországi befektetéseket felpörgetni. Ti., aki letelepedést vásárol, az nyilván befektetni is szeretne az országunkban. Az eredeti reálfelbecsülést tehát utólag fiskális finanszírozásúvá formálták, amiben annak is szerepe lehetett, hogy a kötvényvásárlók egyike felől sem érkezett befektetésről információ. Sőt, Rogán Antal decemberi meghallgatásán elmondta azon értesülését, miszerint egyetlen kötvényvásárló sem telepedett le az országban. Valószínű, ezzel akarta eloszlatni a félelmet arról, hogy Magyarországra ilyen módon terroristák települtek volna. (Azok csak – segítségünkkel – a külföldre távozott magyarokat veszélyeztetik.)

= Mindkét miniszter a 2,2 százalékos hozamú, Prémium Euró Kötvény kamatával hasonlította össze a 2 százalékos kötvénykamatot, mondván, hogy az még mindig drágább finanszírozás. Ez igaz, bár a különbség nem nagy. Másrészt pedig a 2,2 százalékból a kincstár még kamatadót és egészségügyi hozzájárulást is kap, vagyis a tényleges költség kb. 1,8 százalék. Amúgy pedig nem ezzel a konstrukcióval, hanem a külső piacokon kialakult kamatlábakkal kell az összevetést megtenni.

= Rogán Antal hiába hivatkozott korábbi bizottsági tárgyalásokra, ennek nincs nyoma a jegyzőkönyvekben. A fellelhető pontos dátumok: Rogán 2012. október

27-én nyújtotta be törvénymódosító javaslatát, amely lehetővé tette a konstrukció kialakítását. A parlament gazdasági bizottsága ezt október 29-én tárgyalta. Az ominózus offshore cég²⁵ pedig mindezeket megelőzően október 26-án alakult meg a törvénybeli lehetőség realizálására.

Csak az nem látja, aki nem akarja, vagy nem képes agyilag felfogni, hogy a letelepedési kötvényüzletág megnyitásával lényegében az ország további eladósítása árán olyan hatalmas pénzalapok képződtek, amelyek felhasználása teljesen átláthatatlan, ellenőrizhetetlen, ráadásul a költségvetés – más szabad piaci finanszírozási formákhoz képest - ma már rá is fizet.

Ugyanakkor lényegében ellenőrizetlenül engedtünk rá az Európai Unióra húszezer bevándorlót, miközben ellenálltunk 1294 menekült átengedésének, amivel jelentős külpolitikai feszültséget gerjesztettünk az Unió magországaival szemben.

Néhány forrás még:

<http://magyaridok.hu/gazdasag/varga-mihaly-letelepedesi-kotvenyek-bevezetese-hasznos-kezdemenyezes-volt-2485759/>

https://444.hu/2017/12/09/habonyek-ugyvedje-es-az-offshore-cegek-20-ezer-bevandorlot-hoztak-magyarorszagra-es-165-milliardot-kerestek-rajtuk?utm_source=hirkereso&utm_medium=cpc&utm_campaign=habonyek-ugyvedje-es-az-offshore-cegek-20-ezer-bevandorlot-hoztak-magyarorszagra-es-165-milliardot-kerestek-rajtuk

10. Az állami kéményseprés összeomlása

A témát figyelők azt állítják, hogy annak előtte omlott össze a Fidesz-kormány által átszervezett kéményseprési rendszer, hogy kiépült volna. A rezsicsökkentés lázában égvé a kabinet felszámolta a piaci alapon, a kis- és középvállalkozások által működtetett rendszert, a megyei jogú önkormányzatoktól kormányzati felelősség alá vette a feladatot – noha az önkormányzati törvényt kétharmad hiányában nem tudta módosítani. Az új, államosított rendszer tehát alkotmányellenesen állt fel (az Alkotmánybíróság két éve nem foglalkozik a hozzá benyújtott panasszal), a kéményseprés, a kéményellenőrzés feladatát a

²⁵ Egy hongkongi vállalkozás Brit Virgin-szigeteken bejegyzett offshore vállalkozása.

Katasztrófavédelemhez delegálták és ingyenessé tették – itt jött be a rezsicsökkentés. De a feladat ellátására a Katasztrófavédelem nem volt felkészülve, ezért kénytelen volt kéményseprőket alkalmazni – a kapott állami pénzkereten belül. Ez azt jelentette, hogy jóval kevesebben látták el a feladatot, mint korábban. Így a kijelölt sormunkák teljesítésével a Katasztrófavédelem alaposan le is maradt. Szakmai becslések szerint 2017-ben legfeljebb a kirótt feladatok 65-70 százalékát tudják teljesíteni, de ennek egy része is csak papíron történik.²⁶

Az elmaradt teljesítést a kabinet úgy gondolta eliminálhatónak, hogy törvénymódosítást nyújtott be, miszerint megszűnik a családi házak ellenőrzésének kötelező jellege, s azt csak akkor végzik el, ha azt a háztulajdonos magánszemély kifejezetten kéri. A szolgáltatás részükre továbbra is ingyenes, a vállalkozóknak azonban keményen fizetni kell. Mivel azonban a magánszemélyeknek csak a 4-5 százaléka kéri kéményének ellenőrzését s azok is csak akkor, ha hibát észlelnek, nagy valószínűséggel lehet számítani arra, hogy a Katasztrófavédelem kéményellenőrzési tevékenysége jelentősen lecsökken, s így kevesebb is fog kerülni a költségvetésnek. Ennek ódiума még a köztársasági elnöknek is feltűnt, ezért aláírás helyett visszaadta a törvényt. Ám a kormánypárti honatyák – lényegében változtatás nélkül – ismételten megszavazták novemberben. A törvény hatályba lépése azonban nem tisztázódott.

A törvényalkotók lehet, hogy tartanak a téli tüzelési szezonban a katasztrófák megszorodásától, ami korántsem megalapozatlan feltételezés. Eddig ugyanis évente, illetve két évente kötelező volt a kéményvizsgálat, aminek kiiktatásával kb. kétmillió, családi házban élő magyar honpolgár élete kerül veszélybe. (Ennek a valószínűsége jóval nagyobb, mint egy iszlamista terrortámadásé Magyarországon.)

A továbbra is törvénytörő módon működő ágazatban (noha a megyei jogú önkormányzatok kötelessége a kéményseprés biztosítása, mégis az OKF felelős a kémények felülvizsgálataért) további létszámleépítéssel kell számolni. Szakszervezeti vezetőjük szerint több száz kéményseprő kerülhet utcára.

Budapest azonban ellenáll: a főváros tulajdonában álló kéményseprő cég bejelentette, hogy továbbra is felkeresnek minden hozzájuk tartozó ingatlant – a korábban követett sormunka jelleggel. Az ország többi részén azonban megszűnik az önálló házban lakó családok automatikus védelme. Igaz, nekik nem kell fizetni kéményellenőrzési díjat, vagyis a kormány

²⁶ A Katasztrófavédelmi Főigazgatóság naponta annyi címre (20-23) küldi ki a kéményseprőket, hogy azt képtelenség teljesíteni. Egy-egy kémény átvizsgálása min. 35-40 percet vesz igénybe.

megvédi a rezsicsökkentést, tehermentesíti az OKF-t a munkától – a temetkezés meg úgy is magánügy....

Ilyen sikereket tud az Orbán-rezsim az öröklött, elavult struktúrák átépítésével, államosításával felmutatni. (De szólhatnánk a Nemzeti Kukaholding áldásos tevékenységéről is..., mind egy kaptafára megy: valakik üzletet látnak benne, kiszedik az állami milliárdokat, az államosított feladat meg ellátatlanul marad, és nincs számonkérés, ld. még pl. KLIKK.)

11. Külpolitikai jegyzetek

Legutolsó összegzőnkben korábbi gyakorlatunkhoz képes szokatlanul terjedelmes fejezetben emlékeztünk meg a 2017-es év olyan külpolitikai fejleményeiről, amelyeknek a magyar viszonyok további alakulásában is jelentőségüket sejtettük. E fejezet végén megfogalmaztunk mintegy féltucatnyi olyan dilemmát, amelyeket a nyár végén kellően nyitott állapotúaknak véltünk ahhoz, hogy majd a későbbiekben bármilyen irányban alakulhatnak. 2018 januárjában az a fura helyzet, hogy eme dilemmákat lényegében újra megfogalmazhatnánk, mert úgyszólván mindegyikük továbbra is nyitott még. Vagy még pontosabban szólva, az egyes talányok szerkezete mostanában egyre összetettebb képet mutat.

Azt a megoldást választottuk, hogy legfontosabb külügyi viszonyainkra koncentrálva, egy-egy bővebb bekezdésben adunk számot a pillanatnyi helyzetképről. Ez idő tájt is a magyar hatalmi játékteret körül ölelő világot nagy vonalakban öt relációban érdemes szemügyre vennünk.

- *Magyar-amerikai kapcsolatok.* Eredetileg az Orbán-kormány nagy reményeket fűzött a Trump belépésével megváltozni tűnő amerikai külpolitika új irányaihoz. Egy év elteltével viszont semmi jelét nem látni annak, hogy az új washingtoni berendezkedés a korábbiakhoz képest békülékenyebb/barátibb képet szeretne felénk vágni. A kevés számú elemzés pedig abban a két dologban egyetért, hogy ennek a hűvös, távolságtartó attitűdnek változatlanul az - onnét nézve túlzottan barátira sikeredő - orosz-magyar-kapcsolatok rosszallása az oka. E gyanakváshoz erőteljesen járult hozzá az a CEU-ellenes hisztéria, amit az USA-ban sokkal negatívabban fogadtak, mint ahogyan ezt előzetesen itthon a kormányerők feltételezték. Más helyen már szoltunk arról, hogy az amerikai ügyvivő itt, Budapesten meglehetősen egyértelmű jelzését adta mindannak, amit a 2017 őszi washingtoni adminisztráció hazánkról gondol. Prognózisunk: a

választások előtt már semmi lényeges nem fog változni. Sem erre, sem arra, az amerikai-magyar-viszony most még ilyen hűvös marad.

Irodalom:

- Viszonzatlan szerelem. Magyar- amerikai kapcsolatok. HVG. dec. 14
- Leszenek még szép napok? Washington Orbán-problémája. 168 óra -int./Dobozi Istvánnal/ nov. 9.
- Washington fő baja Orbán Viktorral. /Dobozi István/ MN. nov. 29.
- http://hvg.hu/vilag/20171219_thomas_melia_magyarország_demokraciadeficit_sajtop_alyazat_interju

Orosz kapcsolataink. Erről a gazdasági fejezetben szinte minden fontos dolgot megírtunk. Paks II, s a legújabb keleti gázvezeték-ötlet továbbra is több mint talányos gazdasági odakötöződés, más oldalról viszont számos külpolitikai gond forrása. S ahogy telik az idő, úgy szereti élezni Amerika az orosz kapcsolatait, illetve lassanként sikerül ebből otthon elsőszámú belpolitikai/bizalmi konfliktust élezni. S ez nem túl jó hír Oroszország kevés számú NATO-tag barátja számára.

Irodalom:

- Oroszfüggés mindörökké. /Mangel Györgyi/ MN: nov. 11.
- Oroszország európai helyéről realisan. MN. dec. 14. /Dobozi István/

Kínai kötődések. Erről a gazdasági rész keretei között bőszéggel esett szó. Ehelyütt csak annyit tennék hozzá, hogy ősszel Trump megtette az első jelentős - csaknem kéthetes - külföldi utazását, amely hangsúlyozottan a Csendes óceáni térséget érintette, s ezen belül is a kínai látogatás volt a fénylő csúcspontja. Szóval, az elmúlt hónapok mintha azt a feltételezést igazolnák vissza: távolodás az oroszoktól, közeledés Kínához. Bár... Közben megnyílt az az észak-koreai konfliktus-zóna, amely mindent felforgathat még.

Kapcsolataink az EU-val. Nos, ez az a szféra, ahol a legnagyobb talányokkal kellene megbirkóznunk. Néhány hónappal ezelőtt még azt írtuk, hogy küszöbön áll a 'kétébességes Európa' megszervezése, német-francia vezetéssel. 2018 január elején viszont már negyedik hónapja nincsen új német kormány, s ha lesz is, abból sem feltétlenül következik majd a francia/német-tengely gyors üzembe helyezése. /Az elhúzódo német belpolitikai egyezkedés paradox módon Orbán Viktor számára kedvező, mert ritka az az alkalom, amikor a számunkra

sorsdöntő német reláció ilyen hosszú időre hagy szabad mozgásteret neki. /A Brexit is egyre húzódik, s ez sem feltétlenül kedvez a magyar nemzeti külpolitika külön útjának. Megpróbáltuk ugyan a V4 országait a kvóta-szabályozás újbóli megalkotása során eredményes lobbierővel rendelkező csoporttá szervezni, de meglehetősen sovány eredménnyel. Elszenvedtünk egy-két jelentősebb érdeksérellemmel járó brüsszeli döntést is, s cserébe jól megüzentük nekik, hogy: le vannak ejtve...Prognózisunk: a választások előtt az Unió tartózkodni fog bármely olyan lépés megtételétől, amelynek az itthoni szavazásra hatása lehetne. Utána meg bármi lehet még.

Irodalom:

- Ráérünk arra még? Kétébessége Európa. HVG. dec. 7.
- Önálló Európa vagy nemzetek uniója? MN. dec. 7.
- Elmarad az EU újraindítása. MN. dec. 20.
- Az átmenet bizonytalansága. MN. okt.27.
- Orbán Viktor Európában. /Techet Péter/ MN. dec. 21.
- Erős Európában erős Magyarország. /Hegy Gyula ritka világos és számos szempontot figyelembe vevő új, magyar külpolitikai koncepció-javaslat. / MN. dec. 23.
- <https://merce.hu/2017/12/28/2017-ujabb-gyozelmeket-hozott-a-politikai-es-gazdasagi-elitnek/>
- <https://blog.atlatszo.hu/2017/12/eltitkolt-diplomacia-magyar-hirek-amiket-a-kulfoldi-sajtobol-tudtunk-meg-2017-ben/>
- <http://nepszava.hu/cikk/1149007-lengyel-laszlo-ketezer-tizenhet/>
- <http://nepszava.hu/cikk/1144132-lengyel-laszlo-hid-az-elban>
- http://index.hu/kulfold/ep/2017/11/19/az_europai_parlament_nem_szavazta_meg_a_k_votakat_csutortokon/
- http://mandiner.hu/cikk/20171119_gulyas_gergely_a_kerites_maga_a_szolidaritas
- http://index.hu/belfold/2017/12/12/megszavaztak_a_parlamentben_hogy_nem_is_vita_zunk_a_kvotakrol/

S végül, a V4-ek helyzetéről. Korábbi írásunkban viszonylag aprólékosan próbáltuk bemutatni azt a feszültséget, ami a V4-ek jelen állapota, illetőleg a csoport súlyához fűződő magyar reménykedések között tapasztalható. Az elmúlt hónapokban ez a feszültség még láthatóbbá vált. Részben a cseh választások után hatalomra került Babis első lépéseinek a következtében, mert azt viszonylag hamar nyilvánvalóvá tette, hogy számára a nyugati orientáció a legfontosabb. Részben pedig a fiatal Kurz ausztriai fellépése is inkább a 'slavkovi'

külön utat, s nem a V4-ek egységét erősíti. Mintha ma még nyilvánvalóbbá vált volna, hogy e négy ország lassan, de folyamatosan két külön útra lép.

Közvetlenül a V4 helyzetét talán nem érinti, legfeljebb csak a magyar-szlovák kapcsolatok terén hozhat némi változást az, hogy az elmúlt néhány hónapban a Fidesz-kormány tagjai soha nem látott aktivitást fejtenek ki a határon túli magyarok leendő szavazói aktivitásáért. Tudjuk, persze, Szlovákia áll leginkább ellent kettős állampolgársági vágyainknak, másfelől viszont feltűnően jó a viszony a két kormányfő között, ezért sem lenne túlzott meglepetés, ha éppen ebben a relációban történne valami váratlan lépés.

Irodalom:

- A négyes fogat banditái. 168 óra-int. Wojciech Prybylskivel. nov. 9.
- Visegrádon és azon túl. 168 óra, nov.2.
- Egymás vállát veregették a V4-ek találkozáson. MN. okt. 12.
- Lenyomnák a kvótát a V4 torkán. MN. dec. 16.
- A brit kiválás az EU-ból és a visegrádi négyek. ÉS. dec. 1.
- <https://pcblog.atlatszo.hu/2017/11/08/visegrad-jovoje-az-illiberalizmus-arnyekaban/>
- http://politicalcapital.hu/pc-admin/source/documents/FES_PC_Tanulmany_Visegrad_Illiberalizmus_171107.pdf

XXXXXXXXXXXXXXXXXX

Összességében elmondható, hogy a soktényezős bizonytalanság hazánk körül nem oldódott, de nem is bonyolódott tovább olyan vészesen, mintha ez lenne a legnehezebben megoldható politikai feladat. Ami külpolitikai bonyodalom valóban problémákat okozott - és a jövőben is még okozni fog - azokat elsősorban magunknak köszönhattuk, mi alakítottuk problematikussá.

12. Ellenzéki csoportkép - szétszéledés előtt

Korábbi két összefoglalónkban igyekeztünk a közelgő választások tétjéhez mérendő alapossággal és komolysággal bemutatni az ellenzéki oldalon megmutatkozó mozgásokat. Ezekben a fejezetekben azzal is kísérleteztünk, hogy a meglévő hiányosságok, kihívások állapotáról is megbízható képet adjunk, miként arra is törekedtünk, hogy a sok-sok párt közül a jelentősebb - kihívóként is számításba jövő - erőkről alaposabb jellemzést is készítsünk. Három hónappal a várható megmérést megelőző némi rezignációval mondhatjuk, hogy egy évvel ezelőtt felállított hiánylistánk 90 százalékát ma is megismételhetnénk. Az igaz gond azonban az, hogy mindezt nemcsak mi látjuk így. Éppen e sorok megírásakor látott napvilágot a

legfrissebb pártpreferencia-vizsgálati adatsor, amelynek a legszembevetőbb tanulsága az, hogy befagytak a támogatottsági adatok. A decemberi felvétel valamennyi párt esetében szinte tökéletesen ugyanazt a támogatottságot mutatja, mint amit novemberben mértek nekik:

<https://mno.hu/belfold/egymással-versenyeznek-az-mszp-a-dk-es-az-lmp-2438858>

A probléma az, hogy egy hónappal korábban is azt mérték ezek az intézmények, hogy októberhez képest alig változott bármit is az egyes nagyobb pártok támogatottsága:

<https://mno.hu/belfold/median-merseklodott-a-rosszkedv-ellenszenvesebb-az-ellenzek-2433732>

Vagyis, nem túlzás azt állítani, hogy 2017 utolsó hónapjaiban szinte semmi lényeges olyan változást nem láthattunk, aminek következtében az ellenzék kormányváltó reményeit bármi is megerősíthette volna.

Foglaljuk össze kiindulópontként e stagnálás legfontosabb mozzanatait:

- A Fidesz fölényesen, a pártot választani hajlandó lakosság mintegy felének a támogatottságát maga mögött tudva vezeti a népszerűségi listát.
- A Jobbik támogatottsága hónapok óta befagyott, és semmivel sem került közelebb abbéli álma megvalósításához, hogy 2018-ban ők egyedül lehessenek váltópárt. (Legjobb esetben is 20-25 % körül lehetséges az eredményük.)
- Az MSZP folyamatos belső válságainak köszönhetően lassan, de megállíthatatlanul veszti népszerűségét, s ma már mind a DK, mind az LMP hozzá hasonló népszerűséget tudhat maga mögött. Igaz, éppen e két utóbbi párt növelheti még a maga támogatói táborát a csalódott szocialista szavazói rétegek soraiból. (Egy mondat erejéig azért hadd utaljunk arra, hogy még a Jobbik is számít ezekre a csoportokra.)
- A többi kisebb párt - legalább négyen is vannak – heroikus küzdelmet folytat majd azért, hogy esetleg bekerülhessenek a parlamentbe, s eme álom teljesüléséhez pillanatnyilag a Momentum áll a legközelebb.

Ezen a ponton akár be is fejezhetnénk az ellenzék helyzetéről szóló meditációnkat, hiszen a legfontosabb kérdés szemszögéből nézve már ennyi információ is elégsége lehet. Nem látni komolyabb esélyt arra, hogy a Fideszt áprilisban bárki is megszorongathassa. A valós tét legfeljebb az újbóli kétharmad megakadályozása lehet, ilyen üzenettel viszont képtelenség a választók elé állni. Mégis, néhány oldal erejéig folytatnánk ellenzéki körképünket, két okból is.

Egyrészt amiatt, mert 1990 után a hét választás során ötször is a legutolsó hetekben, a választásokat megelőző egy-két hónapban történtek olyan események, amelyek alapvetően fordították meg az addigi erőviszonyokat. Most ennek nem látni ugyan semmi jelét sem, de ez a hagyomány azért éppen eléggé erős ahhoz, hogy ne hagyjuk figyelmen kívül. Másrészt, a részletekben rejlik még néhány olyan lehetőség, amelynek ilyen vagy olyan irányba történő elmozdulásai okozhatnak még meglepetést.

Nézzünk meg hát még néhány fontosabb kérdést.

Először is azt, ami a közéleti vitákban ezen az őszön állandóan előjött. Mégpedig az, hogy a Fidesz valójában megverhető lenne, ha az ellenzékiek egy listával indulnának, és az egyéni választókeretekben /továbbiakban EVK/ csak egy jelölt állna szemben a kormányzati jelölttel. Ennek az álláspontnak finomabb kiadása az a javaslat, miszerint elsősorban az EVK-kban kell egy jelölt és a listák kevésbé fontosak, mert még azt is kibírná a rendszer, ha két nagy lista lenne; egy Jobbik-vezette jobboldali és egy bal-összefogós lista, amit meg mindegy is, hogy melyik párt vezetne. Mindegy hát. A választóknak. De nem a pártok vezetőinek, mert ők meg éppen fordítva gondolkodnak. Nekik ugyanis a saját túlélésük az a szempont, ami nem engedi meg, hogy ennél szélesebb horizonton is lássanak és gondolkozzanak. Szavakban persze egyikük sincs az összefogás ellen, csak éppen mindegyikük úgy véli, hogy - a másiknak kellene övele összefognia, tehát neki nincs is más feladata, mint várni a másik kedvező ajánlatára.

Nagyjából ezzel a dilemmával le is írhattuk az őszön történt politikai események elsöprő többségét, s most már csak a választóknak maradna némi elsöprésre való feladatuk - ha tudnák, hogy a seprű éppen melyik párthoz tartozik? De, most - január elején – még ezt sem lehet tudni.

Nem mehetünk el szó nélkül amellet - korábban már említettük egy rövid bekezdésben –, hogy az ősz egyik nagy-nagy slágertémáját az a fogas kérdés adta: szabad-e a Jobbikkal összefogni? Szabad-e, kell-e, lehetséges-e a Jobbikkal közös listán elindulva legyőzni a Fideszt? Rádióműsorok, tévés viták végtelen áradata taglalta ezt a problémát és végtelen számú szakértő, amatőr és professzionális politológus szólalt meg ebben az ügyben. Feltűnő módon, magának az eredeti javaslatnak a lényegét szinte alig vonták kétségbe, azt, hogy t.i. egy ilyen listával biztosan sikerülhet megverni a Fideszt.

(A bevezető fejezetben utaltunk már Heller Ágnes elhíresült álláspontjára ez ügyben: „*Fogjuk be az orrunkat*”. MnCs.nov 30. Az itt kifejtettek a következő két-három hétben

még több tucatnyi interjút, kommentárt, véleményt vontak maguk után. A sok-sok dokumentum közül igen érdekes olvasmány Heller Ágnes és a szocialista párt korábbi elnökének, Lendvay Ildikónak a diskurzusa: „*Szimpatia az ördöggel*” 168 óra. dec. 16. További jellegzetes és valóban alapkérdéseket feszegető írások még: „*Bal kanyar a Jobbik csapdájában.*” Kardos András, ÉS. nov. 24. Valamint: „*A Jobbik, mint taktikai és értékprobléma.*” Barkóczy-Bölcskei, ÉS. dec. 8. Elemzésünk terjedelmi korlátai nem teszik lehetővé, hogy akár a vitát, akár a magunk álláspontját e kérdéstről ismertessük. Ezért beérjük annak megállapításával, hogy 2017 utolsó negyedében legalább ez a szócsata volt az az ügy, amely valóban érdemi, fontos és alapvető kérdések körül sistergett.)

Érdekes módon, ebben a százszerplős vitában szinte senki sem kérdezte meg a Jobbik képviselőit arról, hogy nekik van-e kedvük egyáltalán a baloldali pártokkal közös listát alkotni. A ritka kivételek között említhető egy olyan Vona-interjú, amelyben némi óvatos elmozdulás jeleit lehetett felfedezni: „*Vona: lehet koalíció az LMP-vel.*” - címmel megjelent a Magyar Nemzetben egy interjú a november 27-ei számban. Nem mondhatni, hogy szélesebb hullámokat vert volna fel ez a meglehetősen egyértelmű üzenet...

De még mindig ott maradt gumicsontnak a „baloldali összefogás” reménye, amely az elmúlt hat-hét év kudarcai következtében mindinkább egyfajta bohóctréfa jellegét kezdte öltetni. A tréfa lényege nagyjából abban állt, hogy a DK - legtöbbször maga Gyurcsány Ferenc – komoly képpel előállt és kijelentette, hogy most aztán tényleg eljött az ideje a lehető legszélesebb összefogásnak. Majd, amikor leültek a részletekről tárgyalni, Ferenc egy ponton előkapta a piros orrocskáját és azt feltűzve jelezte: csak viccelt. Ezt a mutatványt 2012 óta számos alkalommal megnézhattuk, őszintén szólva minket kezdettől sem szórakoztatott. Ezen az őszön két, kevésbé felkészült amatőr mutatványos is lépre ment és elvázott a porondon. Előbb Botka László, akinek lett volna még kedve egy-két egyéb zsonglőrmutatvány bemutatásához is, de a porondmesterek még az előtt letaszították a színről, mielőtt azokat is bemutathatta volna. Valamivel később szólították a porondra Karácsony Gergőt, aki korábban is inkább a kötéláncos műfajában jeleskedett. S ezen összegző megírása során még nem tudni, hogyan reagál majd arra, hogy a DK elnöke már neki is előkapta a szokásos piros orrocskáját.

A fontos kérdések között **másodikként** mindenképpen meg kell tárgyalnunk az EVK-k helyzetét. Mert nem kizárt az, hogy a 106 körzetből legalább hetvenben legyőzve a Fidesz egyéni jelöltjeit, még azt is elbírná ez a győzelem, ha a Kormányzók elvinnék a listás

mandátumok felét. A másik felén meg a többi két - esetleg három - lista osztozhatna. Az így kialakuló ellenzéki többség persze rendkívül tarka összetétel nyomán jöhetne létre és egyelőre nem látni, hogyan jönne mindebből létre kormányzó koalíció? Nem kisebbítve e gondok jelentőségét, azt látni, hogy ma még meglehetősen messze van az ellenzék e kínzó probléma felvetődésétől. 2017 végén egyelőre az egyik pécsi választókerületben tűnik Mellár Tamás jelöltsége olyan megoldásnak, amely valóban arra utal, hogy lehetséges előállítani olyan - közösen támogatott - jelöltet, aki képes legyőzni a kormányzati embert, annak mindenféle kampányelőnyével egyetemben. ***Most január tizedike táján annyit mondhatunk: már csak a többi 105 körzetben kéne megtalálni a leginkább megfelelő jelöltet, van rá még két teljes hónap.***

Mellár-interjú: <https://mno.hu/belfold/meg-van-realitasa-a-kormanyvaltasnak-2421491>

Talán e körképpel be is fejezhetnénk az ellenzéki oldal fölötti szemlénket. Zárásként azért még tegyünk meg egy-egy bekezdésnyi megjegyzést az egyes pártok helyzetéről - 2017 legutolsó pillanataiban:

- Az MSZP még mindig keresi a Botka utáni válság megoldását, valamint a DK-val történő együttműködését. Karácsony Gergő elvállalása nem volt rossz ötlet, de nem látni, hogy a párton belül mindezt tényleg komolyan gondolnák.
- A DK őszi nagy ötlete a határon túliak szavazati jogának megtámadása volt. Anélkül, hogy ebben bármiféle eredményt érhetnének el, s bármely más párt támogatná őket. (V.Ö Victor Hugo bon mot-ját a Bourbonokról.)
- a Jobbik körül nagy volt a felhajtás, de ez nem javította a helyzetüket. A velük való együttműködésről már szoltunk, az év végén pedig látványos állami akciók keretében kísérletezik a hatalom azzal, hogy töröljék őket a választási harc résztvevői közül. (Magánvélemény: Orbán Viktor túl gyakran álmodhat Simicskával, kevesebbet kellene elalvás előtt ennie és innia.)
- Az LMP mutatta fel az elmúlt hónapok során a legátgondoltabb kampányteljesítményt. Úgy tesznek, mintha Széll Bernadettnek valóban reálisak lennének a kormányfői esélyei, s egy pillanatra sem engedik el a két ügyüket: a korrupciót és a Paks II. illegitim mivoltát. Most még nem tudni, hogy mindez mire lehet elég, de a többiek tehetetlensége és zavarodottsága még számottevő segítség lehet az LMP- nek.
- A Momentum dicséretes alaposágú és némi meglepetést okozó, hatalmas terjedelmű programmal állt elő, ami a többiekhez képest is szép teljesítmény. Csak az a baj, hogy

a leendő ötmillió választó több mint 90 százaléka ilyesmit soha nem szokott olvasni, és ha ezen a szinten marad az aktivitásuk, akkor e maradék 10 % jócskán szerteágazó szimpátiájáért kell megharcolniuk.

Mi sülnhet ki mindebből? A korábbi évtizedek során megtanultuk, hogy aktuálpolitikai kérdésekben nem szabad és nem is érdemes jósolgatni. Ezért az eddig leírtakat is figyelembe véve: 2018 január elején azt sejtjük, hogy ha lesz két ellenzéki lista, akkor nem kizárt az, hogy ez a két lista elvigye a listás szavazatok felét, nagyjából 25-30 %-os megoszlásban - ide-oda. Nagyobb talány az EVK-k sorsa. Tegyük fel, hogy az utolsó pillanatokban mégis meg tudnak egyezni az egy ellenzéki kihívó támogatásában. Ha így lenne, akkor akár a felét is megnyerhetnék. Ha nem, akkor is elvihetnek mintegy 25-30 mandátumot. Magyarán: a kétharmad még ma is megakadályozható. Nem programmal, sem pedig ebbéli jelszavakkal, hanem munkával. Páratlan mennyiségű munkával.

Irodalom az ellenzék helyzetéhez:

Akadtt egy olyan tanulmány, amely kellően alapos és korrekt összkép is.

- Rendezetlen sorok. Mit csinált az ellenzék 2107-ben? Keller-Alán Ákos. MnCs. dec. 21.
- <https://merce.hu/2017/11/20/fel-evvel-a-valasztasok-elott-nincs-ertelme-kivulrol-elojonni-uj-tervvel-az-osszefogasra/> - az összefogás elleni érvek

A baloldali helyben járásról:

- Eltört, mert nem hajlott. Lakner Zoltán alapos - öt oldalas - elemzése Botka megbuktatásáról. 168 óra, okt. 12.
- Keszthelyi András: Üresedés. MnCs. okt.5.
- Puccsok és árulók. Botka László útja a lemondásig. MnCs. okt.5.
- Gyurcsány fekteti két vállra az MSZP-t. MN. nov. 30.
- Összefognak, de külön indulnak. MN. dec. 14.
- <https://merce.hu/2017/12/17/zarjatok-le-a-targyalasokat-es-kezdjetek-el-vegre-kampanyolni/>
- <http://index.hu/belfold/2017/12/12/a-baloldal-nem-kormanyvaltasra-keszul-mi-tortenik-a-baloldalon-elemzes/>
- http://hvg.hu/itthon/20171206_baloldal_osszefogas_katasztrofa_egyezkedes_mszp_dk_egyutt_gyurcsany_ferenc_molnar_gyula_valasztas2018?ver=2&utm_expid=1324304-23.8USXuGWPRhWtdjJmATShwQ.1#utm_source=hvg_daily&utm_medium=email&utm_ca

mpaign=newsletter2017_12_06&type-id=HvgDaily&user-id=4256870A&utm_content=normal

- <https://merce.hu/2017/11/18/mit-kezd-a-baloldal-a-nemzettel/>
- http://hvg.hu/itthon/20171107_gyuresany_kampany_alairasgyujtes_hataron_tuli_magyarok_valasztas
- http://index.hu/belfold/2017/10/31/a_dk_megvonna_a_hataron_tuliak_szavazati_jogat/

A Jobbik kapcsán már számos írást emlegettünk, további fontosabb elemzések:

- http://index.hu/belfold/2017/11/07/medgyessy_peter_interju_orban_gyozni_fog_a_baloldal_csak_jobbikkal_gyozhetne/
- <http://gepnarancs.hu/2017/11/mar-a-jobbik-szavazoi-is-ellenzeki-osszefogasra-vagnak/>
- http://mandiner.hu/cikk/20171117_vona_gabor_a_spinoza_hazban_szerecsenmosdott?utm_source=mandiner&utm_medium=link&utm_campaign=mandiner_201711
- http://mandiner.hu/cikk/20171119_ez_volt_a_vona_fellepes_a_spinoza_hazban
- Janus-arcú néppártosodás. FI. nov. 22.
- Törvény a múltból. MnCs. dec. 14.
- Kasszafúrás. HVG. dec. 14.
- Támadás a szabad választások ellen. MN. dec. 11.
- Kivégeznék a Jobbikot. Mn. dec. 7.
- <https://merce.hu/2017/12/08/az-ellenzeki-partok-kettos-mercet-emlegetnek-a-momentum-felteteleket-szab-a-jobbiknak/>
- <https://24.hu/belfold/2017/12/09/tenyleg-betiltjak-a-jobbikot-a-valasztas-elott/>

LMP kapcsán:

- <https://444.hu/2017/09/29/szel-bernadett-nincs-ujabb-negy-evunk-az-orban-rendszerr>
- Szél Bernadett: Látványos kampány lesz. MN. dec. 8.
- <https://www.facebook.com/notes/sz%C3%A9l-bernadett/magyarorsz%C3%A1gon-%C3%BAj-korszak-kezd%C5%91dik/1385566934889578/>
- <https://24.hu/kozelet/2018/01/09/a-fidesz-szerint-soros-zsebre-tette-az-lmp-t/>
- http://hvg.hu/itthon/20171227_az_lmp_nem_akarja_kifizetni_az_asz_birsagot
- http://hvg.hu/itthon/20171214_Szel_a_masodik_gyerekekert_kuzd_az_orzag
- https://index.hu/belfold/2017/12/14/bemutatta_kozos_valasztasi_programjat_az_lmp_es_az_uj_kezdet/

A Momentum programjáról:

- <https://program.momentum.hu/>
- Momentum: semmi olimpia, több Európa! MN. okt. 14.
- Reményfutam. /Lakner Zoltán/ 168 óra. okt. 19.
- Éles részletek. MnCs. okt. 26.
- A Momentum hipermarket. /TorbaTamás/ MN. okt. 19.
- http://mandiner.hu/cikk/20171218_szalma_gyorgy_momentum_mindig_az_ertekek_ellen
- https://index.hu/belfold/2017/10/15/bodules_igeretozonnel_allt_elo_a_momentum_a_monentum_valasztasi_programja/

Karácsony Gergő fellépésének igen nagy sajtóvisszhangja lett:

- „Nem leszek díszpinty.” HVG-int. okt. 5.
- Karácsony Gergely mögé állna az MSZP: MN. dec. 14.
- Már fél éve üzentek a szocialisták. Karácsony-int. MN. dec.14.
- Baráti tűz. /Lakner Zoltán/ 168 óra. dec. 14.
- <https://mno.hu/belfold/gyorsabb-lehet-az-osszeomlas-a-fideszben-mint-egykor-a-baloldalon-2421105> Karácsony Gergő

Egy lejárató jellegű összeállítás róla:

- <https://atlatszo.hu/2017/12/19/cselcsap-plakatfui-cukisagkampanya-menti-meg-a-szocikat-a-felmorzsolodastol-karacsony-gergely-portreja/>

Zárszóként

Eredeti vázlatainkhoz képest jónéhány témakör bemutatásától el kellett tekintenünk. A korábbi negyedévek során rendre megemlékeztünk pl. annak a kasztnak a tagjairól, akiket idővel az ország név szerint is megismerhetett. Mi tagadás, ezen az őszön is alig akadt olyan nap, amikor a média ne adott volna hírt arról, hogy Mészáros Lőrinc az előző napon mivel is gazdagodott tovább. S e hírtípusban lassanként felzárkózott mellé egy kedves családtag is, a kormányfő veje, kinek talpraesettsége számtalan értékes ingatlannal gyarapította a család jövőbeni megélhetésének fedezetét. Mégis, e mostani beszámolóinkban elhagytuk e réteg/csoport aktuális vagyongyűjtési eseményeinek nyomon követését. (Az alábbi irodalmi helyeken ez ügyben egyébiránt megtalálhatók a legfontosabb információk.) Az év végi újságírás végre képes volt egy jelentős szinttel tovább lépni és megszületett egy olyan cikksorozat, amely túl

lépett az egyenkénti – amúgy is, meglehetősen bulváros hangvételű – beszámolók napi örömein.

Brückner Gergely nagyszabású sorozatából egyértelműen kiviláglik, hogy ebben a jelenségben egy egészen más szerkezetű fejleménnyel kellene megbirkózni, mint amit az egyéni életpályák alakulása sejtett. Négyrészes elemzése bemutatja egy olyan társadalmi réteg kialakulásának, életvitelének és növekvő jelentőségének a valóságos súlyát, ami jóval több és mélyebb elemzés, mint amit a mindennapos mézárószás, vajnázás, habonyozás tett lehetővé eddig. Átvéve a szerző szóhasználatát: kialakult a **NER-lovagok** ezres nagyságrendű kasztjának világa, akik az elmúlt évtizedben valóban és elsősorban politikai kapcsolataik révén váltak multimilliomossá. S körülöttük húzó az a sokkal szélesebb - mintegy tizenegyezer főre tehető - réteg, akiket „**NER-kedvezményezettnek**” hív, s akik a családtagjaikkal együtt már mintegy félszáz ezer ember jelentenek. E jelentős számú csoport tagjainak egy része még az 1990 utáni idők terméke, ám túlnyomó többségük 2010 után gazdagodott meg és vált - mindenféle szempontból – a magyar társadalom legalább 90 százalékától élesen elkülönülő elitcsoporttá.

Lehet, hogy az elmúlt évtizednek éppen ez volt a legfontosabb fejleménye. Lehet, hogy e réteg kialakulása és felnövekedése volt az elmúlt évtized lényege és legfontosabb szociológiai ténye. Lehet, hogy leginkább róluk kellene tudni, írni, gondolkodni. Mi egyelőre annyit tehetünk meg, hogy e sorozatot teljes terjedelmével a magunk írása végéhez illesztjük - mihez tartás végett.

A kézirat lezárva: 2018. január 10-én.

A Brückner-sorozat:

https://index.hu/gazdasag/2017/11/30/tobb_ezer_ner-lovag_szerzett_szazmilliokat_i_resz/

https://index.hu/gazdasag/2017/12/06/igy_utaznak_a_ner_aranyifjai_ii_resz/

https://index.hu/gazdasag/2017/12/19/etel-ital_autok_ruhak_-_igy_elnek_a_ner_aranyifjai_iii_/

https://index.hu/gazdasag/2018/01/05/a_ner-lovagok_beruhazasi_befektetesi_szokasai_iv_resz/

További hasznos tudnivalók - Mészáros Lőrinc cégbirodalmának ábrája.:

<https://drive.google.com/file/d/0B9uunszFUN0UTHg2QUVtQnM1b0U/view>

- egyéb fontosabb ismeretek:

<https://forbes.hu/extra/33-leggazdagabb-magyar-2017/>

http://hvg.hu/gazdasag/201751_orban_viktor_kormanyai_trukkok_ezrei_kegyencelit_rablohad_jarat

http://hvg.hu/sport/20171230_Luftot_rugtak_a_magyar_foci_gyalazatos_esztendeje

<https://444.hu/2017/12/18/155-millio-ment-el-felcsuton-a-tao-penzbol-teakonyhara>

<https://24.hu/belfold/2017/12/18/itt-a-felcsuti-sportprogram-ketmilliardenbol-szallo-epul-az-akademian-elkepeszto-indoklas/>

http://hvg.hu/gazdasag/20171031_Egy_ev_alatt_70_milliard_forintot_gazdalkodott_ossze_Meszaro_s_Lorinc

<https://24.hu/belfold/2017/12/28/igy-valt-a-ner-jatszotereve-a-balaton/>

<https://atlatszo.hu/2017/10/10/kipereltuk-es-kozzetesszuk-a-felcsuti-kisvasut-unios-palyazatat/>

<https://atlatszo.hu/2018/01/05/2017-ben-sziji-laszlo-cegei-nyertek-a-nemzeti-tokesosztaly-kozbeszerzesi-versenyt/>

<https://atlatszo.hu/2018/01/04/huszonevesen-milliardosok-igy-all-a-sajat-laban-az-orban-rezsim-masodik-generacioja/>